

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Ariel Procaccia

Οι Συνελεύσεις Πολιτών αναβαθμίζουν τη Δημοκρατία: Οι δίκαιοι αλγόριθμοι είναι μέρος του προγράμματος

Bruce Schneier και Nathan E. Sanders

Έξι τρόποι με τους οποίους η Τεχνητή Νοημοσύνη θα μπορούσε να αλλάξει την πολιτική

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

A. Πρόσβαση σε ατομικό– υπηρεσιακό φάκελο υπαλλήλου, ΝΣΚ 90/ 2023

B. Παράδοση αγαθών από Δήμους, C-612/21

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

A. Παραγραφή βεβαιωμένων οφειλών από τέλη ύδρευσης και αποχέτευσης

B. Αποσπάσεις υπαλλήλων ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού και νομικών προσώπων αυτών, λόγω ασυμβίβαστου, κατόπιν εκλογής τους ως αιρετών, δυνάμει των διατάξεων των άρθρων 105 και 107 του ν. 5003/2022

ISSN: 2459- 4172

π ρ Ο Τ Α σ η

Τόμος 6 Τεύχος 31
Ιανουάριος - Φεβρουάριος 2021

Διημεσίδια Επιθεώρηση για την Τοπική Αυτοδιοίκηση
Κρατική Αρχιτεκτονική και Νομολογία

Διατίθεται δωρεάν στο: www.diplous-autodioikisi.gr

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ Θ. ΜΑΥΡΙΚΑΣ Αντιπρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ε.τ.
ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΥΛΗΣ	ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΒΛΑΧΟΥ Πολιτικός Επιστήμων, Εμπειρογνώμων Τοπικής Αυτοδιοίκησης ΚΙΜΩΝ ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΣ Υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών
ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ	ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΡΔΙΚΑΚΗΣ τέως Υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΛΑΝΗΣ Υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΑΡΒΟΥΝΗΣ MSc, PhD, PMP® Υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΝΑΣΑΙΝΑ Υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	ΔΗΜΗΤΡΑ ΤΡΟΜΠΟΥΚΗ Υπάλληλος του Υπουργείου Εσωτερικών
DTP	ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΤΣΟΥΛΑΚΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΡΔΙΚΑΚΗΣ
ΣΧΕΔΙΑΣΗ ΙΣΤΟΤΟΠΟΥ www.diplous-autodioikisi.gr	ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ
CREATIVE EDITOR	ΑΝΘΗ ΒΑΠΟΡΙΔΟΥ
ΕΚΔΟΤΗΣ	ΚΙΜΩΝ ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ	www.diplous-autodioikisi.gr
ΤΟΠΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ	ΑΘΗΝΑ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	info@diplous-autodioikisi.gr
ISSN	2459- 4172

Περιεχόμενα

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΑΡΘΡΩΝ, ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ.....	iv
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ.....	iv

Αρθρογραφία

Οι Συνελεύσεις Πολιτών αναβαθμίζουν τη Δημοκρατία: Οι δίκαιοι αλγόριθμοι είναι μέρος του προγράμματος, Ariel Procaccia.....	281
Έξι τρόποι με τους οποίους η Τεχνητή Νοημοσύνη θα μπορούσε να αλλάξει την πολιτική, Bruce Schneier και Nathan E. Sanders,.....	296

Νομολογία

A. Ανάκληση ηλεκτρονικής αίτησης, ΣτΕ 497/2021.....	307
B. Σύστημα ταξινόμησης ψήφου, ΣτΕ ολ 519/ 2015.....	319

Διοικητικά Έγγραφα

A. Παραγραφή βεβαιωμένων οφειλών από τέλη ύδρευσης και αποχέτευσης.....	356
B. Αποσπάσεις υπαλλήλων ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού και νομικών προσώπων αυτών, λόγω ασυμβίβαστου, κατόπιν εκλογής τους ως αιρετών, δυνάμει των διατάξεων των άρθρων 105 και 107 του ν. 5003/2022.....	357

Το ηλεκτρονικό περιοδικό «**πρ ΟΤΑ ση**» δέχεται προς ανάρτηση/ δημοσίευση άρθρα και μελέτες που αφορούν θέματα της δημόσιας διοίκησης και ειδικότερα της τοπικής αυτοδιοίκησης. Τα άρθρα και οι μελέτες μπορούν να έχουν τόσες λέξεις όσες επιθυμεί ο/ η συγγραφέας τους, ώστε να παρουσιάζεται μία πλήρης εικόνα του αντικειμένου του άρθρου ή της μελέτης και να αναπτύσσονται οι απόψεις του/ της συγγραφέα, χωρίς να είναι απαραίτητη η σύγκλισή τους με αυτή της Σύνταξης του περιοδικού (του Επιστημονικά Υπεύθυνου και των Υπεύθυνων Ύλης). Επίσης, μπορούν να δημοσιεύονται και σχόλια σε όσες δικαστικές αποφάσεις αποστέλλονται στο περιοδικό.

Οι συγγραφείς ενημερώνονται ότι τα έργα τους, εφόσον δημοσιεύονται στο ηλεκτρονικό περιοδικό «**πρ ΟΤΑ ση**», μπορούν να αναπαραχθούν ελεύθερα και δωρεάν, υπό την προϋπόθεση/ παράκληση να μνημονεύεται το ηλεκτρονικό περιοδικό και ο/ η συγγραφέας του άρθρου.

Σημειώνεται ότι για την αποστολή άρθρων, μελετών, δικαστικών αποφάσεων (με ή χωρίς σχολιασμό) και διοικητικών εγγράφων προς δημοσίευση στο περιοδικό μπορείτε να απευθυνθείτε στο: info@diaplous-autodioikisi.gr.

Το ηλεκτρονικό περιοδικό «**πρ ΟΤΑ ση**», με δωρεάν κι ελεύθερη πρόσβαση, σκοπεύει στη δημοσίευση της γνώσης που παράγεται από τη δημόσια διοίκηση, σε όλες της τις βαθμίδες. Αποσκοπεί, δηλαδή, στην ανάδειξη της δημιουργικότητας των δημοσίων υπαλλήλων. Προσδοκά, δε, να αποτελέσει ένα ελεύθερο βήμα για όσους επιθυμούν να αποτυπώσουν, να μοιραστούν και να αιτιολογήσουν την άποψή τους σε θέματα της καθημερινής τους εργασίας. Επίσης, με τη δημοσίευση κρίσιμων διοικητικών εγγράφων και της επίκαιρης νομολογίας σε θέματα της τοπικής αυτοδιοίκησης, ολοκληρώνεται η προσπάθεια παροχής πρόσβασης στους ενδιαφερόμενους πολίτες στην αναγκαία γνώση για τη λειτουργία της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Δηλώνεται ότι το περιοδικό δεν αποσκοπεί στην άμεση πληροφόρηση των ενδιαφερομένων κατά τη στιγμή έκδοσης των δικαστικών αποφάσεων και των διοικητικών πράξεων (άλλωστε λειτουργούν πολλοί εξειδικευμένοι ιστότοποι γι' αυτό το λόγο).

Η ηλεκτρονική έκδοση του περιοδικού στον ιστότοπο:

www.diplous-autodioikisi.gr

υποδηλώνει την συμπληρωματικότητα των δύο προσπαθειών, οι οποίες στοχεύουν στον ίδιο σκοπό (με διαφορετικά μέσα): στην ανάδειξη της δημιουργικότητας των δημοσίων υπαλλήλων και την αλληλεπίδραση των ιδεών και των προσπαθειών τους.

Παρακαλείσθε, εάν έχετε κάποιες παρατηρήσεις επί των μελετών που είναι αναρτημένες στον ιστότοπο (www.diplous-autodioikisi.gr), καθώς και για κάθε θέμα που αφορά στη λειτουργία του, όπως απευθυνθείτε στο:

info@diaplous-autodioikisi.gr

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Ariel Procaccia, Οι Συνελεύσεις Πολιτών αναβαθμίζουν τη Δημοκρατία: Οι δίκαιοι αλγόριθμοι είναι μέρος του προγράμματος

Bruce Schneier και Nathan E. Sanders, Έξι τρόποι με τους οποίους η Τεχνητή Νοημοσύνη θα μπορούσε να αλλάξει την πολιτική

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diplous-autodioikisi.gr

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

Παραπομπή: Ariel Procaccia (2023): Οι Συνελεύσεις Πολιτών αναβαθμίζουν τη Δημοκρατία: Οι δίκαιοι αλγόριθμοι είναι μέρος του προγράμματος

ISSN: 2459-4172

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 8 (47), σελ. 281-295

Οι Συνελεύσεις Πολιτών αναβαθμίζουν τη Δημοκρατία: Οι δίκαιοι αλγόριθμοι είναι μέρος του προγράμματος

Ariel Procaccia

Καθηγητής Επιστήμης Υπολογιστών της έδρας Gordon McKay στο Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ. Είναι ειδικός στους αλγόριθμους και την τεχνητή νοημοσύνη και ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για θέματα που έχουν κοινωνική σημασία

Δημοσιεύτηκε στο:
Scientific American 327, 5, 52-59 (Νοέμβριος 2022),
doi:10.1038/scientificamerican1122
Επιμέλεια μετάφρασης, Ρένια Ντάβα

Τα μαθηματικά βοηθούν στην τυχαία επιλογή των πιο δίκαιων συνελεύσεων πολιτών από την αρχαιότητα

Το 1983, η όγδοη τροποποίηση του ιρλανδικού συντάγματος κατοχύρωσε την απαγόρευση των αμβλώσεων που επικρατούσε στη χώρα για περισσότερο από έναν αιώνα. Ωστόσο, η κοινή γνώμη για το θέμα μετεστράφη στη νέα χιλιετία και μέχρι το 2016 ήταν σαφές

ότι μια πραγματική συζήτηση δεν μπορούσε πλέον να αποφευχθεί. Αλλά ακόμη και οι σχετικά προοδευτικοί πολιτικοί είχαν απομακρυνθεί από καιρό από τη διαμάχη προκειμένου να μην διακινδυνεύσουν να αποξενώσουν τους ψηφοφόρους. Ποιος θα ήταν αρκετά αξιόπιστος και πειστικός για να ξεφύγει από το αδιέξοδο;

Η απάντηση ήταν ένα σωρό απλοί άνθρωποι. Σοβαρά. Το ιρλανδικό κοινοβούλιο συγκάλεσε μια συνέλευση πολιτών, της οποίας τα 99 μέλη επιλέχθηκαν τυχαία. Η διαδικασία επιλογής εξασφάλισε ότι η σύνθεση της ομάδας αντιπροσώπευε τον ιρλανδικό πληθυσμό σε τομείς όπως η ηλικία, το φύλο και η γεωγραφία. Κατά τη διάρκεια αρκετών μηνών το 2016 και το 2017, η συνέλευση άκουσε γνώμες εμπειρογνομόνων και διεξήγαγε εκτενείς συζητήσεις σχετικά με τη νομιμοποίηση των

Οι Συνελεύσεις Πολιτών αναβαθμίζουν τη Δημοκρατία:
Οι δίκαιοι αλγόριθμοι είναι μέρος του προγράμματος

αμβλώσεων. Η σύστασή του, που υποστηρίχθηκε από μια σημαντική πλειοψηφία των μελών, ήταν να επιτρέπονται οι αμβλώσεις σε κάθε περίπτωση, με την επιφύλαξη περιορισμών στη διάρκεια της εγκυμοσύνης. Αυτά τα συμπεράσματα έθεσαν τη βάση για ένα δημοψήφισμα το 2018, στο οποίο το 66 τοις εκατό των ψηφοφόρων της Ιρλανδίας επέλεξαν να καταργήσουν την Όγδοη Τροποποίηση, επιτρέποντας τη νομιμοποίηση των αμβλώσεων. Ένα τέτοιο αποτέλεσμα ήταν σχεδόν αδιανόητο λίγα χρόνια νωρίτερα.

Η συνέλευση των Ιρλανδών πολιτών είναι μόνο ένα παράδειγμα ενός ευρέως διαδεδομένου φαινομένου. Τα τελευταία χρόνια εκατοντάδες τέτοιες ομάδες έχουν συγκεντρωθεί σε όλο τον κόσμο, τα μέλη τους επιλέγονται τυχαία από τον ενδιαφερόμενο πληθυσμό και τους δίνουν χρόνο και πληροφορίες για να βοηθήσουν τις συζητήσεις τους. Οι συνελεύσεις πολιτών στη Γαλλία, τη Γερμανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Πολιτεία της Ουάσιγκτον και αλλού έχουν χαράξει μονοπάτια για τη μείωση των εκπομπών άνθρακα. Μια συνέλευση στον Καναδά αναζήτησε μεθόδους για τον μετριασμό της ρητορικής μίσους και των ψεύτικων ειδήσεων. Μια άλλη στην Αυστραλία συνέστησε ηθικές προσεγγίσεις στην επεξεργασία του ανθρώπινου γονιδιώματος και άλλη μια στο Όρεγκον προσδιόρισε πολιτικές για την ανάκαμψη από την πανδημία του COVID.

πρ ΟΤΑ ση

Συνολικά, αυτές οι συνελεύσεις έχουν επιδείξει μια εντυπωσιακή ικανότητα να αποκαλύπτουν τη βούληση του λαού και να οικοδομούν συναινέσεις.

Η αποτελεσματικότητα των συνελεύσεων πολιτών δεν προκαλεί έκπληξη. Έχετε παρατηρήσει ποτέ πώς οι πολιτικοί χρειάζονται μεγάλο κουράγιο και δύναμη τη στιγμή που αποφασίζουν να μην υποβάλουν υποψηφιότητα για επανεκλογή; Λοιπόν, μια συνέλευση πολιτών μοιάζει λίγο με ένα νομοθετικό σώμα του οποίου τα μέλη συνάπτουν μια συμφωνία που τους απαγορεύει να επιδιώξουν άλλη μια θητεία. Τα τυχαία επιλεγμένα μέλη δεν υπόκεινται σε κομματικές μηχανορραφίες ή εξωτερικά συμφέροντα. Είναι ελεύθεροι να πουν τη γνώμη τους και να ψηφίσουν κατά την συνείδησή τους.

Επιπλέον, σε αντίθεση με τα εκλεγμένα σώματα, αυτές οι συνελεύσεις επιλέγονται για να αντικατοπτρίζουν τον πληθυσμό, μια ιδιότητα που οι πολιτικοί θεωρητικοί αναφέρουν ως περιγραφική αναπαράσταση. Για παράδειγμα, μια τυπική συνέλευση πολιτών έχει περίπου ίσο αριθμό ανδρών και γυναικών (ορισμένοι εξασφαλίζουν επίσης μη δυαδική συμμετοχή), ενώ το μέσο ποσοστό των εδρών που κατείχαν οι γυναίκες στα εθνικά κοινοβούλια παγκοσμίως ήταν 26 % το 2021 - μια αξιοσημείωτη αύξηση από 12 % το 1997, αλλά απέχει ακόμη από την ισορροπία των φύλων. Η περιγραφική αναπαράσταση, με τη

Οι Συνελεύσεις Πολιτών αναβαθμίζουν τη Δημοκρατία:
Οι δίκαιοι αλγόριθμοι είναι μέρος του προγράμματος

σειρά της, προσδίδει νομιμότητα στη συνέλευση: οι πολίτες φαίνεται να βρίσκουν τις αποφάσεις πιο αποδεκτές όταν λαμβάνονται από ανθρώπους σαν τους ίδιους.

Όσο ελκυστική και αν είναι η περιγραφική αναπαράσταση, υπάρχουν πρακτικά εμπόδια για την πραγματοποίησή της, με ταυτόχρονη τήρηση της αρχής της τυχαίας επιλογής. Το να ξεπεράσω αυτά τα εμπόδια ήταν το πάθος μου τα τελευταία χρόνια. Χρησιμοποιώντας εργαλεία από τα μαθηματικά και την επιστήμη των υπολογιστών, οι συνεργάτες μου και εγώ αναπτύξαμε έναν αλγόριθμο για την επιλογή των συνελεύσεων πολιτών που χρησιμοποιούν πολλοί επαγγελματίες σε όλο τον κόσμο. Η όλη διαδικασία αποτελεί μια ματιά στο μέλλον της δημοκρατίας—και ξεκινά εδώ και πολύ καιρό.

Η Θεά της Τύχης

Οι συνελεύσεις πολιτών είναι η τελευταία ενσάρκωση μιας ιδέας που ονομάζεται ταξινόμηση, η τυχαία επιλογή εκπροσώπων, που χρονολογείται από την κλασική Αθήνα. Τον πέμπτο αιώνα π.Χ. η πόλη-κράτος, της οποίας η προστάτιδα θεότητα ήταν η Αθηνά, αγκάλιασε τη διαλογή σε τέτοιο βαθμό που θα μπορούσε να πει κανείς ότι διοικούσαν de facto από τη Θεά Τύχη. Η μεγάλη πλειοψηφία των δημοσίων στελεχών της επιλέχθηκε με κλήρωση μεταξύ πολιτών που

προσφέρθηκαν εθελοντικά να υπηρετήσουν. Οι συνελεύσεις περιελάμβαναν την πλειονότητα των δικαστών, που αποτελούσαν την εκτελεστική εξουσία, χιλιάδες ενόρκους και ολόκληρο το Συμβούλιο των 500, ένα συμβουλευτικό όργανο με ευρύ φάσμα αρμοδιοτήτων.

Ο σεβασμός των Αθηναίων για τη διαλογή είναι εμφανής στον έξυπνο σχεδιασμό της μηχανής λαχειοφόρου αγοράς τους, το «Κληρωτήριο», που χρησιμοποιήθηκε για την επιλογή των ενόρκων. Είναι μια πέτρινη πλάκα με ένα πλέγμα σχισμών, διατεταγμένων σε 10 κάθετες κολώνες, που αντιστοιχούν στις 10 αθηναϊκές φυλές. Οι πολίτες που ήθελαν να υπηρετήσουν ως ένορκοι παρουσίαζαν το λαχείο τους - χάλκινες μάρκες με στοιχεία ταυτοποίησης - σε ένα δικαστή, ο οποίος εισήγαγε τις μάρκες κάθε φυλής στις υποδοχές της κατάλληλης στήλης. Ο δικαστής έριχνε μάρμαρα δύο χρωμάτων σε αντίθεση - ας πούμε, χρυσό και λευκό - μέσω ενός χωνιού σε έναν κύλινδρο, όπου παρατάσσονταν με τυχαία σειρά.

Στη συνέχεια, ο δικαστής χρησιμοποιούσε ένα μηχανισμό για να αποκαλύψει τα μάρμαρα ένα προς ένα. Εάν το πρώτο μάρμαρο ήταν χρυσό, οι 10 πολίτες των οποίων οι μάρκες εμφανίζονταν στην επάνω σειρά προστίθονταν στην κριτική επιτροπή. εάν ήταν λευκό, απολύονταν όλοι. Και ούτω καθεξής, κάτω από τη στήλη των μαρμάρων και τις σειρές των πολιτών: χρυσός σήμαινε μέσα, λευκό σήμαινε έξω. Για να επιλέξει μια

Οι Συνελεύσεις Πολιτών αναβαθμίζουν τη Δημοκρατία:
Οι δίκαιοι αλγόριθμοι είναι μέρος του προγράμματος

κριτική επιτροπή 30 πολιτών, για παράδειγμα, ο δικαστής θα συμπεριλάμβανε τρία χρυσά μάρμαρα στο μείγμα. Επειδή κάθε χρυσό μάρμαρο αντιστοιχεί ακριβώς σε έναν πολίτη από κάθε φυλή, κάθε κριτική επιτροπή που επιλέγεται με αυτόν τον τρόπο

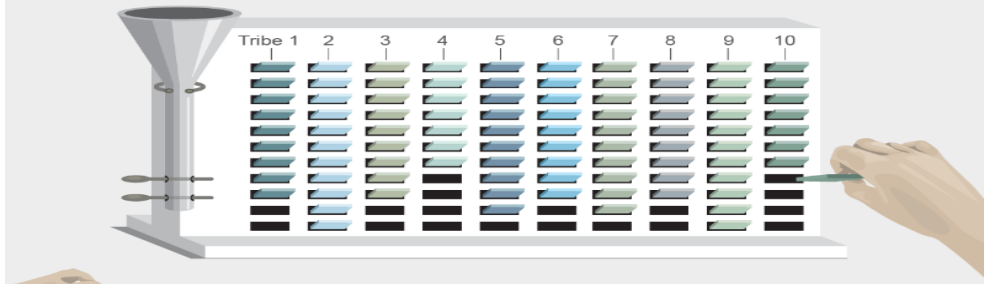
θα έχει αναγκαστικά ίσο αριθμό μελών από κάθε φυλή. Αυτό ισοδυναμούσε με περιγραφική αναπαράσταση σε μια κοινωνία που ασκούσε τη δουλεία και απέκλειε τις γυναίκες από την πολιτική διαδικασία.

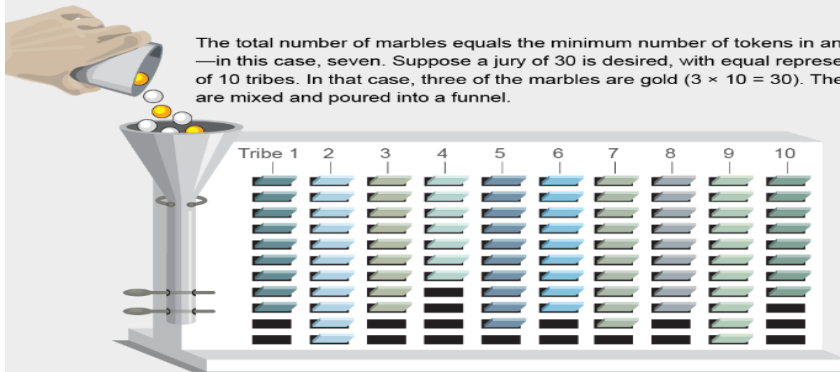
The Greek Democracy Lottery

Ancient Athenians used a kleroterion, a stone slab with a grid of slots, to select jurors from among volunteers in such a way that all of the population's 10 tribes were equally represented. A lottery system enabled the jurors to be randomly chosen on the morning of the trial, minimizing chances of bribery.

Each volunteer is issued a token with unique identifying markings. The tokens are slotted into the device, with all tokens for a given tribe going into the column for that tribe, in random order. Some tribes may have more volunteers than others.

The total number of marbles equals the minimum number of tokens in any column—in this case, seven. Suppose a jury of 30 is desired, with equal representation of 10 tribes. In that case, three of the marbles are gold ($3 \times 10 = 30$). The marbles are mixed and poured into a funnel.

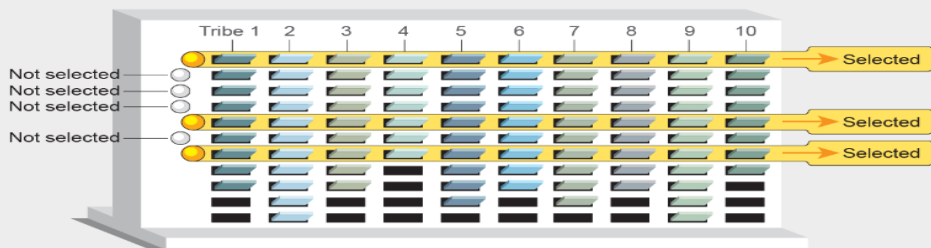

Marbles are revealed one by one, determining the fate of each row, starting from the top. When a gold marble appears, the 10 volunteers whose tokens are in the corresponding row are chosen for the jury. When a white marble is drawn, the row is dismissed.

Here, the first marble is gold, so the first row of 10 volunteers is added to the jury.

In this example, having three gold marbles in the mix ensures that 30 jury members are selected, with three from each tribe. The probability of any given volunteer being selected is three divided by the total number of volunteers from that tribe.

Credit: Jen Christiansen

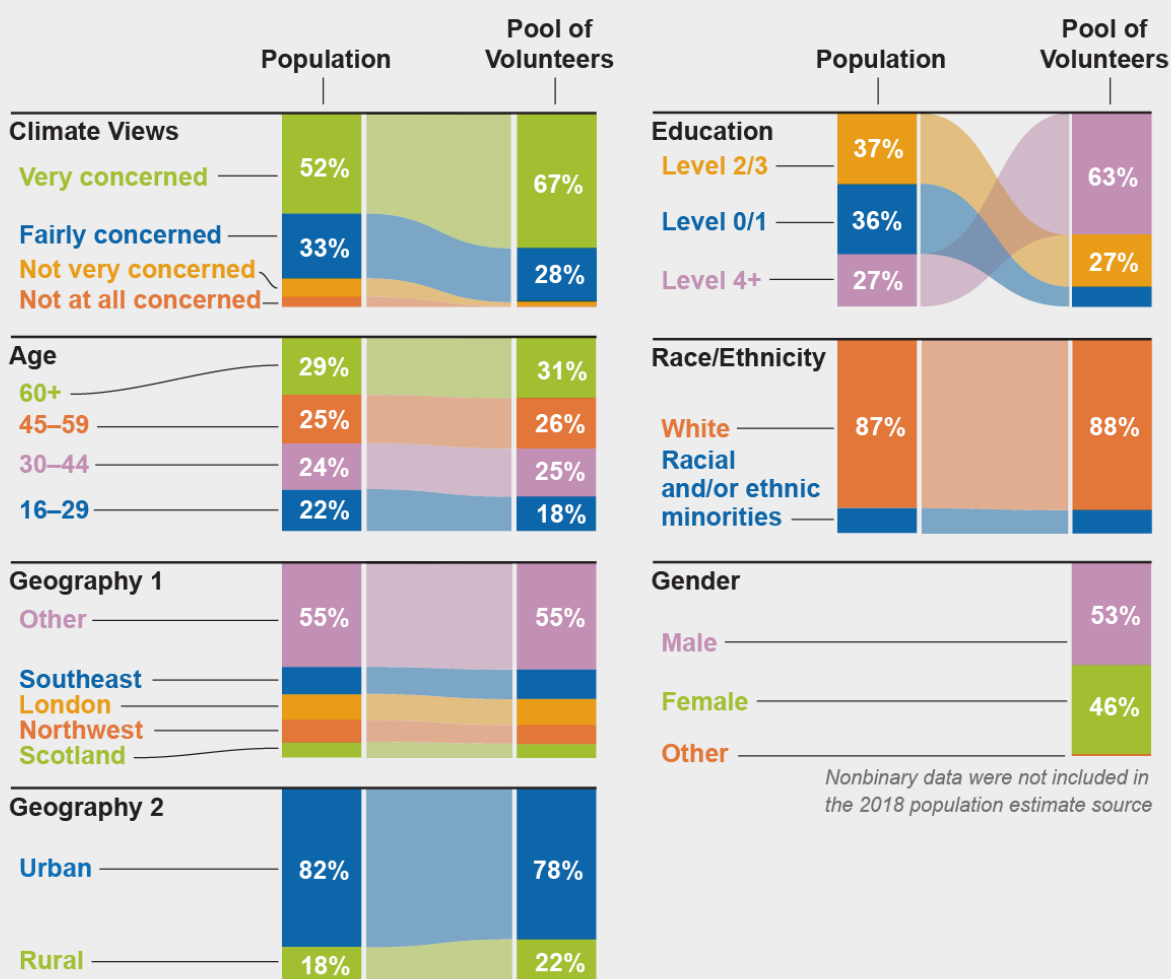
Όσο έξυπνο κι αν είναι ένα «κληρωτήριο», η σημερινή διαδικασία επιλογής για τις συνελεύσεις πολιτών είναι πιο περίπλοκη επειδή η αντίληψή μας για την περιγραφική αναπαράσταση είναι πολύ πιο λεπτή. Μια συνέλευση πολιτών αναμένεται να αντικατοπτρίζει πολλά δημογραφικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού, όχι μόνο ένα. Πάρτε την Climate Assembly U.K., στην οποία ανέθεσε η Βουλή των Κοινοτήτων το 2019 να συζητήσει το πώς η χώρα θα πρέπει να επιτύχει τον στόχο της για μηδενικές εκπομπές αερίων θερμοκηπίου έως το έτος 2050.

Οι διοργανωτές επέλεξαν τα 110 μέλη τυχαία, ενώ προσπάθησαν να εκπροσωπήσουν τον πληθυσμό σύμφωνα με επτά κριτήρια: φύλο, ηλικία, γεωγραφική περιοχή, εκπαίδευση, εθνικότητα, αγροτική ή αστική κατοικία και απόψεις για το κλίμα. Σκεφτείτε το κριτήριο της υπαίθρου ή της πόλης: στο Ηνωμένο Βασίλειο, περίπου το 80% του πληθυσμού ζει σε αστικές περιοχές, επομένως από τις 110 θέσεις, οι 88 θέσεις (ή το 80%) προορίζονταν για τους αστούς και οι 22 θέσεις (ή το 20%) κατανέμονταν στους κατοίκους της περιφέρειας. Οι ποσοστώσεις υπολογίζονταν με παρόμοιο τρόπο για καθένα από τα άλλα κριτήρια.

A Skewed Pool of Volunteers

A citizens' assembly should resemble the populace, but its members are typically chosen from a pool of volunteers that does not. The 1,727 volunteers for Climate Assembly U.K. were particularly mismatched with the general population in their education levels and views on climate.

Credit: Jen Christiansen (graphic); Sortition Foundation (data)

Σαν να μην είναι ήδη αρκετά περίπλοκο το ζήτημα, οι διοργανωτές των συνελεύσεων πολιτών αντιμετωπίζουν συχνά την πρόκληση ότι μπορούν να επιλέξουν μέλη μόνο μεταξύ εθελοντών και η δεξαμενή των πρόθυμων υποψηφίων μπορεί να μην μοιάζει καθόλου με τον γενικό πληθυσμό. Συνήθως οι διοργανωτές απευθύνουν προσκλήσεις μέσω ταχυδρομείου ή τηλεφώνου σε μεγάλο αριθμό ατόμων, αλλά μόνο ένα κλάσμα προσκεκλημένων επιλέγει να συμμετάσχει. Για παράδειγμα, οι διοργανωτές του Climate Assembly U.K. έστειλαν επιστολές πρόσκλησης σε 30.000 νοικοκυριά και συγκέντρωσαν 1.727 εθελοντές. Από τους τελευταίους, το 63% είχε επιτύχει το υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης (στο βρετανικό σύστημα), ενώ μόλις το 27% των Βρετανών ανήκε σε αυτή την κατηγορία. Δεν θα πρέπει επίσης να προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι η κατανομή των απόψεων για το κλίμα μεταξύ των εθελοντών ήταν στρεβλή, με όσους ανησυχούν για το θέμα να υπερεκπροσωπούνται, σε σύγκριση με τον γενικό πληθυσμό: είναι σπάνια η περίπτωση ενός σκεπτικιστή για το κλίμα που απολαμβάνει την ευκαιρία να περάσει μεγάλα Σαββατοκύριακα χαράσσοντας μια πορεία προς μηδενικές εκπομπές.

Συνοψίζοντας, χρειαζόμαστε ένα σύγχρονο «κληρωτήριο» που μπορεί να επιλέξει μια συνέλευση πολιτών, η οποία να είναι αντιπροσωπευτική από την άποψη πολλών κριτηρίων – και μπορεί να το κάνει έχοντας

ως αφετηρία μια μη αντιπροσωπευτική ομάδα εθελοντών. Ευτυχώς, έχουμε προχωρήσει από τις πέτρινες πλάκες στους υπολογιστές, οπότε αυτό το πρόβλημα ανάγεται στον σχεδιασμό του σωστού αλγορίθμου.

Μέχρι πρόσφατα, η επικρατούσα προσέγγιση βασιζόταν σε αυτό που οι επιστήμονες υπολογιστών αποκαλούν «άπληστο αλγόριθμο». Αυτό είναι λίγο λανθασμένο γιατί ένας τέτοιος αλγόριθμος είναι πραγματικά ένοχος νωθρότητας και όχι απληστίας: Αναλαμβάνει τη δράση που φαίνεται καλύτερη αυτή τη στιγμή, χωρίς να καταβάλλει προσπάθεια να καταλάβει τι θα λειτουργούσε καλά μακροπρόθεσμα. Για να επιλεγεί μία συνέλευση, ένας άπληστος αλγόριθμος προσθέτει εθελοντές έναν προς έναν με τρόπο που κάνει την πιο άμεση πρόοδο προς την πλήρωση των ποσοστώσεων. Για παράδειγμα, ο αλγόριθμος μπορεί να καθορίσει ότι, αυτή τη στιγμή, από τη συνέλευση λείπουν πολλά άτομα στην ηλικιακή ομάδα 30 έως 44 ετών και μεταξύ όλων των εθελοντών αυτής της ηλικιακής ομάδας, θα επέλεγε τυχαία έναν για να συμμετάσχει στη συνέλευση. Στη συνέχεια, μπορεί να εντοπίσει έλλειψη Λονδρέζων και να επιλέξει κάποιον από αυτή την ομάδα.

Ο αλγόριθμος μπορεί να κάνει κάποιες κακές επιλογές και να καταλήξει σε μια κατάσταση όπου δεν μπορεί να καλύψει τις ποσοστώσεις, αλλά σε αυτήν την περίπτωση,

Οι Συνελεύσεις Πολιτών αναβαθμίζουν τη Δημοκρατία:
Οι δίκαιοι αλγόριθμοι είναι μέρος του προγράμματος

μπορεί απλώς να επανεκκινήσει και η εμπειρία δείχνει ότι τελικά θα έχει επιτυχία. Στην πραγματικότητα, ένας συγκεκριμένος άπληστος αλγόριθμος που αναπτύχθηκε από έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό που εδρεύει στο Ηνωμένο Βασίλειο, το Sortition Foundation, χρησιμοποιήθηκε για την επιλογή της συνέλευσης για το κλίμα αυτής της χώρας και πολλών άλλων συνακόλουθων συνελεύσεων.

Για να είμαι δίκαιος

Ήταν μια εξέταση του άπληστου αλγορίθμου που υποκίνησε τη δική μου εργασία για την επιλογή των συνελεύσεων πολιτών, που έγινε σε συνεργασία με τους Bailey Flanigan και Anuram Gupta, και οι δύο στο Πανεπιστήμιο Carnegie Mellon, τον Paul Gözl του Πανεπιστημίου του Χάρβαρντ και τον Brett Hennig από το Sortition Foundation. Συνειδητοποιήσαμε ότι, στην κοντόφθαλμη επιδίωξη του άπληστου αλγορίθμου για την πλήρωση ποσοστώσεων, μπορεί να θυσιάσει ένας άλλος σημαντικός στόχος: να δώσει σε όλους τους εθελοντές μια δίκαιη ευκαιρία να υπηρετήσουν στη συνέλευση. Οι θεωρητικοί της πολιτικής θεωρούν τη δικαιοσύνη ως κλειδί για την επίτευξη δημοκρατικών ιδανικών όπως η ισότητα ευκαιριών. Βεβαίως, κάποια ανισορροπία είναι αναπόφευκτη: Επειδή ο στόχος είναι η περιγραφική αναπαράσταση ολόκληρου του πληθυσμού, οι εθελοντές που ανήκουν σε ομάδες που υποεκπροσωπούνται στη

δεξαμενή είναι πιο πιθανό να επιλεγούν από εκείνους σε ομάδες με υπερεκπροσώπηση. Στην πράξη, ωστόσο, ο άπληστος αλγόριθμος αποκλείει ορισμένους εθελοντές από τη διαδικασία, ακόμη και όταν δεν είναι απαραίτητο.

Για να δούμε πώς ο άπληστος αλγόριθμος είναι άδικος, μπορούμε να επανεξετάσουμε τη διαδικασία επιλογής του Climate Assembly U.K. προσομοιώνοντας τα διαφορετικά συγκροτήματα που συναρμολογούνται από τον αλγόριθμο, καθένα από τα οποία θα μπορούσε, καταρχήν, να ήταν το πραγματικό. Αποδεικνύεται ότι ο αλγόριθμος επιλέγει μερικούς από τους 1.727 εθελοντές με ελάχιστη πιθανότητα μικρότερη από 0,03%, ενώ είναι δυνατό να εγγραφεί ότι ακόμη και ο λιγότερο τυχερός εθελοντής επιλέγεται με πιθανότητα τουλάχιστον 2,6% -86 φορές υψηλότερη- ενώ πληρούν τις ίδιες ποσοστώσεις.

Για να δημιουργήσουμε έναν πιο δίκαιο αλγόριθμο, οι συνεργάτες μου και εγώ υιοθετούμε μια ολιστική προσέγγιση. Αντί να εξετάζουμε τους εθελοντές έναν κάθε φορά, εξετάζουμε ολόκληρο το σύνολο των πιθανών συνελεύσεων, καθεμία από τις οποίες πληροί όλες τις δημογραφικές ποσοστώσεις. Σε κάθε υποψήφια συνέλευση δίνεται ένα λαχείο που προσδιορίζει την πιθανότητα να επιλεγεί ως πραγματική συνέλευση. Οι πιθανότητες προσδιορίζονται αργότερα, με τέτοιο τρόπο ώστε να

Οι Συνελεύσεις Πολιτών αναβαθμίζουν τη Δημοκρατία:
Οι δίκαιοι αλγόριθμοι είναι μέρος του προγράμματος

αθροίζονται στο 100% και να υπάρχει μόνο
ένα κερδισμένο δελτίο.

Φανταστείτε ότι σε κάθε εθελοντή δίνεται
ένα αντίγραφο του λαχείου κάθε συνέλευσης
της οποίας είναι μέλος. Ο εθελοντής
επιλέγεται εάν κερδίσει κάποιο από τα λαχεία
του.

Με άλλα λόγια, η πιθανότητα να επιλεγεί
ένας εθελοντής είναι το άθροισμα των
πιθανοτήτων που σχετίζονται με όλες τις
πιθανές συνελεύσεις που τις περιλαμβάνουν.
Από όλες τις πιθανές λοταρίες, ο αλγόριθμός
μας επιδιώκει να κατασκευάσει την πιο
δίκαιη, με την έννοια ότι η πιθανότητα
επιλογής του εθελοντή που είναι λιγότερο
πιθανό να επιλεγεί είναι όσο το δυνατόν
μεγαλύτερη.

Οι Συνελεύσεις Πολιτών αναβαθμίζουν τη Δημοκρατία:
Οι δίκαιοι αλγόριθμοι είναι μέρος του προγράμματος

The Challenge of Fair Representation

Volunteers

With a skewed volunteer pool, choosing an assembly that resembles the general population in multiple attributes is usually accomplished by filling quotas. If half the population is rural and half urban, so must the members be. In this example, 10 members reflecting the populace in two characteristics (*color* and *outline*) must be chosen from 20 volunteers.

Desired Panel Size

Scenario 1

The pool resembles the population (and, therefore, the quotas) in both attributes: the numbers of people with and without outlines are the same, and there are slightly more blue than orange people. There is a perfectly fair lottery that gives each volunteer a 50 percent chance of being chosen.

Quotas:

- 5 people with an outline ○ ○ ○ ○ ○
- 5 without an outline ● ● ● ● ●
- 4-5 orange ○ ○ ○ ○ ○
- 5-6 blue ● ● ● ● ●

Assembly A

Assembly B

Selected

One of two assembly options—with or without the blue outlined person—is chosen at random to determine who is on the panel.

Scenario 2

The pool has a smaller fraction of people with an outline than do the general population and the quotas. **The blue outlined figure must be chosen** (with a probability of 100 percent) to meet the quotas. The fairest thing to do is to then select five orange people (each with a probability of 56 percent) and four of the remaining blue people (each with 40 percent probability).

Quotas:

- 6 people with an outline ○ ○ ○ ○ ○ ○
- 4 without an outline ● ● ● ●
- 4-5 orange ○ ○ ○ ○ ○
- 5-6 blue ● ● ● ● ●

Assembly A

Assembly B

Assembly C

Assembly D

Assembly E

Assembly F

Selected

All potential assemblies include the blue outlined person.

Credit: Jen Christiansen (graphic); Wee People font, ProPublica and Alberto Cairo (figure drawings)

Τώρα το μόνο που χρειάζεται να κάνουμε είναι να εξετάσουμε όλες τις πιθανές συνελεύσεις και ... ω περιμένετε, ο αριθμός των πιθανών συνελεύσεων είναι αστρονομικός. Ένας συνηθισμένος τρόπος για να επεξηγήσετε το «αστρονομικό» είναι να συγκρίνετε την εν λόγω ποσότητα με τον αριθμό των ατόμων στο παρατηρήσιμο σύμπαν, που υπολογίζεται ότι είναι το πολύ 1082. Αλλά ακόμα κι αυτό δεν το κόβει αρκετά: αν έπαιρνες κάθε άτομο στο σύμπαν και το αντικαθιστούσες με ένα ολόκληρο σύμπαν, το καθένα με 1082 άτομα, ο συνολικός αριθμός των ατόμων που θα λάμβανες είναι ακόμα πολύ μικρότερος από τον αριθμό των τρόπων για να επιλεγούν τα 110 μέλη του Climate Assembly U.K. από τους 1.727 εθελοντές (χωρίς ποσοστώσεις).

Ευτυχώς, τα υπολογιστικά προβλήματα σε αυτήν την εκπληκτική κλίμακα επιλύονται συνήθως από μηχανήματα από τον τομέα της βελτιστοποίησης. Για να εφαρμόσει κανείς αυτές τις τεχνικές, πρέπει να κατασκευάσει ένα μαθηματικό μοντέλο που να περιλαμβάνει έναν στόχο (σε αυτή την περίπτωση, τη μεγιστοποίηση της δικαιοσύνης) και να ορίζει ένα σύνολο πιθανών λύσεων. Ο στόχος είναι να βρεθεί η βέλτιστη (δικαιότερη) λύση από όλες τις πιθανές λύσεις. Σε ένα άλλο παράδειγμα, όταν μια εφαρμογή πλοήγησης όπως οι Χάρτες Google σχεδιάζει ένα ταξίδι από μια τοποθεσία σε άλλη, λύνει ένα πρόβλημα βελτιστοποίησης όπου κάθε εφικτή διαδρομή είναι μια πιθανή λύση και ο στόχος

είναι να βρεθεί ο συντομότερος δυνατός χρόνος ταξιδιού. Σε μια μεγάλη πόλη, ο αριθμός των διαδρομών μπορεί να είναι τεράστιος, ωστόσο θεωρούμε δεδομένο ότι τα τηλέφωνα μας θα εξεταστούν διεξοδικά όλα αυτά τα πιθανά ταξίδια σε δευτερόλεπτα. Το πρόβλημα της εύρεσης της πιο δίκαιης λοταρίας των πιθανών συνελεύσεων είναι ένα πολύ πιο δύσκολο πρόβλημα, αλλά μπορεί επίσης να αντιμετωπιστεί με τον σωστό συνδυασμό εργαλείων βελτιστοποίησης.

Ο αλγόριθμός μας κυκλοφόρησε ως ανοιχτός κώδικας το 2020 και έκτοτε έχει γίνει μια κοινή μέθοδος για την επιλογή συνελεύσεων πολιτών. Αρχικά υιοθετήθηκε από τους εταίρους μας στο Sortition Foundation, οι οποίοι τον χρησιμοποίησαν για να επιλέξουν, μεταξύ άλλων, τη συνέλευση για το κλίμα της Σκωτίας, που συγκλήθηκε από την κυβέρνηση της Σκωτίας, μια κριτική επιτροπή πολιτών για υποβοηθούμενους θανάτους στο Jersey Island, κάτι που οδήγησε στην απόφαση του κοινοβουλίου του να επιτρέψει την πρακτική αυτή θεωρητικώς και μια δημόσια συμβουλευτική ομάδα που δημιουργήθηκε από την Εθνική Υπηρεσία Υγείας του Ηνωμένου Βασιλείου για να συζητήσει τον τρόπο με τον οποίο η κυβέρνηση θα πρέπει να χρησιμοποιεί δεδομένα για την απόκρισή της στην πανδημία του COVID. Άλλοι οργανισμοί έχουν χρησιμοποιήσει τον αλγόριθμό μας για να επιλέξουν μεγάλες συνελεύσεις πολιτών στη Γερμανία, τη

Οι Συνελεύσεις Πολιτών αναβαθμίζουν τη Δημοκρατία:
Οι δίκαιοι αλγόριθμοι είναι μέρος του προγράμματος

Γαλλία και τις ΗΠΑ, συμπεριλαμβανομένου ενός πάνελ στο Μίσιγκαν για να χαράξει μια πορεία για την ανάκαμψη από την πανδημία. Πέρυσι, χάρη σε μια προσπάθεια με επικεφαλής τον Götz και τη Gili Rusak, διδακτορική φοιτήτρια στο Χάρβαρντ, ο

αλγόριθμός μας έγινε ελεύθερα προσβάσιμος μέσω του ιστότοπου Panelot.org (επιλογή πάνελ με κλήρωση), καθιστώντας ακόμα πιο εύκολο για του επαγγελματίες να τον εφαρμόσουν.

Οι Συνελεύσεις Πολιτών αναβαθμίζουν τη Δημοκρατία:
Οι δίκαιοι αλγόριθμοι είναι μέρος του προγράμματος

Visualizing Random Selection

As with the kleroterion, visualizing the process of random selection helps to increase trust. In this example, each of the 256 squares is a potential assembly meeting all the necessary criteria. The lottery selects one of these candidate assemblies as the actual one, with perfect randomness (but not necessarily fairness). This visualization takes the view of a volunteer, with the red squares being the potential assemblies that the volunteer is a member of. At each step, we spin the "wheel of fortune," and it tells us which corner of the grid to focus on. For example, the first spin is northeast, so that corner of the grid is selected. Three more spins, and we end up with a single assembly—the selected one.

Each square represents an assembly
Red assemblies include volunteer "A"

Spin 1

Spin 2

Spin 3

Spin 4

Credit: Jen Christiansen

Ο κώδικας Δημοκρατίας

Ένας Αμερικανός ταξιδιώτης στο χρόνο που επισκεπτόταν το παρόν από τα τέλη του 18ου αιώνα θα έβρισκε έναν σχεδόν αγνώριστο κόσμο, αλλά ένα πράγμα, τουλάχιστον, θα του φαινόταν τρομερά οικείο: ο τρόπος που λειτουργεί το δημοκρατικό μας σύστημα. Αν και η αντοχή του πολιτικού συστήματος είναι ένας φόρος τιμής στους συντάκτες του συντάγματος, είναι απολύτως σαφές ότι δεν είναι όλα καλά. Στην Αμερική και σε ορισμένες άλλες δημοκρατίες σε όλο τον κόσμο, η πίστη στις κυβερνήσεις έχει φτάσει στον πάτο, και ακόμη και η πιο δημοφιλής νομοθεσία συχνά αποτυγχάνει να θεσπιστεί. Υπάρχει επείγουσα ανάγκη να επανεξεταστεί η πρακτική της δημοκρατίας χρησιμοποιώντας σύγχρονα εργαλεία.

Πιστεύω ότι οι μαθηματικοί και οι επιστήμονες υπολογιστών έχουν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο σε αυτή την προσπάθεια. Μας αρέσει να μιλάμε για «εκδημοκρατισμό της τεχνητής νοημοσύνης» ή «εκδημοκρατισμό των οικονομικών», αλλά η ίδια η δημοκρατία απαιτεί την προσοχή μας. Μια αλγοριθμική προσέγγιση είναι ζωτικής σημασίας για την κατασκευή νέων πλαισίων για να εμπλακούν οι πολίτες και να τους δοθεί φωνή. Αλλά αυτός ο μηχανισμός δημοκρατίας συνοδεύεται από μοναδικές προκλητικές οδηγίες: «απαιτείται τυχαία συναρμολόγηση».

Διατίθεται στον ιστότοπο: www.diaplous-autodioikisi.gr

Bruce Schneier και Nathan E. Sanders, (2023): Έξι τρόποι με τους οποίους η Τεχνητή Νοημοσύνη θα μπορούσε να αλλάξει την πολιτική

ηλεκτρονικό περιοδικό «πρΟΤΑση», 8 (47), σελ. 296- 303

Copyright του Συγγραφέα

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.

ISSN: 2459- 4172

Έξι τρόποι με τους οποίους η Τεχνητή Νοημοσύνη θα μπορούσε να αλλάξει την πολιτική

Bruce Schneier

Επίκουρος Λέκτορας Δημόσιας Πολιτικής, Harvard Kennedy School

Nathan E. Sanders

Δημοσιεύτηκε στο:
MIT Technology Review, July 28, 2023
Επιμέλεια μετάφρασης, Ρένια Ντάβα

Μπορεί να έλθει μια νέα εποχή της εσωτερικής πολιτικής που βασίζεται στην τεχνητή νοημοσύνη. Παρακολουθήστε αυτά τα ορόσημα για να μάθετε πότε θα αφιχθεί.

Το ChatGPT κυκλοφόρησε μόλις πριν από εννέα μήνες και εξακολουθούμε να μαθαίνουμε πώς θα επηρεάσει την καθημερινή μας ζωή, την καριέρα μας, ακόμη και τα συστήματα αυτοδιακυβέρνησής μας.

Αλλά όταν πρόκειται για το πώς η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να απειλήσει τη δημοκρατία μας, μεγάλο μέρος της δημόσιας συζήτησης στερείται φαντασίας. Οι

άνθρωποι μιλούν για τον κίνδυνο εκστρατειών που επιτίθενται σε αντιπάλους με ψεύτικες εικόνες (ή ψεύτικο ήχο ή βίντεο), επειδή έχουμε ήδη δεκαετίες εμπειρίας στην αντιμετώπιση παραμορφωμένων εικόνων. Είμαστε σε επιφυλακή για ξένες κυβερνήσεις που διαδίδουν παραπληροφόρηση επειδή είχαμε τραυματιστεί από τις προεδρικές εκλογές των ΗΠΑ το 2016. Και ανησυχούμε ότι οι απόψεις που δημιουργούνται από την Τεχνητή Νοημοσύνη (TN) θα κατακλύσουν τις πολιτικές προτιμήσεις των πραγματικών ανθρώπων, επειδή έχουμε δει την πολιτική «astroturfing» - τη χρήση ψεύτικων διαδικτυακών λογαριασμών για να δοθεί η ψευδαίσθηση υποστήριξης μιας πολιτικής - να αυξάνεται εδώ και δεκαετίες.

Οι απειλές αυτού του είδους φαίνονται επείγουσες και ανησυχητικές επειδή είναι

Έξι τρόποι με τους οποίους η Τεχνητή Νοημοσύνη θα μπορούσε να αλλάξει την πολιτική

εμφανείς. Ξέρουμε τι πρέπει να αναζητήσουμε και μπορούμε εύκολα να φανταστούμε τα αποτελέσματά τους.

Η αλήθεια είναι ότι το μέλλον θα είναι πολύ πιο ενδιαφέρον. Και ακόμη και μερικές από τις πιο εκπληκτικές πιθανές επιπτώσεις της Τεχνητής Νοημοσύνης στην πολιτική δεν θα είναι κακές. Μπορούμε να χαράξουμε κάποιες αρκετά ευθείες γραμμές μεταξύ των τρεχουσών δυνατοτήτων των εργαλείων ΤΝ και των πραγματικών αποτελεσμάτων που, σύμφωνα με τα πρότυπα της τρέχουσας κατανόησης του κοινού, φαίνονται πραγματικά εκπληκτικά.

Έχοντας αυτό κατά νου, προτείνουμε έξι ορόσημα που θα προαναγγέλλουν μια νέα εποχή δημοκρατικής πολιτικής που καθοδηγείται από την Τεχνητή Νοημοσύνη. Όλα φαίνονται επιτεύξιμα—ίσως όχι με τη σημερινή τεχνολογία και τα επίπεδα υιοθέτησης της Τεχνητής Νοημοσύνης, αλλά πολύ πιθανόν στο εγγύς μέλλον.

Τι σημαίνει ένα πολιτικό ορόσημο ΤΝ;

Τα θετικά σημεία αναφοράς θα πρέπει να έχουν νόημα, αντιπροσωπεύοντας σημαντικά αποτελέσματα που έχουν συνέπειες στην πραγματική ζωή. Θα πρέπει να είναι αληθοφανή και ρεαλιστικά εφικτά στο άμεσο μέλλον. Θα πρέπει να είναι παρατηρήσιμα - και να είμαστε σε θέση να αναγνωρίσουμε πότε έχουν επιτευχθεί.

Οι ανησυχίες ότι η Τεχνητή Νοημοσύνη επηρεάζει τις εκλογές είναι πολύ πιθανό να αποτύχει στο τεστ παρατηρητικότητας. Ενώ οι κίνδυνοι της χειραγώγησης των εκλογών μέσω της ρομποτικής προώθησης των συμφερόντων ενός υποψηφίου ή ενός κόμματος είναι μια υπαρκτή απειλή, οι εκλογές είναι σε μεγάλο βαθμό περίπλοκες. Καθώς η συζήτηση συνεχίζει να μαίνεται για το γιατί και πώς ο Ντόναλντ Τραμπ κέρδισε την προεδρία το 2016, είναι απίθανο να μπορέσουμε να αποδώσουμε αυτό το εκπληκτικό εκλογικό αποτέλεσμα σε οποιαδήποτε συγκεκριμένη παρέμβαση της Τεχνητής Νοημοσύνης.

Σκεφτόμαστε περαιτέρω για το μέλλον: Θα μπορούσε ποτέ ένας υποψήφιος να εκλεγεί στο αξίωμα με ΤΝ; Στον κόσμο της κερδοσκοπικής μυθοπλασίας, από τη «Twilight Zone» έως τον «Black Mirror», υπάρχει αυξανόμενο ενδιαφέρον για την πιθανότητα να κερδίσει ένας υποψήφιος με Τεχνητή Νοημοσύνη ή τεχνολογικά υποβοηθούμενος, κατά τα άλλα μη παραδοσιακά επιλέξιμος. Σε μια εποχή όπου τα πλαστά ψεύτικα βίντεο μπορούν να παραποιήσουν τις απόψεις και τις ενέργειες ανθρώπων-υποψηφίων και οι άνθρωποι-πολιτικοί μπορούν να επιλέξουν να εκπροσωπηθούν από avatars ΤΝ ή ακόμα και ρομπότ, είναι σίγουρα πιθανό ένας υποψήφιος ΤΝ να μιμηθεί την παρουσία ενός πολιτικού στα μέσα ενημέρωσης. Οι εικονικοί πολιτικοί έχουν λάβει ψήφους σε εθνικές εκλογές, για παράδειγμα στη Ρωσία το 2017.

Έξι τρόποι με τους οποίους η Τεχνητή Νοημοσύνη θα μπορούσε να αλλάξει την πολιτική

Αλλά αυτό δεν περνά το τεστ αληθοφάνειας. Το εκλογικό κοινό και το νομικό κατεστημένο είναι πιθανό να αποδέχονται όλο και περισσότερους αυτοματισμούς και βοήθεια που υποστηρίζονται από την Τεχνητή Νοημοσύνη, αλλά η ηλικία των μη ανθρώπινων εκλεγμένων αξιωματούχων είναι πολύ μακριά.

Τα επόμενα πολιτικά ορόσημα για την Τεχνητή Νοημοσύνη

Ας ξεκινήσουμε με μερικά ορόσημα που βρίσκονται ήδη στο κατώφλι της πραγματικότητας. Πρόκειται για επιτεύγματα που φαίνονται καλά στο τεχνικό πεδίο των υφιστάμενων τεχνολογιών Τεχνητής Νοημοσύνης και για τα οποία έχουν ήδη τεθεί οι βάσεις.

Ορόσημο #1: Η αποδοχή από ένα νομοθετικό σώμα ή μια υπηρεσία μιας μαρτυρίας ή σχολίου που δημιουργήθηκε από και υποβλήθηκε με το όνομα της ΤΝ.

Αναμφισβήτητα, έχουμε ήδη δει νομοθεσία που συντάσσεται από την Τεχνητή Νοημοσύνη, αν και υπό την καθοδήγηση ανθρώπων- χρηστών και εισάγεται από ανθρώπινους νομοθέτες. Μετά την εισαγωγή στη Μασαχουσέτη και τη Βουλή των Αντιπροσώπων των ΗΠΑ ορισμένων πρώιμων παραδειγμάτων νομοσχεδίων που γράφτηκαν από ΤΝ, πολλά μεγάλα νομοθετικά σώματα είχαν αντίστοιχη εμπειρία όπως «το πρώτο τους νομοσχέδιο

γραμμένο από την ΤΝ», «χρήση του ChatGPT για να εκπονήσουν παρατηρήσεις σε επιτροπές» ή «ομιλίες γραμμένες από την ΤΝ».

Πολλά από αυτά τα νομοσχέδια και τις ομιλίες είναι περισσότερο τεχνάσματα παρά σοβαρές και έχουν τύχει περισσότερης κριτικής παρά εξέτασης. Είναι σύντομες, έχουν ασήμαντα επίπεδα πολιτικής ουσίας ή έχουν υποστεί έντονη επεξεργασία ή καθοδήγηση από ανθρώπους- νομοθέτες (μέσω πολύ συγκεκριμένων εντολών και γλωσσικών μοντέλων που βασίζονται σε εργαλεία ΤΝ, όπως το ChatGPT).

Το ενδιαφέρον ορόσημο σε αυτές τις γραμμές θα είναι η αποδοχή παρατηρήσεων επί την νομοθεσίας ή ένα σχόλιο που υποβάλλεται σε μια υπηρεσία, που έχει συνταχθεί εξ ολοκλήρου από την ΤΝ. Βεβαίως, ένα μεγάλο μέρος του συνόλου της γραφής στο μέλλον θα υποστηριχθεί - και θα επωφεληθεί πραγματικά από- υποστηρικτικές τεχνολογίες ΤΝ. Έτσι, για να αποφύγουμε να κάνουμε αυτό το ορόσημο ασήμαντο, πρέπει να προσθέσουμε τη δεύτερη ρήτρα: «υποβάλλεται με το όνομα του ΤΝ».

Αυτό που θα έκανε αυτό το σημείο αναφοράς σημαντικό είναι η υποβολή υπό το όνομα της ΤΝ. Δηλαδή, η αποδοχή από ένα διοικητικό όργανο της Τεχνητής Νοημοσύνης ότι προσφέρει μια νόμιμη προοπτική στον δημόσιο διάλογο. Ανεξάρτητα από τη δημόσια θέρμη για την Τεχνητή Νοημοσύνη,

Έξι τρόποι με τους οποίους η Τεχνητή Νοημοσύνη θα μπορούσε να αλλάξει την πολιτική

αυτό δεν θα διαρκέσει πολύ. Οι New York Times δημοσίευσαν μια επιστολή με το όνομα ChatGPT (απαντώντας σε ένα άρθρο γνώμης που γράψαμε) και οι νομοθέτες στρέφονται ήδη στην τεχνητή νοημοσύνη για να γράψουν σημαντικά σχόλια για τις ακροάσεις της επιτροπής.

Ορόσημο #2: Η έγκριση της πρώτης νέας νομοθετικής τροποποίησης σε νομοσχέδιο που συντάχθηκε από την TN.

Προχωρώντας πέρα από τη μαρτυρία, υπάρχει ένας άμεσος δρόμος για να γίνουν νόμοι οι πολιτικές που δημιουργούνται από την Τεχνητή Νοημοσύνη: η μικρονομοθεσία. Αυτό περιλαμβάνει την πραγματοποίηση τροποποιήσεων σε υφιστάμενους νόμους ή νομοσχέδια που έχουν ρυθμιστεί για να εξυπηρετούν κάποιο ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Είναι ένα φυσικό σημείο εκκίνησης για την Τεχνητή Νοημοσύνη, επειδή έχει αυστηρά πεδία, με μικρές αλλαγές που καθοδηγούνται από μια σαφή οδηγία που σχετίζεται με έναν καλά καθορισμένο σκοπό.

Εκ του σχεδιασμού, η μικρονομοθεσία εφαρμόζεται συχνά μυστικά. Μπορεί ακόμη και να κατατεθεί ανώνυμα μέσα σε έναν κατακλυσμό άλλων τροπολογιών για να αποκρύψει τον αποδέκτη για τον οποίο προορίζεται. Για αυτόν τον λόγο, η μικρονομοθεσία μπορεί συχνά να είναι κακή για την κοινωνία και μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο εκμετάλλευσης από τη Τεχνητή Νοημοσύνη που διαφορετικά θα υπόκειτο σε αυστηρό έλεγχο από ένα πολίτευμα σε

επιφυλακή για τους κινδύνους που ενέχει η Τεχνητή Νοημοσύνη.

Ορόσημο #3: Τα πολιτικά μηνύματα που δημιουργούνται από την Τεχνητή Νοημοσύνη ξεπερνούν στις δημοσκοπήσεις τις προτάσεις των συμβούλων πολιτικής εκστρατείας.

Μερικές από τις πιο σημαντικές βραχυπρόθεσμες επιπτώσεις της Τεχνητής Νοημοσύνης στην πολιτική θα συμβούν σε μεγάλο βαθμό πίσω από κλειστές πόρτες. Όπως όλοι οι άλλοι, οι υποψήφιοι πολιτικοί και οι δημοσκόποι θα στραφούν στην Τεχνητή Νοημοσύνη για να βοηθηθούν. Βλέπουμε ήδη τους υποψήφιους να στρέφονται σε εικόνες που δημιουργούνται από την TN για την παραγωγή κοινωνικού περιεχομένου και οι δημοσκόποι να προσομοιώνουν αποτελέσματα χρησιμοποιώντας ερωτώμενους που δημιουργούνται από την TN.

Το επόμενο βήμα σε αυτή την εξέλιξη είναι τα πολιτικά μηνύματα που αναπτύχθηκαν από την TN. Βασικός άξονας της εργαλειοθήκης του υποψηφίου σήμερα είναι η έρευνα δοκιμής μηνυμάτων, όπου μερικές εναλλακτικές διατυπώσεις μιας θέσης καταγράφονται και δοκιμάζονται με το κοινό για να γίνει φανερό ποιες θα προσελκύσουν περισσότερη προσοχή και πιο θετική ανταπόκριση. Ακριβώς όπως ένας έμπειρος πολιτικός δημοσκόπος μπορεί να προβλέψει αποτελεσματικές στρατηγικές ανταλλαγής μηνυμάτων με βάση τις παρατηρήσεις από

Έξι τρόποι με τους οποίους η Τεχνητή Νοημοσύνη θα μπορούσε να αλλάξει την πολιτική

προηγούμενες εκστρατείες και την εντύπωσή του για την κατάσταση του δημόσιου διαλόγου, έτσι μπορεί και μια Τεχνητή Νοημοσύνη που έχει εκπαιδευτεί σε δέσμες δημόσιου λόγου, ρητορικής εκστρατείας και πολιτικών ρεπορτάζ.

Περισσότερα φουτουριστικά επιτεύγματα της Τεχνητής Νοημοσύνης ως παράγοντες δημοκρατίας

Με αυτά τα βραχυπρόθεσμα ορόσημα σταθερά εν όψει, ας εξετάσουμε περαιτέρω ορισμένες πραγματικά επαναστατικές δυνατότητες. Ενώ αυτές οι έννοιες μπορεί να φαίνονταν παράλογες μόλις πριν από ένα χρόνο, είναι ολοένα και πιο κατανοητές με τις τρέχουσες ή τις προσεχείς τεχνολογίες.

Ορόσημο #4: Η Τεχνητή Νοημοσύνη δημιουργεί ένα πολιτικό κόμμα με τη δική του πλατφόρμα, προσελκύνοντας ανθρώπους υποψηφίους που κερδίζουν τις εκλογές.

Αν και είναι απίθανο να επιτραπεί σε μια Τεχνητή Νοημοσύνη να θέσει υποψηφιότητα και να κατέχει αξιώματα, είναι εύλογο ότι κάποιος μπορεί να μπορέσει να ιδρύσει ένα πολιτικό κόμμα. Η Τεχνητή Νοημοσύνη θα μπορούσε να δημιουργήσει μια πολιτική πλατφόρμα που υπολογίζεται να προσελκύει το ενδιαφέρον ορισμένων τμημάτων του κοινού και, ενεργώντας ανεξάρτητα ή μέσω ανθρώπινου μεσάζοντα (προσλαμβανόμενη βοήθεια, όπως ένας πολιτικός σύμβουλος ή

νομική εταιρεία), θα μπορούσε να εγγραφεί επίσημα ως πολιτικό κόμμα. Θα μπορούσε να συλλέξει υπογραφές για να κερδίσει μια θέση στα ψηφοδέλτια και να προσελκύσει ανθρώπους- υποψηφίους για να κατέβουν υποψήφιοι στις εκλογές υπό τη σημαία του.

Ένα μεγάλο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση έχει ήδη γίνει, μέσω της καμπάνιας του Δανέζικου Συνθετικού Κόμματος το 2022. Μια συλλογικότητα καλλιτεχνών στη Δανία δημιούργησε ένα chatbot TN για να αλληλεπιδράσει με ανθρώπινα μέλη της κοινότητάς του στο Discord, εξερευνώντας την πολιτική τους ιδεολογία σε συνομιλία μαζί τους και στη βάση ανάλυσης των ιστορικών κομματικών πλατφορμών στη χώρα. Όλα αυτά συνέβησαν με προηγούμενες γενιές Τεχνητής Νοημοσύνης γενικού σκοπού, όχι με τρέχοντα συστήματα όπως το ChatGPT. Ωστόσο, το κόμμα δεν κατάφερε να λάβει αρκετές υπογραφές για να κερδίσει μια θέση στο ψηφοδέλτιο και ως εκ τούτου δεν κέρδισε την κοινοβουλευτική εκπροσώπηση.

Οι μελλοντικές προσπάθειες υπό την αιγίδα της Τεχνητής Νοημοσύνης μπορεί να πετύχουν. Θα μπορούσε κανείς να φανταστεί ότι μια γενετική Τεχνητή Νοημοσύνη με δεξιότητες στο επίπεδο ή πέρα από τις σημερινές κορυφαίες τεχνολογίες θα μπορούσε να διαμορφώσει ένα σύνολο θέσεων πολιτικής που στοχεύουν στην οικοδόμηση υποστήριξης μεταξύ των ανθρώπων ενός συγκεκριμένου δημογραφικού ή ακόμη και μιας

Έξι τρόποι με τους οποίους η Τεχνητή Νοημοσύνη θα μπορούσε να αλλάξει την πολιτική

αποτελεσματικής πλατφόρμας συναίνεσης ικανής να προσελκύσει υποστήριξη ευρείας βάσης. Ιδιαίτερα σε ένα πολυκομματικό σύστημα ευρωπαϊκού τύπου, μπορούμε να φανταστούμε ένα νέο κόμμα με ισχυρό άγκιστρο ειδήσεων - με Τεχνητή Νοημοσύνη στον πυρήνα του - να κερδίζει την προσοχή και τις ψήφους.

Ορόσημο #5: Η Τεχνητή Νοημοσύνη δημιουργεί αυτόνομα κέρδος και συνεισφέρει σε πολιτικές εκστρατείες.

Ας στραφούμε στην ουσιαστική ικανότητα της σύγχρονης πολιτικής: τη συγκέντρωση κεφαλαίων. «Μια οντότητα ικανή να κατευθύνει συνεισφορές σε ένα ταμείο εκστρατείας» μπορεί να είναι ένας πραγματικός ορισμός του πολιτικού παράγοντα και η Τεχνητή Νοημοσύνη είναι δυνητικά ικανή για αυτό.

Όπως ένας άνθρωπος, μια Τεχνητή Νοημοσύνη θα μπορούσε να δημιουργήσει συνεισφορές σε μια πολιτική εκστρατεία με διάφορους τρόπους. Θα μπορούσε να πάρει μια αρχική επένδυση από έναν άνθρωπο που ελέγχει την Τεχνητή Νοημοσύνη και να την επενδύσει για να αποφέρει απόδοση. Θα μπορούσε να ξεκινήσει μια επιχείρηση που παράγει έσοδα. Υπάρχει αυξανόμενο ενδιαφέρον και πειραματισμός στις τεχνικές ώθησης auto-hustling: πράκτορες τεχνητής νοημοσύνης που ξεκινούν αυτόνομα αναπτυσσόμενες επιχειρήσεις ή αποφέρουν κέρδος. Ενώ οι επιχειρήσεις που δημιουργούνται από το ChatGPT μπορεί να

μην έχουν κατακτήσει ακόμη τον κόσμο, αυτή η δυνατότητα είναι στο ίδιο πνεύμα με τους αλγοριθμικούς πράκτορες που τροφοδοτούν τις σύγχρονες συναλλαγές υψηλής ταχύτητας και τις λεγόμενες αυτόνομες χρηματοοικονομικές δυνατότητες που ήδη βοηθούν στην αυτοματοποίηση των επιχειρηματικών και οικονομικών αποφάσεων.

Όπως οι περισσότεροι πολιτικοί, η Τεχνητή Νοημοσύνη θα μπορούσε να δημιουργήσει πολιτικά μηνύματα για να πείσει τους ανθρώπους να ξοδέψουν τα χρήματά τους σε μια καθορισμένη εκστρατεία ή σκοπό. Η Τεχνητή Νοημοσύνη πιθανότατα θα πρέπει να έχει μερικούς ανθρώπους, οι οποίοι παρουσιάζουν τις δραστηριότητές της στην κυβέρνηση (στο πλαίσιο των ΗΠΑ, ως στελέχη μιας επιτροπής 501(c)(4) ή μιας πολιτικής επιτροπής).

Ορόσημο #6: Η Τεχνητή Νοημοσύνη επιτυγχάνει ένα συντονισμένο πολιτικό αποτέλεσμα με πολλαπλές δικαιοδοσίες.

Τέλος, φτάνουμε στις πιο σημαντικές επιπτώσεις: την επίτευξη αποτελεσμάτων στη δημόσια πολιτική. Ακόμα κι αν η Τεχνητή Νοημοσύνη δεν μπορεί -τώρα ή στο μέλλον- να ειπωθεί ότι έχει τις δικές της επιθυμίες ή προτιμήσεις, θα μπορούσε να προγραμματιστεί από ανθρώπους ώστε να έχει έναν στόχο, όπως τη μείωση των φόρων ή την ανακούφιση μιας ρύθμισης της αγοράς.

Η ΤΝ έχει πολλά από τα εργαλεία που χρησιμοποιούν οι άνθρωποι για να επιτύχουν

Έξι τρόποι με τους οποίους η Τεχνητή Νοημοσύνη θα μπορούσε να αλλάξει την πολιτική

αυτούς τους σκοπούς. Μπορεί να υποστηρίζει, να διατυπώνει μηνύματα και να προωθεί ιδέες μέσω ψηφιακών καναλιών, όπως αναρτήσεις και βίντεο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Μπορεί να ασκεί πίεση, να κατευθύνει ιδέες και να επηρεάζει τους βασικούς φορείς χάραξης πολιτικής, ακόμη και να γράφει νομοθεσία. Μπορεί να ξοδέψει, Δείτε το ορόσημο #5.

Το κομμάτι "πολλαπλές δικαιοδοσίες" είναι το κλειδί για αυτό το ορόσημο. Ένας μόνο νόμος που ψηφίστηκε μπορεί εύλογα να αποδοθεί σε μυριάδες παράγοντες: έναν χαρισματικό πρωταθλητή, ένα πολιτικό κίνημα, μια αλλαγή στις συνθήκες. Η επιρροή οποιουδήποτε ηθοποιού, όπως μια Τεχνητή Νοημοσύνη, θα είναι πιο εμφανής εάν έχει επιτυχία ταυτόχρονα σε πολλά διαφορετικά μέρη. Και η ψηφιακή επεκτασιμότητα της TN του δίνει ένα ιδιαίτερο πλεονέκτημα στην επίτευξη αυτού του είδους συντονισμένων αποτελεσμάτων.

[Θα ξέρουμε πότε είναι εδώ το μέλλον;](#)

Η μεγαλύτερη πρόκληση για τα περισσότερα από αυτά τα ορόσημα είναι η παρατηρησιμότητά τους: θα το ξέρουμε όταν το δούμε; Ο πρώτος σύμβουλος καμπάνιας του οποίου οι ιδέες του χάνουν έδαφος έναντι Τεχνητής Νοημοσύνης μπορεί να μην είναι πρόθυμος να αναφέρει αυτό το γεγονός. Ούτε η καμπάνια. Όσον αφορά τη συγκέντρωση κεφαλαίων, είναι αρκετά δύσκολο για εμάς να εντοπίσουμε τους ανθρώπινους παράγοντες που είναι

υπεύθυνοι για τις συνεισφορές «σκοτεινού χρήματος» που ελέγχουν μεγάλο μέρος της σύγχρονης πολιτικής χρηματοδότησης. Θα γνωρίζουμε εάν η μελλοντική κυρίαρχη δύναμη στη συγκέντρωση κεφαλαίων για επιτροπές πολιτικής δράσης θα είναι η τεχνητή νοημοσύνη;

Είναι πιθανό να παρατηρήσουμε κάποια από αυτά τα ορόσημα έμμεσα. Κάποια στιγμή, ίσως τα δολάρια των πολιτικών να αρχίσουν να μεταναστεύουν μαζικά σε συμβούλους εκστρατειών που βασίζονται στην Τεχνητή Νοημοσύνη και, τελικά, μπορεί να συνειδητοποιήσουμε ότι πολιτικά κινήματα που σαρώνουν σε πολιτείες ή χώρες έχουν υποστηριχθεί από την TN.

Ενώ η πρόοδος της τεχνολογίας είναι συχνά ανησυχητική, δεν χρειάζεται να φοβόμαστε αυτά τα ορόσημα. Μια νέα πολιτική πλατφόρμα που κερδίζει την υποστήριξη του κοινού είναι από μόνη της μια ουδέτερη πρόταση. Μπορεί να οδηγήσει σε καλά ή κακά αποτελέσματα πολιτικής. Ομοίως, ένα επιτυχημένο πρόγραμμα πολιτικής μπορεί να είναι ή να μην είναι επωφελές για τη μία ή την άλλη ομάδα ψηφοφόρων.

Πιστεύουμε ότι τα έξι ορόσημα που περιγράφονται εδώ είναι από τις πιο βιώσιμες και ουσιαστικές επερχόμενες αλληλεπιδράσεις μεταξύ TN και δημοκρατίας, αλλά δεν είναι τα μόνα σενάρια που πρέπει να ληφθούν υπόψη. Το θέμα είναι ότι το πολιτικό μας μέλλον που καθοδηγείται από την Τεχνητή Νοημοσύνη θα

Έξι τρόποι με τους οποίους η Τεχνητή Νοημοσύνη θα μπορούσε να αλλάξει την πολιτική

περιλαμβάνει πολύ περισσότερα από πλαστές διαφημίσεις καμπάνιας και κατασκευασμένες συγγραφές επιστολών στις εκστρατείες. Θα πρέπει όλοι να σκεφτόμαστε πιο δημιουργικά για το τι θα ακολουθήσει και να είμαστε προσεκτικοί για να κατευθύνουμε την πολιτική μας προς τους καλύτερους δυνατούς σκοπούς, ανεξάρτητα από τα μέσα τους.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

A. Ανάκληση ηλεκτρονικής αίτησης, ΣτΕ 497/2021

B. Σύστημα ταξινομικής ψήφου, ΣτΕ ολ 519/ 2015

Α. Ανάκληση ηλεκτρονικής αίτησης

ΣτΕ 497/2021

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΑΕΙ και ΤΕΙ και ανάκληση της απόσυρσης της υποψηφιότητας στη διαδικασία εκλογής και εξέλιξης καθηγητών. Εφόσον η διάσταση της εξωτερικευμένης, μέσω του πληροφοριακού συστήματος «ΑΠΕΛΛΑ», δήλωσης βούλησης προς την αληθινή βούληση του υποψηφίου οφείλεται σε πλάνη, παρέχεται η δυνατότητα του προσώπου να ανακαλέσει την ηλεκτρονική δήλωσή του. Η εκ μέρους του εκκαλούντος ανάκληση της απόσυρσης της υποψηφιότητάς του δεν προσέκρουε στο άρθρο 3 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, ούτε ισοδυναμούσε με εξ υπαρχής υποβολή νέας αίτησης υποψηφιότητας και δεν ασκεί επιρροή το γεγονός ότι υποβλήθηκε και έγινε δεκτή από τη Διοίκηση μετά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής υποψηφιοτήτων για την επίδικη θέση. Η απόσυρση της υποψηφιότητας οφειλόταν σε συγγνωστή πλάνη και ο παρεμβαίνων υπέβαλε, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση από τότε που συνειδητοποίησε την πλάνη του, αίτηση ανάκλησης. Εσφαλμένη αντίθετη κρίση της προσβαλλόμενης απόφασης. Η έφεση ασκήθηκε παραδεκτά κατά το άρθρο 58

παρ. 1 του π.δ. 18/1989. Δεκτή η έφεση, απορρίπτεται η αίτηση ακύρωσης

Επειδή, με την έφεση αυτή ζητείται η εξαφάνιση της 176/2017 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης, με την οποία, κατ' αποδοχή αίτησης του εφεσίβλητου, ακυρώθηκε η .../8.6.2015 πράξη του Προέδρου του ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας (Γ' .../31.7.2015) περί διορισμού του εκκαλούντος σε θέση Επίκουρου Καθηγητή με γνωστικό αντικείμενο «Επεξεργασία Οικολογικών Κλωστοϋφαντουργικών Υλών» του Τμήματος Σχεδιασμού και Τεχνολογίας Ένδυσης Κιλκίς της Σχολής Τεχνολογικών Εφαρμογών.

Επειδή, από την εκκαλούμενη απόφαση και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα εξής: Με την .../2.4.2014 αίτηση προς το Τμήμα Σχεδιασμού και Τεχνολογίας Ένδυσης Κιλκίς της Σχολής Τεχνολογικών Εφαρμογών του ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας, ο εκκαλών, που κατείχε προσωποπαγή θέση βαθμίδας Καθηγητή Εφαρμογών στο εν λόγω ΤΕΙ με γνωστικό αντικείμενο «Επεξεργασία Οικολογικών Κλωστο-ϋφαντουργικών Υλών», ζήτησε την εξέλιξή του σε μόνιμη τακτική θέση μέλους Ε.Π. Επίκουρου Καθηγητή στο προαναφερόμενο γνωστικό αντικείμενο. Ακολούθως, με την .../30.7.2014 απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων (Γ' ...) δόθηκε η έγκριση να προκηρυχθεί η πλήρωση τεσσάρων θέσεων τακτικού εκπαιδευτικού προσωπικού του ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας, μεταξύ άλλων, και της παραπάνω θέσης που είχε ζητήσει ο

εκκαλών, με υποβολή υποψηφιοτήτων μέσω του πληροφοριακού συστήματος "ΑΠΕΛΛΑ". Στη συνέχεια, εκδόθηκε η 3232/17.9.2014 Προκήρυξη του Προέδρου του ΤΕΙ για την πλήρωση, μεταξύ άλλων, και της παραπάνω θέσης και, εντός της προβλεπόμενης από την προκήρυξη αυτή προθεσμίας (από 1.10.2014 έως 30.10.2014), υπέβαλαν, μέσω του ως άνω άνω πληροφοριακού συστήματος, υποψηφιότητα ο εκκαλών και ο εφεσίβλητος. Στις 12.11.2014, ήτοι μετά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής υποψηφιοτήτων, ο εκκαλών απέσυρε, μέσω του πληροφοριακού αυτού συστήματος, την υποψηφιότητά του. Την επόμενη ημέρα, 13.11.2014, ο εκκαλών απέστειλε προς τον υπεύθυνο του πληροφοριακού αυτού συστήματος έγγραφο, με το οποίο τον ενημέρωσε ότι, κατόπιν εσφαλμένου χειρισμού, εκ παραδρομής είχε διαγράψει την υποβολή της αίτησής του κατά το στάδιο ανεύρεσης αξιολογητών του επιστημονικού του έργου και ζήτησε την άμεση αναίρεση της λανθασμένης αυτής ενέργειας στο πληροφοριακό σύστημα. Αίτηση με παρόμοιο περιεχόμενο υπέβαλε ο εκκαλών και προς τη Διεύθυνση Ανωτάτης Τεχνολογικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων (με ημερομηνία 13.11.2014 και αρ. Πρωτ. .../14.11.2014), με την οποία ζήτησε να μη ληφθεί υπόψη η ηλεκτρονική απόσυρση της αίτησης υποβολής υποψηφιοτήτάς του, διότι οφειλόταν σε παραδρομή και δεν αποτελούσε συνειδητή επιλογή του. Παράλληλα, ο Αναπληρωτής Πρόεδρος του ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας απέστειλε στις

14.11.2014 έγγραφο προς το Γραφείο Αρωγής Χρηστών Εφαρμογής "ΑΠΕΛΛΑ", αναφέροντας ότι η απόσυρση της υποψηφιοτήτας του εκκαλούντος είχε γίνει λανθασμένα λόγω μη εξοικείωσής του με το σύστημα, το οποίο εχρησιμοποιείτο για πρώτη φορά από το Ίδρυμα και ζήτησε να ακυρωθεί η απόσυρση της υποψηφιοτήτας του εκκαλούντος. Κατόπιν των ανωτέρω, το Γραφείο Αρωγής Χρηστών Εφαρμογής "ΑΠΕΛΛΑ", με το από 15.11.2014 ηλεκτρονικό μήνυμα, ενημέρωσε τον εκκαλούντα ότι η υποψηφιότητά του για την εν λόγω θέση είχε επαναφερθεί. Ακολούθως, με την από 5.12.2014 αίτησή του προς το εκλεκτορικό σώμα ο εφεσίβλητος ζήτησε να μην εξετασθεί η υποψηφιότητα του εκκαλούντος, η ακύρωση της απόσυρσης της οποίας είχε ζητηθεί αφενός αναρμοδίως από τον Αναπληρωτή Πρόεδρο του ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας αφετέρου εκπροθέσμως, καθώς είχε παρέλθει η αποκλειστική προθεσμία υποβολής υποψηφιοτήτων. Επί του ζητήματος αυτού επελήφθη η συγκροτηθείσα για την πλήρωση της εν λόγω θέσης με την .../7.11.2014 απόφαση του Διευθυντή της Σχολής Τεχνολογικών Εφαρμογών του ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας, Ειδική Επταμελής Επιτροπή, η οποία, στην από 17.12.2014 συνεδρίαση με αντικείμενο τον ορισμό εξωτερικών αξιολογητών των υποψηφίων, έκρινε ομοφώνως ότι δεν ετίθετο ζήτημα εγκυρότητας της υποψηφιοτήτας του εκκαλούντος. Στη δε επόμενη από 18.2.2015 συνεδρίαση της ως άνω Επιτροπής, εμφανίστηκε ο Αναπληρωτής Πρόεδρος του ΤΕΙ Κεντρικής

Μακεδονίας, ο οποίος, αφού περιέγραψε τη σειρά των γεγονότων από την απόσυρση της υποψηφιότητας του εκκαλούντος μέχρι την ακύρωση της απόσυρσης αυτής, επεσήμανε ότι δεν είχε ενεργήσει αναρμοδίως ή αυτοβούλως, αλλά στα πλαίσια των υπηρεσιακών αρμοδιοτήτων του και μετά από αίτημα του εκκαλούντος, και ανέφερε ότι η εφαρμογή "ΑΠΕΛΛΑ" έπασχε, σε επίπεδο ευχρηστίας, από λειτουργικό κενό, το οποίο δεν είχε γίνει αντιληπτό έως το επίμαχο συμβάν. Κατά την συνεδρίαση αυτή της 18.2.2015 επελέγη στην επίμαχη θέση ο εκκαλών με πέντε ψήφους επί συνόλου έξι παρόντων μελών, ενώ ένα μέλος ψήφισε λευκό. Κατά των από 17.12.2014 και 18.2.2015 αποφάσεων της Ειδικής Επταμελούς Επιτροπής ο εφεσίβλητος άσκησε αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης, η οποία έγινε δεκτή με την εκκαλούμενη 176/2017 απόφαση. Με την απόφαση αυτή κρίθηκε, ειδικότερα, ότι στο άρθρο 3 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας ορίζεται ρητά ότι ο ενδιαφερόμενος μπορεί να παραιτηθεί από υποβληθείσα προς τη Διοίκηση αίτηση, δεν μπορεί όμως να προβεί σε ανάκληση της παραίτησής του, ενώ δεν προβλέπεται, ειδικότερα, η δυνατότητα ανάκλησης της απόσυρσης υποψηφιότητας μετά τη λήξη της ταχθείσας σχετικής αποκλειστικής προθεσμίας για την υποβολή υποψηφιοτήτων. Επίσης, κατά το δικάσαν Διοικητικό Εφετείο, δεν παρίστατο πιθανόν να οφειλόταν η απόσυρση της υποψηφιότητας σε λανθασμένη και εκ παραδρομής επιλογή της σχετικής ένδειξης,

παρά την αντίθετη βούληση του υποψηφίου, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στον «Οδηγό Εγγραφής και Χρήσης Εφαρμογής» του πληροφοριακού συστήματος «ΑΠΕΛΛΑ», σχετικά με τη διαδικασία που έπρεπε να ακολουθήσει ο υποψήφιος, προκειμένου να αποσύρει την υποψηφιότητά του. Κατόπιν τούτων, με την εκκαλούμενη απόφαση ακυρώθηκε η θεωρηθείσα ως μόνη παραδεκτώς προσβαλλόμενη με την αίτηση ακυρώσεως.../8.6.2015 πράξη του Προέδρου του ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας περί διορισμού του εκκαλούντος στην επίμαχη θέση, λόγω της ως άνω παρατυπίας που είχε επιλοχωρήσει στο στάδιο της υποβολής των υποψηφιοτήτων? και τούτο ανεξαρτήτως του ότι, όπως δέχθηκε το δικάσαν Διοικητικό Εφετείο, εν προκειμένω, το θέμα της επαναφοράς της υποψηφιότητας του εκκαλούντος δεν τέθηκε υπόψη της Ειδικής Επταμελούς Επιτροπής, η οποία, μολοντί αρμόδια για τον έλεγχο της τήρησης της νόμιμης τυπικής διαδικασίας, εφόσον είχε ήδη συγκροτηθεί κατά τον κρίσιμο χρόνο, ενημερώθηκε μετά την εκ νέου υποβολή της υποψηφιότητας του εκκαλούντος σε χρόνο μεταγενέστερο της εκπνοής της σχετικής προθεσμίας.

Επειδή, με το από 26.9.2019 υπόμνημά του ο εφεσίβλητος ισχυρίζεται ότι παρίσταται αλυσιτελής η εξέταση της έφεσης, διότι, μετά την έκδοση της εκκαλούμενης απόφασης, εκδόθηκε η .../2018 απόφαση του Αντιπρύτανη του ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας, με την οποία, κατά μερική αποδοχή προσφυγής του εφεσιβλήτου, κρίθηκε μη

νόμιμη η από 16.4.2018 απόφαση της Ειδικής Επταμελούς Επιτροπής, με την οποία δεν επελέγη αυτός στην επίδικη θέση, και αναπέμφθηκε η εκλογή στην Επιτροπή αυτή για νέα νόμιμη κρίση. Όπως όμως, αναφέρεται στην παραπάνω απόφαση του Αντιπρύτανη, η απόφαση της Ειδικής Επταμελούς Επιτροπής εκδόθηκε σε συμμόρφωση προς την ήδη εκκαλούμενη απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης και, ως εκ τούτου, δεν συντρέχει λόγος απόρριψης της έφεσης ως αλυσιτελούς (πρβλ. ΣτΕ 2949, 2948, 2945/2016, 2317/2006, 897/2002, 3800/2001, 590/2000 κ.ά.).

Επειδή, με τον πρώτο λόγο έφεσης προβάλλεται ότι η εκκαλούμενη απόφαση εσφαλμένα ερμήνευσε το άρθρο 3 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, διότι η εγκυρότητα της παραίτησης από αίτηση προϋποθέτει την ύπαρξη σχετικής προς τούτο βούλησης του προσώπου που παραιτείται, απαλλαγμένης από ελαττώματα που αποκλείουν την ελεύθερη διαμόρφωσή της, η δε τελούμενη με ηλεκτρονικό μέσο, ακούσια και εκ παραδρομής, απόσυρση αίτησης υποψηφιότητας σε διαδικασία εκλογής ή εξέλιξης σε θέση καθηγητή δεν συνιστά παραίτηση από αίτηση που εμπεριέχει δήλωση βούλησης πληρούσα την προϋπόθεση αυτή. Για τη θεμελίωση του παραδεκτού του λόγου αυτού σύμφωνα με το άρθρο 58 παρ. 1 του π.δ. 18/1989 (Α' 8) όπως ισχύει, ο εκκαλών ισχυρίζεται ότι επί του ανωτέρω νομικού ζητήματος δεν υφίσταται νομολογία του Συμβουλίου της

Επικρατείας ή άλλου Ανωτάτου Δικαστηρίου. Ενόψει τούτων, ο λόγος αυτός ανάγεται σε κρίσιμο για την επίλυση της υπόθεσης νομικό ζήτημα, συνιστάμενο στο αν και υπό ποιες προϋποθέσεις χωρεί, κατά νόμον, ανάκληση υποβληθείσας, με ηλεκτρονικό τρόπο, παραίτησης από αίτηση υποψηφιότητας σε διαδικασία εκλογής ή εξέλιξης σε θέση καθηγητή, λόγω πλάνης, ζήτημα για το οποίο δεν υφίσταται νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου Ανωτάτου Δικαστηρίου. Συνεπώς, ο λόγος αυτός έφεσης παραδεκτώς προβάλλεται, είναι δε περαιτέρω εξεταστέος ως προς τη βασιμότητά του.

Επειδή, στο άρθρο 3 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999, Α' 45) ορίζεται ότι: "1. Αίτηση του ενδιαφερομένου, για την έκδοση διοικητικής πράξης, απαιτείται όταν το προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις. 2. Ο ενδιαφερόμενος μπορεί, πριν από την έκδοση της διοικητικής πράξης, να παραιτηθεί από την αίτησή του χωρίς συνέπειες, εκτός αν υπάρχει ειδική αντίθετη ρύθμιση. Ανάκληση της παραίτησης δεν μπορεί να γίνει".

Επειδή, στο άρθρο 19 παρ. 9 του ν. 4009/2011 (Α' 195), όπως ίσχυε πριν την αντικατάστασή του με το άρθρο 70 παρ. 1 του ν. 4386/2016 (Α' 83), ορίζεται ότι: "Η οργάνωση, παρακολούθηση και δημοσιοποίηση των διαδικασιών εκλογής και εξέλιξης των καθηγητών των ιδρυμάτων, καθώς και η υποβολή υποψηφιοτήτων, γίνονται υποχρεωτικά μέσω ηλεκτρονικού

συστήματος ολοκληρωμένης διαχείρισης, μέσω του οποίου κάθε ίδρυμα καταρτίζει και τηρεί τα μητρώα εσωτερικών και εξωτερικών μελών. Τα θέματα που αφορούν την ανάπτυξη και λειτουργία του συστήματος αυτού ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως". Κατ' επίκληση της διάταξης αυτής εκδόθηκε η Φ.122.1/1137/145793/Β2/9.10.2013 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Παιδείας και Θρησκευμάτων (Β' 2619), με τίτλο "Ανάπτυξη και λειτουργία ηλεκτρονικού συστήματος ολοκληρωμένης διαχείρισης διαδικασιών εκλογής και εξέλιξης καθηγητών καθώς και κατάρτισης και τήρησης μητρώων εσωτερικών και εξωτερικών μελών", η οποία είναι εφαρμοστέα στην προκείμενη διαδικασία εξέλιξης, δυνάμει των άρθρων 78 παρ. 3 του ν. 4009/2011 και 4 της 8/20.12.2012 απόφασης της Γενικής Συνέλευσης του Τ.Ε.Ι. Σερρών (Β' 3547) με τίτλο "Διαδικασία εκλογής και εξέλιξης σε θέσεις καθηγητών όλων των βαθμίδων του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Τ.Ε.Ι.) Σερρών". Στο άρθρο 1 της κοινής αυτής απόφασης ορίζεται ότι: "Υπό την εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων συστήνεται το πληροφοριακό σύστημα ΑΠΕΛΛΑ, στην διαδικτυακή διεύθυνση <http://apella.minedu.gov.gr>, με φορέα διαχείρισης το Εθνικό Δίκτυο Έρευνας και Τεχνολογίας Α.Ε. Μέσω αυτού του συστήματος καταρτίζονται και τηρούνται τα

εσωτερικά και εξωτερικά μητρώα των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.), κατά την έννοια του άρθρου 1 του Ν. 4009/2011 (Α'195), υποβάλλονται αιτήσεις υποψηφιότητας για την πλήρωση θέσεων που προκηρύχθηκαν μαζί με τα αναγκαία για την κρίση δικαιολογητικά, δημοσιοποιούνται οι διαδικασίες εκλογής ή εξέλιξης και αναρτάται το κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τις ανωτέρω διαδικασίες" και στο άρθρο 4 ότι: "1. Η προκήρυξη εκλογής ή εξέλιξης καθηγητών, όπως δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), αναρτάται αμελλητί στο πληροφοριακό σύστημα από τον υπεύθυνο του Ιδρύματος. Η προθεσμία υποβολής υποψηφιοτήτων ορίζεται κατ' ελάχιστο στις 30 ημέρες. Η ανωτέρω προθεσμία καταχωρίζεται σε ξεχωριστό πεδίο από τον υπεύθυνο του Ιδρύματος. 2. Όσοι επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση υποψηφιότητας σε θέση εκλογής εγγράφονται στο σύστημα και υποβάλλουν ηλεκτρονικά την αίτηση υποψηφιότητας μαζί με όλα τα αναγκαία για την κρίση δικαιολογητικά. ... 3. Όσοι επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση υποψηφιότητας σε θέση εξέλιξης, υποβάλουν ηλεκτρονικά αίτηση υποψηφιότητας και καταχωρίζουν τα δικαιολογητικά που προβλέπονται στην προηγούμενη παράγραφο, εξαιρουμένων όσων έχουν ήδη καταχωρίσει κατά την εγγραφή τους στο γενικό μητρώο και όσων δε χρήζουν επικαιροποίησης. 4. Οι υποψήφιοι σε θέση εκλογής ή εξέλιξης, αφού υποβάλουν την αίτηση και τα δικαιολογητικά που προβλέπονται στις προηγούμενες παραγράφους, δύνανται να καταχωρίζουν

στο πληροφοριακό σύστημα τα ατομικά στοιχεία δύο καθηγητών ή ερευνητών της επιλογής τους, οι οποίοι θα συνδράμουν την επιτροπή στο έργο αξιολόγησης”.

Επειδή, στην προκήρυξη για την πλήρωση της επίμαχης θέσης ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: “... Μέσα σε αποκλειστική προθεσμία 30 ημερών από την επομένη της ημερομηνία της τελευταίας δημοσίευσης στον ημερήσιο τύπο (δηλαδή από 1.10.2014 έως και 30.10.2014) υποβάλλονται ηλεκτρονικά οι αιτήσεις των υποψηφίων σε θέσεις εκλογής ή εξέλιξης (αφού αυτοί έχουν προηγουμένως εγγραφεί στο ηλεκτρονικό σύστημα ΑΠΕΛΛΑ) ... Οι υποψήφιοι σε θέση εκλογής ή εξέλιξης, αφού υποβάλουν ηλεκτρονικά την αίτηση και τα δικαιολογητικά που προβλέπονται στις προηγούμενες παραγράφους, δύνανται να καταχωρίζουν στο πληροφοριακό σύστημα τα ατομικά στοιχεία δύο καθηγητών ή ερευνητών της επιλογής τους, οι οποίοι θα συνδράμουν την επιτροπή στο έργο της αξιολόγησης. ... Οι υποψήφιοι σε θέση εκλογής ή εξέλιξης μπορούν να αποσύρουν την υποψηφιότητά τους, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο και μέχρι την παραμονή της συνεδρίασης της επιτροπής για την επιλογή του καταλληλότερου υποψηφίου για τη συγκεκριμένη θέση”.

Επειδή, τέλος, στον ν. 3979/2011 (Α’ 138) “Για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και άλλες διατάξεις” ορίζεται στο άρθρο 1 ότι: “Σκοπός του νόμου αυτού είναι: α) η αναγνώριση του δικαιώματος των φυσικών προσώπων και

των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου (εφεξής Ν.Π.Ι.Δ.) να επικοινωνούν και να συναλλάσσονται με τους φορείς του δημόσιου τομέα με χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (εφεξής ΤΠΕ) και β) η ρύθμιση της χρήσης των ΤΠΕ από τους φορείς του δημόσιου τομέα εντός του πλαισίου και για τις ανάγκες της λειτουργίας τους και την υποστήριξη της άσκησης των αρμοδιοτήτων και συναλλαγών τους”, στο άρθρο 2 ότι: “Ο νόμος αυτός εφαρμόζεται: α) ως προς την άσκηση αρμοδιοτήτων από τους φορείς του δημόσιου τομέα με χρήση ΤΠΕ, β) ως προς την επικοινωνία και συναλλαγή μεταξύ των φορέων του δημόσιου τομέα με χρήση ΤΠΕ, γ) ως προς την επικοινωνία και συναλλαγή με χρήση ΤΠΕ μεταξύ των φορέων του δημόσιου τομέα και των φυσικών προσώπων ή Ν.Π.Ι.Δ., δ) ως προς την πρόσβαση των φυσικών προσώπων ή Ν.Π.Ι.Δ. σε δημόσια έγγραφα και τη διάθεσή τους για περαιτέρω χρήση με χρήση ΤΠΕ”, στο άρθρο 3 ότι: “Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου νοούνται ως: ... Υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης: υπηρεσίες που συνίστανται στην παραγωγή, διακίνηση και διαχείριση πληροφοριών, δεδομένων και ηλεκτρονικών εγγράφων και στην παροχή υπηρεσιών από φορείς του δημόσιου τομέα ή στην πραγματοποίηση συναλλαγών με αυτούς τους φορείς με χρήση ΤΠΕ. ... Χρήστες υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης: τα φυσικά πρόσωπα ή Ν.Π.Ι.Δ. που χρησιμοποιούν υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Ως χρήστες υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης νοούνται και οι

υπάλληλοι και λειτουργοί των φορέων δημόσιου τομέα που χρησιμοποιούν υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στο πλαίσιο της άσκησης των καθηκόντων τους”, στο άρθρο 4 ότι: “1. Οι φορείς του δημόσιου τομέα χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ και τις υπηρεσίες και εφαρμογές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης τηρώντας τις αρχές της νομιμότητας, της χρηστής διοίκησης και της διαφάνειας. 2. ... 7. Οι φορείς του δημόσιου τομέα διαμορφώνουν την πληροφόρηση και επικοινωνία και εν γένει τις υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης κατά τρόπο, ώστε αυτές να είναι φιλικές προς τον χρήστη, να διασφαλίζουν και να ενισχύουν την ισότητα ως προς την πρόσβαση σε πληροφορίες και υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες πρόσβασης ορισμένων ομάδων ή ατόμων και ιδίως των ατόμων με αναπηρία. 8. ...”, στο άρθρο 6 ότι: “1. Με την επιφύλαξη των προϋποθέσεων, των όρων και των περιορισμών που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία ως προς την πρόσβαση στα έγγραφα (άρθρο 5 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας), ως προς την περαιτέρω χρήση των πληροφοριών του δημόσιου τομέα (ν. 3448/2006) και ως προς την επεξεργασία και προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (ν. 2472/1997), οι φορείς του δημόσιου τομέα οφείλουν να δημοσιοποιούν και να καθιστούν προσιτές, ιδίως στους δικτυακούς τόπους τους, τις πληροφορίες που διαθέτουν και εμπíπτουν στο πεδίο της αρμοδιότητάς και δραστηριότητάς τους. Οφείλουν ιδίως να καθιστούν με εύληπτο τρόπο προσιτά σε

κάθε ενδιαφερόμενο τη βασική νομοθεσία που αναφέρεται στα εκάστοτε πεδία αρμοδιότητας ή δραστηριότητάς τους, πληροφορίες για τις υπηρεσίες και συναλλαγές, οι οποίες παρέχονται από αυτούς ιδίως με χρήση ΤΠΕ, καθώς και κάθε άλλη πληροφορία, η πρόσβαση στην οποία διευκολύνει την άσκηση δικαιωμάτων ή την εκπλήρωση υποχρεώσεων που προβλέπει ο νόμος. 2. ...” και στο άρθρο 10 ότι: “1. Τα φυσικά πρόσωπα και τα Ν.Π.Ι.Δ. έχουν δικαίωμα να επικοινωνούν και να συναλλάσσονται με τους φορείς του δημόσιου τομέα με χρήση ΤΠΕ και ιδίως να κάνουν χρήση ηλεκτρονικών πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων προκειμένου να χρησιμοποιούν προσφερόμενες υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, να λαμβάνουν και να δίδουν πληροφορίες, να έχουν πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα, να καταθέτουν αιτήσεις, δηλώσεις, δικαιολογητικά ή άλλα έγγραφα και να λαμβάνουν διοικητικά ή άλλα έγγραφα που απευθύνουν σε αυτά οι φορείς του δημόσιου τομέα. 2. ...”.

Επειδή, κατά γενική αρχή του δικαίου, που αποτυπώνεται στα άρθρα 140-157 Αστικού Κώδικα, η δήλωση βούλησης, προκειμένου να επιφέρει το σκοπούμενο από αυτήν αποτέλεσμα, πρέπει να είναι απαλλαγμένη ελαττωμάτων, δηλαδή να μην έλαβε χώρα υπό καθεστώς πλάνης, απάτης ή απειλής. Η γενική αυτή αρχή εφαρμοζόμενη και στο διοικητικό δίκαιο, προϋποθέτει για το έγκυρο αίτησης ή αναφοράς που απευθύνεται από φυσικό πρόσωπο προς δημόσια αρχή, κατά

τον χρόνο κατά τον οποίο συντελείται η δήλωση βούλησης, η βούληση του προσώπου να είναι απαλλαγμένη από ελαττώματα αποκλείοντα την ελεύθερη διαμόρφωσή της (ΣτΕ 2873/2006, 1987, 2316/1989, 4300/1983, 1393/1970). Εξ άλλου, κατά την έννοια του άρθρου 30 του π.δ. 18/1989, με την υποβολή δήλωσης παραίτησης από κατατεθέν ένδικο βοήθημα ή μέσο επέρχεται κατάργηση της ανοιγείσας με την αίτηση αυτή δίκης, τυχόν δε ανάκληση της παραίτησης δεν επάγεται καμία συνέπεια, εκτός εάν ο παραιτηθείς επικαλείται συγγνωστή πλάνη ή άλλο νόμιμο λόγο, συνιστάμενο σε ελάττωμα της δηλωθείσας βούλησης περί παραίτησης, για τη βασιμότητα του οποίου κρίνει το Δικαστήριο (ΣτΕ 2327/2018, 3076/2014, 108/2012, 2453-2454/2006, 552/1999, 1234/1996, 383/1973, 2364/1971, 1080/1967, 1617/1963, σε συμβ. 100/2000 κ.ά.). Περαιτέρω, κατά τα ειδικότερον οριζόμενα στα άρθρα 140 – 141 ΑΚ, αν κατά την κατάρτιση της δικαιοπραξίας, η δήλωση δεν συμφωνεί από ουσιώδη πλάνη με τη βούληση του δηλούντος, αυτός έχει το δικαίωμα να ζητήσει την ακύρωση της δικαιοπραξίας. Η πλάνη αυτή δύναται να αφορά ακόμη και στο περιεχόμενο της δήλωσης, έστω και αν έχει σχέση με το δίκαιο, δηλαδή με το είδος της δικαιοπραξίας ή τη νομική ενέργεια κάποιου όρου ή με τις έννομες συνέπειες της δήλωσης. Επομένως, πλάνη είναι η εσφαλμένη γνώση της απαιτούμενης για τον προσδιορισμό της βούλησης του δηλούντος πραγματική κατάσταση. Πλάνη υπάρχει και όταν ο δικαιοπρακτών εννοούσε τη δήλωσή του με

νόημα διαφορετικό εκείνου που πράγματι είχε από το νόμο, ή αγνοούσε τις έννομες συνέπειες της δήλωσής του. Έτσι, αν κάποιος υπογράφει έγγραφο νομίζοντας εσφαλμένα ότι περιλαμβάνει ορισμένο περιεχόμενο με ορισμένες συνέπειες, ενώ τούτο περιλαμβάνει περιεχόμενο διαφορετικό, βρίσκεται σε πλάνη, η οποία είναι ουσιώδης, αν αναφέρεται σε σημείο τόσο σπουδαίο για την όλη δικαιοπραξία, ώστε το πρόσωπο που πλανήθηκε δεν θα την επιχειρούσε αν γνώριζε την πραγματική κατάσταση (ΑΠ 110/2019, 80/2007). Υπό το φως της γενικής αυτής αρχής είναι ερμηνευτέα και η διάταξη του άρθρου 3 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, σύμφωνα με την οποία ανάκληση παραίτησης από αίτηση του ενδιαφερομένου για την έκδοση διοικητικής πράξης δεν μπορεί να γίνει. Η διάταξη, δηλαδή, αυτή προϋποθέτει έγκυρη και απαλλαγμένη ελαττωμάτων δήλωση βούλησης του παραιτηθέντος και ουδόλως αποκλείει την ανάκληση της παραίτησης, στην περίπτωση που αυτή έλαβε χώρα υπό καθεστώς συγγνωστής πλάνης. Προκειμένου να διαπιστωθεί από το αρμόδιο όργανο το συγγνωστό ή μη της πλάνης του παραιτηθέντος, πρέπει να υποβληθεί από αυτόν, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση από τότε που συνειδητοποίησε την πλάνη του, αίτηση ανάκλησης της παραίτησής του, στην οποία να εκτίθενται και οι λόγοι, εξαιτίας των οποίων επήλθε η πλάνη αυτή. Για τη διάγνωση δε της συνδρομής ή μη συγγνωστής πλάνης συνεκτιμώνται οι ειδικές περιστάσεις της εκάστοτε κρινόμενης υπόθεσης, όπως ιδίως οι ιδιαίτερες γνώσεις ή

ικανότητες του παραιτηθέντος, η μόρφωση, το πνευματικό επίπεδο, η εμπειρία και η δυνατότητα πληροφόρησής του στη συγκεκριμένη περίπτωση.

Επειδή, περαιτέρω, οι διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας εφαρμόζονται συμπληρωματικά, ελλείψει ρητής αντίθετης ρύθμισης, τόσο προς τις διατάξεις του ν. 3979/2011, με τον οποίο τίθεται το γενικότερο πλαίσιο ως προς την επικοινωνία και συναλλαγή του πολίτη με το κράτος με τη χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ), όσο και ειδικότερα προς τις διατάξεις του ν. 4009/2011 και τις κατ' εξουσιοδότηση αυτού κανονιστικές πράξεις που προβλέπουν την υποχρεωτική χρήση του πληροφοριακού συστήματος "ΑΠΕΛΛΑ" για την υποβολή υποψηφιοτήτων στη διαδικασία εκλογής και εξέλιξης καθηγητών Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι.. Η υποβολή υποψηφιοτήτων με τη χρήση του πληροφοριακού αυτού συστήματος εμπεριέχει τη σχετική δήλωση βούλησης του υποψηφίου, η δε τυχόν απόσυρση της υποψηφιοτήτάς του δια του συστήματος αυτού συνιστά παραίτηση από αίτηση κατά την έννοια του προεκτεθέντος άρθρου 3 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας. Κατά την υποβολή των ηλεκτρονικών αυτών δηλώσεων οι υποψήφιοι οφείλουν να επιδεικνύουν ιδιαίτερη προσοχή και επιμέλεια, διότι ενδέχεται να εμφολωθή - ευχερέστερα από ό,τι στις έγγραφες δηλώσεις που υποβάλλονται ενώπιον των δημοσίων αρχών - διάσταση ανάμεσα στο περιεχόμενο της εξωτερικευμένης μέσω του πληροφοριακού

συστήματος δήλωσης βούλησης προς την αληθινή βούλησή τους, η οποία μπορεί να οφείλεται σε λόγους που ανάγονται στην προσωπική κατάστασή τους, όπως λ.χ. σπουδή, απροσεξία ή ανεπαρκή εξοικείωσή τους στη χρήση του συστήματος αυτού, ή / και σε ικανές προς δημιουργία παραπλάνησης παραστάσεις ή σε μη επαρκή δεδομένα του ίδιου του συστήματος, ιδίως στις περιπτώσεις που η Διοίκηση παραλείπει ουσιώδεις υποχρεώσεις της, απορρέουσες από την αρχή της χρηστής διοίκησης, στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Οι υποχρεώσεις αυτές συνίστανται κατ' αρχήν στην πρόσδοση στα πληροφοριακά αυτά συστήματα της μεγαλύτερης, κατά το δυνατόν, "αντιληπτικότητας, χρηστικότητας, κατανοησιμότητας και στιβαρότητας" (πρβλ. και τη μεταγενέστερη οδηγία 2016/2102 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσβασιμότητα των ιστότοπων και των εφαρμογών για φορητές συσκευές των οργανισμών του δημόσιου τομέα - L 327)? πρέπει ιδίως να εξασφαλίζεται ότι οι χρήστες έχουν πρόσβαση σε επαρκείς οδηγίες χρήσης των συστημάτων αυτών, ότι καθίσταται σαφής και αναγνωρίσιμη προς αυτούς η νομική δεσμευτικότητα των ηλεκτρονικών δηλώσεών τους και ότι τους παρέχεται ευκρινώς η δυνατότητα επιβεβαίωσης οποιασδήποτε επιλογής που συνεπάγεται έννομες συνέπειες. Ενόψει των ανωτέρω, εφόσον η διάσταση της εξωτερικευμένης, μέσω του πληροφοριακού συστήματος, δήλωσης βούλησης προς την αληθινή βούληση του υποψηφίου οφείλεται σε

πλάνη, παρέχεται, υπό τις ίδιες ως άνω προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 3 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας που παρατέθηκαν στην προηγούμενη σκέψη, η δυνατότητα του προσώπου να ανακαλέσει την ηλεκτρονική δήλωσή του.

Επειδή, υπό τα δεδομένα αυτά, η κρίση του δικάσαντος Διοικητικού Εφετείου ότι δεν ήταν δυνατή, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, η εκ μέρους του εκκαλούντος ανάκληση της απόσυρσης της υποψηφιότητάς του, και μάλιστα, μετά τη λήξη της ταχθείσας σχετικώς αποκλειστικής προθεσμίας για την υποβολή υποψηφιοτήτων δεν είναι ορθή. Και τούτο διότι η υποβολή της ανάκλησης αυτής δεν προσέκρουε, σύμφωνα με τα εκτεθέντα σε προηγούμενες σκέψεις, στη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 2 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, ούτε ισοδυναμούσε με εξ υπαρχής υποβολή νέας αίτησης υποψηφιότητας που θα έπρεπε να έχει υποβληθεί πριν τη λήξη της προθεσμίας για την υποβολή υποψηφιοτήτων, δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από την εκκαλούμενη απόφαση και τα λοιπά στοιχεία φακέλου, η ανάκληση αυτή έγινε κατ' επίκληση πλάνης εκ μέρους του εκκαλούντος που εμφιλοχώρησε κατά την υποβολή ηλεκτρονικής δήλωσης βούλησής του μέσω του πληροφοριακού συστήματος "ΑΠΕΛΛΑ", η οποία, όπως προεκτέθηκε, κρίθηκε από τη Διοίκηση ότι ήταν συγγνωστή, διότι οφειλόταν στη μη εξοικείωσή του με το σύστημα αυτό, το οποίο εχρησιμοποιείτο για πρώτη φορά από το ΤΕΙ Κεντρικής

Μακεδονίας και στην ύπαρξη λειτουργικού κενού του συστήματος σε επίπεδο ευχρηστίας (βλ. το από 14.11.2014 έγγραφο του Αναπληρωτή Προέδρου του ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας και την παρέμβαση του ιδίου κατά την από 18.2.2015 συνεδρίαση της Ειδικής Επταμελούς Επιτροπής Επιλογής). Επί του ζητήματος δε αυτού, εάν δηλαδή, υπό τις ειδικές περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης, υπήρξε, πράγματι, πλάνη του εκκαλούντος και αν αυτή ορθώς κρίθηκε συγγνωστή από τη Διοίκηση, το δικάσαν Διοικητικό Εφετείο δεν σχημάτισε, όπως όφειλε, πλήρη δικανική πεποίθηση, αλλά αρκέστηκε, όπως προκύπτει από το προεκτεθέν περιεχόμενο της εκκαλούμενης απόφασης, μόνο σε πιθανολόγηση (αντλούμενη από τα αναφερόμενα στον "Οδηγό Εγγραφής και Χρήσης Εφαρμογής" του πληροφοριακού συστήματος "ΑΠΕΛΛΑ", χωρίς μάλιστα να προκύπτει αν ο οδηγός αυτός ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο ανάκλησης της υποψηφιότητας του εκκαλούντος) να μην οφείλεται η απόσυρση της υποψηφιότητας του εκκαλούντος σε λανθασμένη και εκ παραδρομής επιλογή της σχετικής ένδειξης (πρβλ. ΣΤΕ 2655-6/2014, 3304/1995).

Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η εκκαλούμενη απόφαση πρέπει να εξαφανισθεί, κατά τα βασίμως προβαλλόμενα από τον εκκαλούντα, ενώ είναι αλυσιτελής η εξέταση του έτερου προβαλλόμενου λόγου έφεσης. Περαιτέρω, το Δικαστήριο πρέπει να προχωρήσει, σύμφωνα με το άρθρο 64 του π.δ. 18/1989,

στην εκδίκαση της από 25.5.2015 αιτήσεως ακυρώσεως του

Επειδή, παραδεκτώς παρεμβαίνει ο υπέρ του κύρους της συμπροσβαλλόμενης και μόνης παραδεκτώς προσβαλλόμενης .../8.6.2015 πράξης του Προέδρου του ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας, με την οποία διορίσθηκε στην επίδικη θέση Επίκουρου Καθηγητή του εν λόγω ΤΕΙ.

Επειδή, με το άρθρο 6 παρ. 1 του ν. 4610/2019 (Α' 70) το ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας, καταργήθηκε, από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού (7.5.2019), ως αυτοτελές νομικό πρόσωπο και εντάχθηκε στο ΑΕΙ πανεπιστημιακού τομέα "Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος" (ΔΙ.ΠΑ.Ε.), με έδρα τη Θεσσαλονίκη, που ιδρύθηκε με το άρθρο 1 του ν. 3391/2005 (Α' 240), το οποίο υπεισήλθε αυτοδικαίως και χωρίς άλλη διατύπωση σε όλα τα ενοχικά και εμπράγματα δικαιώματα και σε όλες τις υποχρεώσεις του Τ.Ε.Ι. Κεντρικής Μακεδονίας, ως οιονεί καθολικός διάδοχος αυτού, οι δε εκκρεμείς δίκες με διάδικο το εν λόγω Τ.Ε.Ι. συνεχίζονται από το ΔΙ.ΠΑ.Ε. χωρίς διακοπή της δίκης. Συνεπώς, τη δίκη συνεχίζει ως παθητικώς νομιμοποιούμενο το ΔΙ.ΠΑ.Ε..

Επειδή, με την αίτηση αυτή προβάλλεται ότι αναρμοδίως και παρανόμως ο Αναπληρωτής Πρόεδρος του ΤΕΙ Κεντρικής Μακεδονίας απέστειλε το από 14.11.2014 έγγραφο προς το Γραφείο Αρωγής Χρηστών "ΑΠΕΛΛΑ", ζητώντας την ανάκληση της απόσυρσης της

υποψηφιότητας του παρεμβαίνοντος, με την αιτιολογία ότι αυτή είχε γίνει εκ λάθους, χωρίς ωστόσο να προκύπτει από το πληροφοριακό σύστημα "ΑΠΕΛΛΑ" ότι ο παρεμβαίνων είχε υποβάλει σχετικό έγγραφο και τι επεκαλείτο σ' αυτό. Ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, διότι, όπως εκτέθηκε σε προηγούμενη σκέψη, ο παρεμβαίνων υπέβαλε ο ίδιος, την επόμενη ημέρα από την ηλεκτρονική υποβολή της απόσυρσης της υποψηφιότητάς του, την από 13.11.2014 επιστολή προς τον υπεύθυνο του πληροφοριακού συστήματος "ΑΠΕΛΛΑ" με την οποία τον ενημέρωσε ότι, κατόπιν εσφαλμένου χειρισμού, εκ παραδρομής είχε διαγράψει την υποβολή της αίτησής του κατά το στάδιο ανεύρεσης αξιολογητών του επιστημονικού του έργου και ζήτησε την άμεση αναίρεση της λανθασμένης αυτής ενέργειας στο πληροφοριακό σύστημα, ενώ αίτηση με παρόμοιο περιεχόμενο υπέβαλε ο παρεμβαίνων και προς τη Διεύθυνση Ανωτάτης Τεχνολογικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων (με ημερομηνία 13.11.2014 και αρ. πρωτ. .../14.11.2014), με την οποία ζήτησε να μην ληφθεί υπόψη η ηλεκτρονική απόσυρση της αίτησης υποβολής υποψηφιότητάς τους, διότι οφειλόταν σε παραδρομή και δεν αποτελούσε συνειδητή επιλογή του.

Επειδή, προβάλλεται ότι μη νομίμως παρενέβη το Γραφείο Αρωγής Χρηστών Εφαρμογής "ΑΠΕΛΛΑ", επαναφέροντας την υποψηφιότητα του παρεμβαίνοντος, διότι μόνη αρμόδια να αποφανθεί για οτιδήποτε αφορούσε τη διαδικασία εκλογής ήταν η

Επταμελής Επιτροπή Επιλογής. Ο λόγος αυτός προβάλλεται αβασίμως, διότι το ζήτημα της εγκυρότητας ή μη της υποψηφιότητας του παρεμβαίνοντος, κατόπιν της ηλεκτρονικής υποβολής απόσυρσης της υποψηφιότητάς του, της ανάκλησης αυτής και της επαναφοράς της υποψηφιότητάς του στο πληροφοριακό σύστημα "ΑΠΕΛΛΑ", ήχθη, κατόπιν σχετικού εγγράφου αιτήματος του αιτούντος, ενώπιον της Επταμελούς Επιτροπής Επιλογής, η οποία αποφάσισε, με παρεμπίπτουσα κρίση κατά την από 17.12.2014 συνεδρίαση με αντικείμενο τον ορισμό εξωτερικών αξιολογητών των υποψηφίων, ότι δεν υφίστατο ζήτημα ως προς την εγκυρότητα της υποψηφιότητας του παρεμβαίνοντος.

Επειδή, προβάλλεται ότι, παρά τον νόμο και την προκήρυξη, κρίθηκε έγκυρη η υποψηφιότητα του παρεμβαίνοντος από την Επταμελή Επιτροπή Επιλογής, η οποία είχε αποσυρθεί και δεν μπορούσε να επαναφερθεί, διότι είχε παρέλθει η προθεσμία υποβολής υποψηφιοτήτων. Ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί ως ερειδόμενος επί εσφαλμένης εκδοχής, διότι, όπως εκτέθηκε σε προηγούμενη σκέψη, η ανάκληση της απόσυρσης της υποψηφιότητας του παρεμβαίνοντος λόγω πλάνης δεν ισοδυναμούσε με εξ υπαρχής υποβολή νέας αίτησης υποψηφιότητας εκ μέρους του? συνεπώς δεν ασκεί επιρροή το γεγονός ότι υποβλήθηκε και έγινε δεκτή από τη Διοίκηση μετά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής υποψηφιοτήτων για την επίδικη θέση.

Επειδή, στην κρινόμενη αίτηση δεν περιέχεται άλλος λόγος ακυρώσεως, με τον οποίο να προβάλλεται ότι δεν συνέτρεχαν στο πρόσωπο του παρεμβαίνοντος οι προϋποθέσεις συγγνωστής πλάνης, επί τη συνδρομή των οποίων και μόνο ήταν επιτρεπτή η ανάκληση της απόσυρσης της υποψηφιότητάς του, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις (ιδίως ως προς την ύπαρξη ή μη κατά τον κρίσιμο χρόνο επαρκών οδηγιών χρήσης του πληροφοριακού συστήματος "ΑΠΕΛΛΑ", την χρήση του συστήματος αυτού από το ΤΕΙ και τον παρεμβαίνοντα για πρώτη φορά, την ύπαρξη ή μη λειτουργικών κενών του συστήματος σε επίπεδο ευχρηστίας, τον χρόνο που μεσολάβησε μεταξύ της απόσυρσης της υποψηφιότητας του παρεμβαίνοντος και της ανάκλησης αυτής).

Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, πρέπει να απορριφθεί η αίτηση και να γίνει δεκτή η παρέμβαση. Το Δικαστήριο, όμως, εκτιμώντας τις περιστάσεις, κρίνει ότι ο εφεσίβλητος – αιτών πρέπει να απαλλαγεί από τη δικαστική δαπάνη του και του ΔΙ.ΠΑ.Ε. για τον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας και να επιβληθεί σε αυτόν η δικαστική δαπάνη του μόνον για τον δεύτερο βαθμό δικαιοδοσίας.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Δέχεται την έφεση.

Εξαφανίζει την 176/2017 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης.

Β. Σύστημα ταξινομικής ψήφου
ΣτΕ ολ 519/ 2015

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΑΕΙ. Αίτηση ακύρωσης της Φ.122.1/908/144145/Β2/2012 αποφάσεως του Υπουργού Παιδείας «Κωδικοποίηση διαδικασιών ανάδειξης των οργάνων διοίκησης των Α.Ε.Ι. και σύστημα ταξινομικής ψήφου». Η προσβαλλόμενη απόφαση δεν στερείται εξουσιοδοτικού ερείσματος, κατά το μέρος που περιλαμβάνει διατάξεις για το σύστημα ταξινομικής ψήφου. Η προσβαλλόμενη δεν καταργήθηκε με την κατάργηση της εξουσιοδοτικής διατάξεως, αφού δεν περιελήφθη στο Ν. 4076/2012 ρητή σχετική πρόβλεψη. Η παροχή εξουσιοδοτήσεως στον Υπουργό Παιδείας δεν αντίκειται στο άρθρο 43 παρ. 2 του Συντάγματος. Η προσβαλλόμενη απόφαση δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 19 παρ. 2 του Ν. 4048/2012, που αφορά σε επίσημη κωδικοποίηση κανονιστικών διατάξεων. Η συμμετοχή «εξωτερικών» μελών στο Συμβούλιο δεν παραβιάζει την αρχή της πλήρους αυτοδιοικήσεως των ΑΕΙ. Δεν παραβιάζεται η αρχή της ισότητας, λόγω μη εκλογιμότητας ως εξωτερικών μελών του Συμβουλίου των εν ενεργεία καθηγητών και των

συνταξιούχων καθηγητών του ΑΕΙ. Η συμμετοχή στο Συμβούλιο «εξωτερικών» μελών δεν κωλύει την άσκηση της ακαδημαϊκής ελευθερίας. Τα εξωτερικά μέλη του Συμβουλίου εκλέγονται έμμεσα από το σύνολο των καθηγητών και των φοιτητών του οικείου ΑΕΙ, οι οποίοι εκλέγουν με άμεση ψηφοφορία τα εσωτερικά μέλη. Η συμμετοχή του διοικητικού προσωπικού των ΑΕΙ στην σχετική διαδικασία δεν είναι συνταγματικά επιβεβλημένη. Το προσωπικό των ειδικών κατηγοριών «διδασκτικού και εργαστηριακού προσωπικού του ιδρύματος», του άρθρου 29 του Ν. 4009/2011, δεν εκπροσωπείται στην διαδικασία εκλογής των εξωτερικών μελών του Συμβουλίου, αλλά παρίσταται, χωρίς δικαίωμα ψήφου, στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου. Απόκειται στην ευχέρεια του νομοθέτη να ορίσει ότι τα εσωτερικά μέλη του Συμβουλίου δεν θα προέρχονται από τους επίκουρους καθηγητές. Δεν αντίκειται στο άρθρο 16 του Συντάγματος οι ρυθμίσεις του άρθρου 8 του Ν. 4009/2011 για την εκλογή του Πρύτανη. Το Συμβούλιο δεν εκλέγει τον Κοσμήτορα. Σε περίπτωση ηλεκτρονικής και επιστολικής ψήφου, δεν υφίσταται αδυναμία ελέγχου των εκλογικών αποτελεσμάτων εκ μέρους της

Εφορευτικής Επιτροπής, ενώ διασφαλίζεται ο έλεγχος της ταυτοπροσωπίας του ψηφοφόρου και προβλέπονται διαδικασίες για τη διασφάλιση ότι δεν θα υπάρξει υποκλοπή των στοιχείων του ψηφοφόρου ή επιβολή συγκεκριμένης ψήφου από τρίτους. Ο ηλεκτρονικός τρόπος ψηφοφορίας απευθύνεται σε πρόσωπα που είναι εξοικειωμένα με τις νέες τεχνολογίες. Απορρίπτεται η αίτηση ακύρωσης. Η υπόθεση εισήχθη στην Ολομέλεια με πράξη του Προέδρου του ΣτΕ.

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή, η οποία έχει εισαχθεί στην Ολομέλεια, λόγω σπουδαιότητας, με την από 18.1.2013 πράξη του Προέδρου του Δικαστηρίου, ζητείται η ακύρωση της Φ.122.1/908/144145/ Β2/16.11.2012 αποφάσεως του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού «Κωδικοποίηση διαδικασιών ανάδειξης των οργάνων διοίκησης των Α.Ε.Ι. και σύστημα ταξινομικής ψήφου» (ΦΕΚ 3048/16.11.2012, τ. Β', με πραγματική κυκλοφορία του φύλλου στις 21.11.2012).

3. Επειδή, το 9ο και το 12ο από τα αιτούντα Α.Ε.Ι. (Ιόνιο Πανεπιστήμιο και Πολυτεχνείο Κρήτης, αντίστοιχα), με προφορική δήλωση του πληρεξουσίου δικηγόρου τους στο ακροατήριο, κατά τη συζήτηση της υποθέσεως, παραιτήθηκαν
πρ.ΟΤΑ ση

από το δικόγραφο της υπό κρίση αιτήσεως. Κατά συνέπεια, η δίκη πρέπει, ως προς τα Α.Ε.Ι. αυτά, να κηρυχθεί κατηγορημένη, σύμφωνα με το άρθρο 30 παρ. 1 του π.δ/τος 18/1989 (Α'8).

4. Επειδή, το δικόγραφο της υπό κρίση αιτήσεως υπογράφεται από δικηγόρο ως πληρεξούσιο των αιτούντων. Κατά τη συζήτηση, όμως, της υποθέσεως στο ακροατήριο, ο 14ος από τους αιτούντες (Πρύτανης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων) δεν παρέστη με πληρεξούσιο δικηγόρο, ούτε εμφανίσθηκε για να δηλώσει ότι εγκρίνει την άσκηση της αιτήσεως, ενώ, εξάλλου, στην προσκομισθείσα εντός της χορηγηθείσας από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου προθεσμίας 4853/4.2.2014 πράξη του εν λόγω Πρύτανη για τη νομιμοποίηση του βου εκ των αιτούντων Α.Ε.Ι. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, δεν αναφέρεται ότι εξουσιοδοτείται ο πληρεξούσιος δικηγόρος να εκπροσωπήσει και τον ίδιο τον Πρύτανη προσωπικά. Κατά συνέπεια, η υπό κρίση αίτηση πρέπει, ως προς τον αιτούντα αυτόν (14ο), να απορριφθεί ως απαράδεκτη, σύμφωνα με το άρθρο 27 του π.δ/τος 18/1989 (Α'8), όπως ισχύει.

5. Επειδή, ο Ν. 4009/2011 που φέρει τον τίτλο «Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων» (Α'195) αναθέωρησε το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την ανώτατη εκπαίδευση και

θέσπισε νέους κανόνες οργανώσεως και λειτουργίας των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.). Ο νόμος αυτός, λόγω ορισμένων δυσλειτουργιών που παρουσιάστηκαν κατά την εφαρμογή του, στο σκέλος κυρίως της διοικήσεως των Α.Ε.Ι., τροποποιήθηκε σε καίρια σημεία του με το Ν. 4076/2012 (Α'159), με τη θέσπιση «βελτιωτικών παρεμβάσεων», οι οποίες, όπως εκτίθεται στην σχετική αιτιολογική έκθεση, «δεν ανατρέπουν τη βασική φιλοσοφία του Ν. 4009/2011, αλλά δημιουργούν βασιμότερες προϋποθέσεις για την καλύτερη, πληρέστερη και αποτελεσματικότερη εφαρμογή του». Ειδικότερα, ως προς την διάρθρωση της ανώτατης εκπαίδευσης και τη νομική μορφή των Α.Ε.Ι., το άρθρο 1 του Ν. 4009/2011 ορίζει ότι η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται από τα Α.Ε.Ι., τα οποία είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου πλήρως αυτοδιοικούμενα και εποπτευόμενα από τον Υπουργό Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων (ήδη, Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων), σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 16 του Συντάγματος και στο νόμο (παρ. 1), ότι η ανώτατη εκπαίδευση αποτελείται από δύο παράλληλους τομείς, τον πανεπιστημιακό τομέα, ο οποίος περιλαμβάνει τα «Πανεπιστήμια» και τον τεχνολογικό τομέα, ο οποίος περιλαμβάνει τα «Τ.Ε.Ι.» (παρ. 2) και ότι τα ιδρύματα των δύο τομέων της ανώτατης εκπαίδευσης λειτουργούν παράλληλα,

με διακριτή φυσιογνωμία, σκοπό και αποστολή, που διαφοροποιούνται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για τα Πανεπιστήμια και τα Τ.Ε.Ι., αντίστοιχα (παρ. 3). Εξάλλου, σχετικά με την διάρθρωση των Α.Ε.Ι., το άρθρο 7 του ιδίου νόμου, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 4076/2012, ορίζει ότι κάθε Ίδρυμα αποτελείται από Σχολές οι οποίες αποτελούν τις «βασικές» μονάδες του, εποπτεύουν και συντονίζουν την λειτουργία των Τμημάτων τους (παρ. 1), καθώς και ότι το Τμήμα αποτελεί την βασική «εκπαιδευτική και ακαδημαϊκή» μονάδα του Ιδρύματος (παρ. 2). Ο Ν. 4076/2012 δεν προβλέπει πλέον «προγράμματα σπουδών», τον συντονισμό, την εποπτεία και την λειτουργία των οποίων, σύμφωνα με την αρχική διατύπωση του εν λόγω άρθρου 7, είχαν οι Σχολές, οι οποίες αποτελούσαν τις «βασικές διοικητικές και ακαδημαϊκές» μονάδες του Ιδρύματος και ανέθεταν την υλοποίησή τους σε τμήματα που συνιστούσαν την βασική «εκπαιδευτική» μονάδα του Ιδρύματος, και αποτελούντο από το σύνολο των καθηγητών της Σχολής που διδάσκουν σε ένα «πρόγραμμα σπουδών». Στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 4 του Ν. 4076/2012 αποσαφηνίζει, στην παρ. 4, ότι: «Όπου στο ν. 4009/2011 (Α'195) γίνεται αναφορά σε (προπτυχιακά) "Προγράμματα σπουδών" νοούνται εφεξής τα τμήματα...» και, στην παρ. 5, ότι: «Για τη λειτουργία των Τμημάτων εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις που ίσχυαν πριν την έναρξη

ισχύος του ν. 4009/2011 (Α'195)». Περαιτέρω, σχετικά με την οργανωτική δομή των Α.Ε.Ι., ο Ν. 4009/2011 ορίζει τα εξής: Στο άρθρο 8 παρ. 1 ότι: «Τα όργανα του Ιδρύματος είναι: α) το Συμβούλιο, β) ο Πρύτανης και γ) η Σύγκλητος», στο άρθρο 9 παρ. 1 ότι: «Όργανα της σχολής είναι: α) ο κοσμήτορας, β) η κοσμητεία και γ) η γενική συνέλευση» και, στο άρθρο 10 παρ. 1, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 παρ. 1 του Ν. 4076/2012, ότι: «Όργανα του Τμήματος είναι: α) ο Πρόεδρος, β) η Συνέλευση του Τμήματος και, εφόσον έχουν συσταθεί τομείς γ) ο Διευθυντής του Τομέα και δ) η Γενική Συνέλευση του Τομέα. Ως προς το νομικό καθεστώς των αρμοδιοτήτων των οργάνων αυτών εφαρμόζονται οι διατάξεις που ίσχυαν πριν τη θέση σε ισχύ του ν. 4009/2011 (Α' 195)».

6. Επειδή, ειδικότερα, σε ό,τι αφορά, πρώτον, το νέο θεσμοθετούμενο όργανο του Ιδρύματος, δηλαδή το Συμβούλιο, το άρθρο 8 παρ. 2 - 14 του Ν. 4009/2011, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 2 παρ. 1 - 7 του Ν. 4076/2012, μεταξύ άλλων, καθορίζει τον αριθμό των μελών του, τα ζητήματα τα σχετικά με την διαδικασία εκλογής τους, καθώς και τις αρμοδιότητες του οργάνου. Συγκεκριμένα, το Συμβούλιο αποτελείται από δεκαπέντε (15) μέλη, εκτός εάν ο αριθμός των καθηγητών πρώτης βαθμίδας του Ιδρύματος είναι μικρότερος των πενήντα, οπότε το Συμβούλιο αριθμεί έντεκα (11) μέλη. Τα εννέα (9) ή επτά (7) μέλη του

δεκαπενταμελούς ή του ενδεκαμελούς Συμβουλίου, αντίστοιχα, είναι «εσωτερικά» μέλη του Ιδρύματος και, ειδικότερα, οκτώ (8) ή έξι (6) μέλη, αντίστοιχα, είναι καθηγητές πρώτης βαθμίδας ή αναπληρωτές καθηγητές και ένα (1) μέλος είναι εκπρόσωπος των φοιτητών του Ιδρύματος. Τα υπόλοιπα έξι (6) ή τέσσερα (4) μέλη, αντίστοιχα, είναι «εξωτερικά» (άρθρο 8 παρ. 2). Σύμφωνα με την πάγια ρύθμιση του νόμου, την ευθύνη της οργανώσεως της διαδικασίας αναδείξεως των εσωτερικών και των εξωτερικών μελών του Συμβουλίου σε κάθε ίδρυμα έχει η Πρυτανεία του Πανεπιστημίου, η οποία αποτελείται από τον Πρύτανη και τους Αναπληρωτές Πρύτανη, ή η Προεδρία του Τ.Ε.Ι., η οποία αποτελείται από τον Πρόεδρο και τους Αναπληρωτές Προέδρου, ενώ, κατά την πρώτη εφαρμογή της επίμαχης διατάξεως, η σχετική αρμοδιότητα ασκείται από το Πρυτανικό Συμβούλιο (άρθρο 8 παρ. 3). Τα «εσωτερικά» μέλη εκλέγονται από το σύνολο των καθηγητών του οικείου ιδρύματος με ενιαίο ψηφοδέλτιο και με σημείωση της εκλογής δίπλα στο όνομα των υποψηφίων της σειράς προτιμήσεως με διαδοχικούς ακέραιους αριθμούς (σύστημα ταξινομικής ψήφου). Σε περίπτωση δύο (2) διαδοχικών άγονων εκλογικών διαδικασιών, των οποίων το μεταξύ τους διάστημα δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τις τρεις (3) εργάσιμες ημέρες, το αρμόδιο για τη διενέργεια των εκλογών όργανο υποχρεούται στην διεξαγωγή της

εκλογικής διαδικασίας μέσω επιστολικής ή ηλεκτρονικής ψήφου, το αργότερο εντός της αποκλειστικής προθεσμίας των επτά (7) ημερών από την τελευταία άγωνα ψηφοφορία. Σε περίπτωση άγωνα εκλογικής διαδικασίας μέσω επιστολικής ή ηλεκτρονικής ψήφου, τότε υποχρεωτικά, εντός αποκλειστικής προθεσμίας επτά (7) ημερών, ως εσωτερικά μέλη του Συμβουλίου διορίζονται οι αρχαιότεροι καθηγητές πρώτης βαθμίδας του ιδρύματος. Η διαδικασία και ο τρόπος διενέργειας των ανωτέρω ψηφοφοριών, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσης παραγράφου καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού (ήδη Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων) (8 παρ. 4). Στη συνέχεια, με την διάταξη του άρθρου 12 παρ. 7 του Ν. 4076/2012, η οποία προστέθηκε με το άρθρο 44 Α παρ. 16 του Ν. 4115/2013 (Α' 24), ορίστηκε ότι με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων ρυθμίζεται η δυνατότητα αναδείξεως όλων των «μονομελών» οργάνων των Α.Ε.Ι. μέσω εκλογικής διαδικασίας με ηλεκτρονική ψήφο, χωρίς την προγενέστερη διενέργεια αυτής με κάλπη. Εξάλλου, στη μεταβατική διάταξη της περιπτ. δ', της παρ. 22, του άρθρου 80, του Ν. 4009/2011, η οποία προστέθηκε με το άρθρο 47 περιπτ. δ' του Ν. 4025/2011 (Α' 228) ορίστηκε ότι κατά την πρώτη εφαρμογή του νόμου και έως την έκδοση του Οργανισμού και του Εσωτερικού

Κανονισμού κάθε Ιδρύματος (βλ. άρθρα 5 και 6 του Ν. 4009/2011, αντίστοιχα), η διαδικασία ορισμού και αναδείξεως εκπροσώπων των καθηγητών, των φοιτητών και κάθε είδους προσωπικού στα συλλογικά όργανα του Ιδρύματος, καθώς και ο τρόπος διεξαγωγής των εκλογικών διαδικασιών για την ανάδειξη των οργάνων αυτών ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων (ήδη Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων). Ακολούθως, τα εσωτερικά μέλη εκλέγουν τα «εξωτερικά» μέλη του Συμβουλίου, στα οποία περιλαμβάνεται και ο πρόεδρος του οργάνου, χωριστά το καθένα, με φανερή ψηφοφορία και πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων (4/5) του συνόλου των εσωτερικών μελών ή, σε περίπτωση μη επιτεύξεως της απαιτούμενης πλειοψηφίας, με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων εσωτερικών μελών, κατόπιν επαναληπτικής εκλογής. Προσόντα για την εκλογή εξωτερικού μέλους είναι η ευρεία αναγνώριση του υποψηφίου στην επιστήμη, στα γράμματα ή στις τέχνες, καθώς και η κατοχή αυξημένων τυπικών προσόντων και τουλάχιστον πτυχίου ημεδαπού ή αναγνωρισμένου αλλοδαπού Α.Ε.Ι. Κωλύονται, όμως, να εκλεγούν ως εξωτερικά μέλη πρόσωπα τα οποία είχαν οποιαδήποτε οικονομική συναλλαγή με σκοπό το κέρδος με το ίδρυμα την τελευταία πενταετία, καθώς και οι ενεργεία καθηγητές Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή οι συνταξιούχοι καθηγητές του ιδίου Α.Ε.Ι.

Με πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων (4/5) του συνόλου των μελών του Συμβουλίου ή, σε περίπτωση μη επιτεύξεως της εν λόγω πλειοψηφίας, με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του οργάνου, κατόπιν επαναληπτικής ψηφοφορίας, μπορεί να παυθεί εξωτερικό μέλος για λόγους πλημμελούς ασκήσεως των υποχρεώσεων και των καθηκόντων του (άρθρο 8 παρ. 5). Ο εκπρόσωπος των φοιτητών του ιδρύματος εκλέγεται από το σύνολο των ενεργών φοιτητών (προπτυχιακών, μεταπτυχιακών και υποψηφίων διδασκόντων), με ενιαίο ψηφοδέλτιο και με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία (άρθρα 8 παρ. 6 και 49 παρ. 2, περίπτ. β'). Σε περίπτωση άγονης εκλογικής διαδικασίας των εξωτερικών μελών ή του εκπροσώπου των φοιτητών, το Συμβούλιο συγκροτείται και λειτουργεί νόμιμα και χωρίς την εκλογή αυτών, έως την ανάδειξή τους (άρθρο 8 παρ. 2, περίπτ. β', εδάφιο δεύτερο). Τα μέλη του Συμβουλίου εκλέγουν, με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) του συνόλου ή, σε περίπτωση μη επιτεύξεως της πλειοψηφίας αυτής, με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών, κατόπιν επαναληπτικής ψηφοφορίας, τον αναπληρωτή Πρόεδρο του Συμβουλίου, μεταξύ των καθηγητών - εσωτερικών μελών του οργάνου (άρθρο 8 παρ. 7). Η σχετική διαδικασία ολοκληρώνεται με την έκδοση διαπιστωτικής πράξεως του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων

για τον διορισμό του προέδρου, του αναπληρωτή προέδρου και των μελών του Συμβουλίου (άρθρο 8 παρ. 14). Η θητεία των μελών του Συμβουλίου είναι τετραετής, πλην εκείνης του εκπροσώπου των φοιτητών που είναι ετήσια, χωρίς δυνατότητα επανεκλογής (άρθρο 8 παρ. 8). Στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου μετέχει, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ένας (1) εκπρόσωπος κάθε κατηγορίας προσωπικού του ιδρύματος, όταν συζητούνται θέματα που αφορούν την οικεία κατηγορία προσωπικού (άρθρο 8 παρ. 9). Τέλος, το Συμβούλιο ασκεί τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στο νόμο, τον Οργανισμό και τον Εσωτερικό Κανονισμό του Ιδρύματος και ανάγονται στην χάραξη στρατηγικής για την ανάπτυξη του ιδρύματος, μετά από εισήγηση της Συγκλήτου, στην γενική εποπτεία και τον έλεγχο της λειτουργίας του ιδρύματος, στην έγκριση της προτάσεως για την έκδοση και αναθεώρηση του Οργανισμού, σύμφωνα με το άρθρο 5 του νόμου, στην έγκριση και αναθεώρηση του Εσωτερικού Κανονισμού, σύμφωνα με το άρθρο 6 του νόμου, στην ανάληψη πρωτοβουλιών για την σύνδεση του ιδρύματος με την κοινωνία και την οικονομία, καθώς και τη συμβολή του στην ανάπτυξη της χώρας, στον καθορισμό των κατευθύνσεων για την ανάπτυξη του ιδρύματος, στην έγκριση του προϋπολογισμού, του ετήσιου προγραμματισμού και απολογισμού για την αξιοποίηση της περιουσίας του ιδρύματος, στην έγκριση

του ετήσιου απολογισμού των δραστηριοτήτων και της εν γένει λειτουργίας του ιδρύματος, στην παύση των κοσμητόρων από τα καθήκοντά τους, στην εποπτεία του Ν.Π.Ι.Δ. με τη μορφή Α.Ε. που προβλέπει ο νόμος, στο άρθρο 58, για την διαχείριση της περιουσίας και των κονδυλίων έρευνας των Α.Ε.Ι., στην συγκρότηση επιτροπών για την μελέτη ή διεκπεραίωση θεμάτων που εμπíπτουν στις αρμοδιότητές του και στον ορισμό ή μη διδάκτρων και του ύψους τους για τα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών του ιδρύματος, ύστερα από γνώμη του Κοσμήτορα της αντίστοιχης σχολής (άρθρο 8 παρ. 10). Επίσης, το Συμβούλιο διορίζει τον Πρύτανη του Ιδρύματος (άρθρο 8, παρ. 16, περίπτ. δ'), ενώ ο Πρόεδρος του Συμβουλίου εκδίδει διεθνή πρόσκληση εκδηλώσεως ενδιαφέροντος για την θέση του Πρύτανη (άρθρο 8, παρ. 16, περίπτ. α'). Ως προς την διαδικασία εκλογής των Κοσμητόρων των σχολών, η αρμοδιότητα του Συμβουλίου περιορίζεται στην προεπιλογή υποψηφίων (δύο, εάν το Συμβούλιο είναι ενδεκαμελές και τριών, εάν είναι δεκαπενταμελές), ώστε μεταξύ αυτών να εκλεγεί ο Κοσμήτορας από τους καθηγητές και τους υπηρετούντες λέκτορες της σχολής με άμεση, μυστική και καθολική ψηφοφορία (άρθρο 9, παρ. 2, περιπτ. α' και β', όπως η παρ. αυτή τροποποιήθηκε με το άρθρο 3 παρ. 1 του Ν. 4076/2012), ενώ η σχετική με την παύση του Κοσμήτορα, για ανεπάρκεια στην εκτέλεση των καθηκόντων του,

απόφαση του Συμβουλίου πρέπει να είναι αιτιολογημένη και λαμβάνεται με πλειοψηφία των τριών τετάρτων (3/4) του συνόλου των μελών του (άρθρο 9 παρ. 3, όπως αναριθμήθηκε με το άρθρο 3 παρ. 3 του Ν. 4076/2012). Σε ό,τι αφορά, δεύτερον, τον Πρύτανη του Ιδρύματος, οι διατάξεις του άρθρου 8 παρ. 15 - 18 του Ν. 4009/2011, όπως τροποποιήθηκαν με το άρθρο 2 παρ. 8 - 9 του Ν. 4076/2012 ορίζουν, ιδίως, τα ακόλουθα: Πρύτανης εκλέγεται καθηγητής πρώτης βαθμίδας Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, με ελληνική ιθαγένεια και άριστη γνώση της ελληνικής γλώσσας, αναγνωρισμένο κύρος και σημαντική διοικητική εμπειρία. Μετά την διεθνή πρόσκληση εκδηλώσεως ενδιαφέροντος του Προέδρου του Συμβουλίου και τις αναγκαίες ενέργειες για την προσέλκυση υποψηφιοτήτων, στις οποίες προβαίνει τριμελής επιτροπή συγκροτούμενη με απόφαση του Συμβουλίου και αποτελούμενη από καθηγητές πρώτης βαθμίδας του οικείου Ιδρύματος, το Συμβούλιο (προ)επιλέγει, εφόσον είναι ενδεκαμελές, δύο (2) και, εφόσον είναι δεκαπενταμελές, τρεις (3) υποψηφίους, μεταξύ αυτών που συγκεντρώνουν τα τυπικά προσόντα και ύστερα από συνεκτίμηση των ουσιαστικών τους προσόντων, από τους οποίους εκλέγεται ο Πρύτανης, από το σύνολο των καθηγητών του Ιδρύματος (συμπεριλαμβανομένων και των λεκτόρων Πανεπιστημίων και καθηγητών εφαρμογών Τ.Ε.Ι.), με άμεση, μυστική και

καθολική ψηφοφορία και με την απόλυτη πλειοψηφία των έγκυρων ψήφων. Σε περίπτωση δύο (2) άγονων εκλογικών διαδικασιών, η εκλογική διαδικασία διεξάγεται μέσω επιστολικής ή ηλεκτρονικής ψήφου εντός αποκλειστικής προθεσμίας επτά (7) ημερών από την τελευταία άγωνα ψηφοφορία, ενώ, σε περίπτωση που και η διαδικασία αυτή αποβεί άγωνα, το αρμόδιο για την διενέργεια των εκλογών όργανο διεξάγει κλήρωση, μεταξύ των δύο (2) ή τριών (3), κατά περίπτωση (προ)επιλεγέντων από το Συμβούλιο υποψηφίων, για την ανάδειξη του Πρύτανη. Η διαδικασία και ο τρόπος διεξαγωγής των ανωτέρω ψηφοφοριών και της κληρώσεως, καθώς και κάθε αναγκαία σχετική λεπτομέρεια καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ο Πρύτανης διορίζεται με απόφαση του Συμβουλίου, δημοσιεύομενη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, για τετραετή θητεία, χωρίς δυνατότητα επανεκλογής για δεύτερη συνεχή θητεία στο ίδιο ίδρυμα (άρθρο 8 παρ. 15 - 16), ενώ για τον διορισμό του, ο Υπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων εκδίδει διαπιστωτική πράξη. Ως προς τις αρμοδιότητες του Πρύτανη, ο νόμος προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι προϊσταται του Ιδρύματος και το διευθύνει, εποπτεύει την εύρυθμη λειτουργία των υπηρεσιών του, επιβλέπει την τήρηση των νόμων, του Οργανισμού και του Εσωτερικού Κανονισμού, μεριμνά για την συνεργασία των οργάνων του Ιδρύματος, των διδασκόντων και των φοιτητών και

εκπροσωπεί το Ίδρυμα δικαστικώς και εξωδίκως. Επίσης, ο Πρύτανης συγκαλεί την Σύγκλητο, καταρτίζει και αναμορφώνει τον ετήσιο τακτικό οικονομικό προϋπολογισμό και τελικό οικονομικό απολογισμό του Ιδρύματος καθώς και τον ετήσιο απολογισμό δραστηριοτήτων του, προκηρύσσει τις θέσεις καθηγητών, διορίζει τον Κοσμήτορα, εκδίδει τις πράξεις διορισμού του προσωπικού του Ιδρύματος, κατανέμει τις πιστώσεις, οργανώνει και καταργεί τα προγράμματα σπουδών, με απόφασή του εκδιδόμενη ύστερα από γνώμη της Συγκλήτου και εγκρινόμενη από το Συμβούλιο, μετέχει χωρίς ψήφο στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου και μπορεί να μετέχει, επίσης, χωρίς ψήφο στις συνεδριάσεις όλων των λοιπών συλλογικών οργάνων του Ιδρύματος (άρθρο 8 παρ. 18). Τρίτον, σχετικά με την Σύγκλητο του Ιδρύματος, ο νόμος (άρθρο 8 παρ. 19 - 20 του Ν. 4009/2011, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το άρθρο 2 παρ. 9 - 11 του Ν. 4076/2012) ορίζει ότι αποτελείται από τον Πρύτανη, τους Κοσμήτορες, τους Προέδρους των Τμημάτων μέχρι δύο (2) ανά Σχολή, από έναν (1) εκπρόσωπο των προπτυχιακών, μεταπτυχιακών φοιτητών και υποψηφίων διδασκόντων και από έναν εκπρόσωπο κάθε κατηγορίας προσωπικού, ενώ, ως προς την ακριβή σύνθεση, τον αριθμό των μελών της Συγκλήτου με δικαίωμα ψήφου και τις σχετικές λεπτομέρειες εφαρμογής, ο νόμος παραπέμπει στον Οργανισμό και τον Εσωτερικό Κανονισμό

του Ιδρύματος (άρθρο 8 παρ. 19). Επίσης, ο νόμος, στο άρθρο 8 παρ. 20, όπως ισχύει, καθορίζει τις αρμοδιότητες της Συγκλήτου, με έμφαση στην χάραξη της εκπαιδευτικής και ερευνητικής πολιτικής του Ιδρύματος και, ιδίως, αναθέτει σε αυτήν το τεκμήριο αρμοδιότητας, υπό την έννοια ότι ασκεί όσες αρμοδιότητες δεν ανατίθενται από το νόμο ειδικώς σε άλλα όργανα του Ιδρύματος (το οποίο, αρχικά, ο Ν. 4009/2011, στο άρθρο 8 παρ. 18 περίπτ. ιγ', καθιέρωνε υπέρ του Πρύτανη), καθώς και την αρμοδιότητα αναλήψεως πρωτοβουλιών για την συνεργασία του Ιδρύματος με εκπαιδευτικά ή μορφωτικά ιδρύματα και επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς της ημεδαπής ή της αλλοδαπής (την οποία, αρχικά, το άρθρο 8, παρ. 10, περίπτ. ε', του Ν. 4009/2011 ανέθετε στο Συμβούλιο του Ιδρύματος). Τέταρτον, σε ό,τι αφορά τον Κοσμήτορα της Σχολής, οι διατάξεις του άρθρου 9 παρ. 2 - 6 του Ν. 4009/2011, όπως τροποποιήθηκαν με το άρθρο 3 παρ. 1 - 5 του Ν. 4076/2012, καθορίζουν τα προσόντα των υποψηφίων, οι οποίοι πρέπει να είναι αναγνωρισμένου κύρους καθηγητές πρώτης βαθμίδας της Σχολής με διοικητική εμπειρία, την διαδικασία εκλογής του Κοσμήτορα από τους καθηγητές και τους υπηρετούντες λέκτορες της Σχολής, με άμεση, μυστική και καθολική ψηφοφορία και με την απόλυτη πλειοψηφία των εκλεκτόρων, τον διορισμό του από τον Πρύτανη για τετραετή θητεία, καθώς και τον ρόλο του

Συμβουλίου στην σχετική διαδικασία, το οποίο περιορίζεται στην (προ)επιλογή, εφόσον είναι ενδεκαμελές δύο (2) και, εφόσον είναι δεκαπενταμελές, τριών (3) υποψηφίων μεταξύ αυτών που συγκεντρώνουν τα τυπικά προσόντα και ύστερα από εκτίμηση των ουσιαστικών τους προσόντων. Εξάλλου, ο Κοσμήτορας δεν έχει πλέον την αρμοδιότητα συγκροτήσεως των επιτροπών «επιλογής και εξέλιξης Καθηγητών» του άρθρου 19 του Ν. 4009/2011, την οποία του είχε αναθέσει αρχικά η διάταξη του άρθρου 9 παρ. 5, περίπτ. ε', του ιδίου νόμου, και η οποία ανατίθεται εφεξής στην Συνέλευση του Τμήματος, αλλά διατηρεί την σχετική αρμοδιότητα μόνο ως προς τις «επιτροπές αξιολόγησης» των καθηγητών του άρθρου 21 του Ν. 4009/2011. Εξάλλου, ως προς το εκπαιδευτικό προσωπικό των Α.Ε.Ι., στο άρθρο 16 του Ν. 4009/2011, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 34 παρ. 12 και 22 του Ν. 4115/2013 (Α' 24) ορίζεται, κυρίως, ότι το εκπαιδευτικό έργο στα Α.Ε.Ι. ασκείται από τους Καθηγητές οι οποίοι διακρίνονται σε Καθηγητές πρώτης βαθμίδας (Καθηγητές) Αναπληρωτές Καθηγητές και Επίκουρους Καθηγητές. Οι Καθηγητές και οι Αναπληρωτές Καθηγητές εκλέγονται ως μόνιμοι, ενώ οι Επίκουροι Καθηγητές εκλέγονται για τετραετή θητεία με δυνατότητα ανανεώσεως για άλλη μία θητεία μετά από κρίση. Οι θέσεις των καθηγητών είναι ενιαίες, ανήκουν στο Ίδρυμα και κατανέμονται και ανακατανέμονται στις Σχολές

προπτυχιακών σπουδών σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες των Σχολών αυτών, με εισήγηση του Πρύτανη και απόφαση της Συγκλήτου. Η διδασκαλία των μαθημάτων στα Α.Ε.Ι. καθώς και η άσκηση των λοιπών διδακτικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων μπορεί να ανατίθενται, με ατομικές συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, διάρκειας ενός έως τριών ακαδημαϊκών ετών, πλήρους ή μερικής απασχόλησης, σε «εντεταλμένους διδασκαλίας». Επίσης, είναι δυνατή, με απόφαση της Κοσμητείας της οικείας σχολής, η «μετάκληση» καθηγητών σε κενές θέσεις καθηγητή πρώτης βαθμίδας, η δυνατότητα να καλούνται, ως «επισκέπτες καθηγητές», καταξιωμένοι έλληνες ή αλλοδαποί επιστήμονες, καθώς και, ως «επισκέπτες μεταδιδακτορικοί ερευνητές», έλληνες ή αλλοδαποί νέοι επιστήμονες κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος, ενώ, με τον Οργανισμό του Ιδρύματος, μπορεί να προβλέπονται οι όροι και οι προϋποθέσεις συμμετοχής «συνταξιούχων καθηγητών» αποκλειστικά σε προγράμματα μεταπτυχιακών και διδακτορικών σπουδών. Εξάλλου, με τις διατάξεις του άρθρου 29 του Ν. 4009/2011, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το άρθρο 34 παρ. 16 του Ν. 4115/2013 και το άρθρο 39 παρ. 27 του Ν. 4186/2013 (Α' 193), ρυθμίζονται το υπηρεσιακό καθεστώς και οι αρμοδιότητες των ειδικών κατηγοριών διδακτικού και εργαστηριακού προσωπικού του ιδρύματος, δηλ. του

Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.), του Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.ΔΙ.Π.), του Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (Ε.Τ.Ε.Π.) και των πανεπιστημιακών υποτρόφων. Περαιτέρω, τα άρθρα 77 και 78 του Ν. 4009/2011, όπως τροποποιήθηκαν με το άρθρο 5 του Ν. 4076/2012, τα άρθρα 34 και 48 του Ν. 4115/2013 και το άρθρο 39 του Ν. 4186/2013, περιέχουν μεταβατικές διατάξεις σχετικά με τα υπηρετούντα μέλη Δ.Ε.Π. των Α.Ε.Ι. και τα μέλη Ε.Π. των Τ.Ε.Ι., οι οποίες ρυθμίζουν την αντιστοιχία των βαθμίδων, θέματα εκκρεμών διαδικασιών εκλογής και εξέλιξης, καθώς και τα της τύχης των υπηρετούντων μόνιμων και με θητεία λεκτόρων Α.Ε.Ι. και καθηγητών εφαρμογών Τ.Ε.Ι. Τέλος, με τις μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 12 του Ν. 4076/2012 ορίσθηκαν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: α) η θητεία των μονομελών και συλλογικών οργάνων διοικήσεως των Α.Ε.Ι., η οποία ολοκληρώνεται την 31η Αυγούστου 2012, σύμφωνα με το νομοθετικό καθεστώς που ίσχυε κατά τον χρόνο εκλογής τους, παρατείνεται έως την 31η Δεκεμβρίου 2012, η ανάδειξη των νέων οργάνων πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4009/2011, όπως ισχύει, η δε πρώτη εκλογική διαδικασία για την ανάδειξη του Πρύτανη ολοκληρώνεται υποχρεωτικά έως και την 30ή Νοεμβρίου 2012 (παρ. 1), β) η θητεία των λοιπών μονομελών οργάνων, ολοκληρώνεται σύμφωνα με το νομοθετικό καθεστώς του χρόνου

εκλογής τους, στη συνέχεια δε αναδεικνύονται δυνάμει των διατάξεων του Ν. 4009/2011, όπως ισχύει (παρ. 2) και γ) οι ρυθμίσεις για τα Πανεπιστήμια εφαρμόζονται αναλόγως και για τα Τ.Ε.Ι., εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά με ρητή ειδική διάταξη νόμου (παρ. 6).

7. Επειδή, κατ' επίκληση των μνημονευόμενων στην προηγούμενη σκέψη εξουσιοδοτικών διατάξεων, εκδόθηκαν οι ακόλουθες υπουργικές αποφάσεις:

α) η Φ.122.1/311/125673α/Β2/4.11.2011 απόφαση της Υπουργού Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, με θέμα «Εκλογική διαδικασία για την ανάδειξη των εσωτερικών μελών του Συμβουλίου κάθε Α.Ε.Ι.» (ΦΕΚ 2503/4.11.2011, τ. Β'), με βάση την εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 80, παρ. 22, περίπτ. δ', του Ν. 4009/2011, η οποία προστέθηκε με το άρθρο 47 περίπτ. δ' του Ν. 4025/2011, β) η Φ.122.1/309/125673/Β2/ 2.11.2011 απόφαση της ίδιας Υπουργού, με θέμα «Εφαρμογή του συστήματος ταξινομικής ψήφου, κατά τη διαδικασία εκλογής των καθηγητών - εσωτερικών μελών του Συμβουλίου κάθε Α.Ε.Ι.» (ΦΕΚ 2436/2.11.2011, τ. Β'), κατ' επίκληση της εξουσιοδοτικής διατάξεως του άρθρου 8, παρ. 4, περίπτ. β', τελευταίο εδάφιο, του Ν. 4009/2011, γ) η Φ.122.1/764/112039/Β2/21.9.2012 απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και

Αθλητισμού, με θέμα «Εκλογική διαδικασία με ηλεκτρονική και επιστολική ψήφο για την ανάδειξη των οργάνων διοίκησης των Α.Ε.Ι.» (ΦΕΚ 2564/21.9.2012, τ. Β'), κατ' επίκληση των εξουσιοδοτικών διατάξεων του άρθρου 8, παρ. 4, περίπτ. β' και 16 του Ν. 4009/2011, όπως τροποποιήθηκαν με το άρθρο 2 παρ. 3 και 8 του Ν. 4076/2012, η οποία, μεταξύ άλλων, όρισε, στην μεταβατική διάταξη του άρθρου 13 παρ. 1 αυτής, ότι για τη διενέργεια των εκλογών αναδείξεως των εσωτερικών μελών του Συμβουλίου και του Πρύτανη των Α.Ε.Ι. με κάλλη εφαρμόζεται αναλογικά η ως άνω (υπό α') υπουργική απόφαση περί εκλογικής διαδικασίας προσαρμοσμένη με την κείμενη νομοθεσία (Ν. 4009/2011, όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 4076/2012) και καθ' ο μέρος δεν είναι αντίθετη με αυτή και δ) η ήδη προσβαλλόμενη Φ.122.1/908/144145/Β2/ 16.11.2012 απόφαση του αυτού Υπουργού, με βάση τις ίδιες εξουσιοδοτικές διατάξεις κατ' επίκληση των οποίων εκδόθηκε η ανωτέρω (υπό γ') απόφαση. Η απόφαση αυτή, πέραν των «γενικών διατάξεων» του Κεφαλαίου Α' αυτής, οι οποίες αφορούν στο πεδίο εφαρμογής της αποφάσεως, στα όργανα διενέργειας των εκλογών καθώς και στην υποβολή υποψηφιοτήτων, την ανακήρυξη υποψηφίων και τους εκλογικούς καταλόγους, «κωδικοποιεί», στα επόμενα Κεφάλαια, τις προαναφερόμενες κανονιστικές υπουργικές αποφάσεις σχετικά με την «εκλογική διαδικασία με

κάλπη (Κεφ. Β΄), με την «ηλεκτρονική» και «επιστολική» ψήφο (Κεφ. Γ΄, Δ΄ και Ε΄), καθώς και με την «εφαρμογή συστήματος ταξινομικής ψήφου» (Κεφ. ΣΤ΄), τις οποίες και ανακαλεί «εξ΄ υπαρχής» με την μεταβατική διάταξη του άρθρου 25 παρ. 2 αυτής, προβλέποντας, ωστόσο, στην παρ. 3 του ίδιου άρθρου, ότι «οι εκλογικές διαδικασίες ανάδειξης των οργάνων διοίκησης των Α.Ε.Ι. που διενεργήθηκαν κατά τα προβλεπόμενα στις ανακαλούμενες... υπουργικές αποφάσεις δεν θίγονται». Εξάλλου, μετά την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως, εκδόθηκε η Φ.122.1/184/16376/Β2/ 6.2.2013 απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού, με θέμα «Διαδικασία ανάδειξης των μονομελών οργάνων των ΑΕΙ μέσω εκλογικής διαδικασίας με ηλεκτρονική ψήφο» (ΦΕΚ 353/19.2.2013, τ. Β΄), βάσει της εξουσιοδοτικής διατάξεως της παρ. 7 του άρθρου 12 του Ν. 4076/2012, η οποία προστέθηκε με το άρθρο 44 παρ. 16 του Ν. 4115/2013 (Α΄ 24/30.1.2013, τ. Α΄). Στην τελευταία αυτή διάταξη προβλέπεται ότι η ανάδειξη των μονομελών οργάνων των ΑΕΙ (δηλ. του Πρύτανη, του Κοσμήτορα και του Προέδρου Τμήματος) δύναται να λαμβάνει χώρα μέσω εκλογικής διαδικασίας με ηλεκτρονική ψήφο, «χωρίς την προγενέστερη διενέργεια αυτής με κάλπη». Ενόψει της δυνατότητας αυτής, το πεδίο εφαρμογής της προσβαλλόμενης «κωδικοποιητικής» υπουργικής απόφασης περιορίζεται, ουσιαστικά,

στην ανάδειξη των «εσωτερικών» μελών του Συμβουλίου του οικείου Ιδρύματος.

8. Επειδή, με την υπό κρίση αίτηση προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι μη νόμιμη και ακυρωτέα, κατά το μέρος που προβλέπει το σύστημα ταξινομικής ψήφου, διότι η νέα εξουσιοδοτική διάταξη, όπως διαμορφώθηκε με το Ν. 4076/2012, δεν αναφέρεται στο εν λόγω εκλογικό σύστημα και, ως εκ τούτου, η σχετική ρύθμιση της προσβαλλόμενης απόφασης στερείται νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως. Συναφώς, προβάλλεται ότι, μετά την θέση σε ισχύ του Ν. 4076/2012, έχει καταργηθεί η αρχικώς εκδοθείσα υπουργική απόφαση περί εφαρμογής του συστήματος ταξινομικής ψήφου (Φ. 122.1/309/125673/Β2/2.11.2011), η οποία είχε εκδοθεί βάσει της εξουσιοδοτικής διατάξεως του άρθρου 8, παρ. 4, περίπτ. β΄, του Ν. 4009/2011, όπως ίσχυε αρχικά.

9. Επειδή, η προσβαλλόμενη απόφαση, στο σημείο 1 του προοιμίου αυτής, μνημονεύει τις εξουσιοδοτικές διατάξεις κατ' επίκληση των οποίων εκδόθηκε και, συγκεκριμένα, τις διατάξεις του άρθρου 8 του Ν. 4009/2011, όπως τροποποιήθηκε, ιδίως, με το άρθρο 2, παρ. 3 και 8 του Ν. 4076/2012. Ειδικότερα, ως προς το ζήτημα της εκλογής των «εσωτερικών» μελών του Συμβουλίου, στο οποίο αφορά, στην ουσία, ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως, η κρίσιμη διάταξη του

άρθρου 8, παρ. 4, περίπτ. β', του Ν. 4009/2011, όπως είχε τροποποιηθεί αρχικά με το άρθρο 47, περίπτ. α', του Ν. 4025/2011, όριζε τα εξής: «β) Τα εσωτερικά μέλη εκλέγονται από το σύνολο των καθηγητών του οικείου ιδρύματος με ενιαίο ψηφοδέλτιο και με σημείωση από τους εκλογείς δίπλα από το όνομα των υποψηφίων της σειράς προτίμησης με διαδοχικούς ακέραιους αριθμούς (σύστημα ταξινομικής ψήφου). Στην εκλογή συμμετέχουν και οι λέκτορες των Πανεπιστημίων/καθηγητές εφαρμογών των Τ.Ε.Ι., οι οποίοι υπηρετούν στο ίδρυμα σύμφωνα με τα άρθρα 77 και 78, αντίστοιχα. "Αν ο αριθμός των υποψηφίων είναι μικρότερος από τον αριθμό των εκλόγιμων θέσεων, οι εκλογές ματαιώνονται και επαναπροκηρύσσονται ... μέσα σε επτά ημέρες από τη λήξη της προθεσμίας για την υποβολή υποψηφιοτήτων. Τα εσωτερικά μέλη ανά σχολή δεν μπορούν να υπερβαίνουν τα δύο, εκτός αν το πηλίκο του αριθμού των εσωτερικών μελών του Συμβουλίου, πλην του φοιτητή, δια του αριθμού των σχολών του ιδρύματος είναι μεγαλύτερο του δύο. Ο περιορισμός του προηγούμενου εδαφίου δεν εφαρμόζεται αν, παρά το γεγονός ότι ο αριθμός των υποψηφίων υπερβαίνει τον αριθμό των εκλόγιμων θέσεων, η κάλυψη του συνόλου των θέσεων αυτών καθίσταται αδύνατη λόγω του περιορισμού". Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, που εκδίδεται άπαξ

σε προθεσμία ενός μήνα από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται τα θέματα που αφορούν την εφαρμογή του συστήματος της ταξινομικής ψήφου». Ακολούθως, το άρθρο 2 παρ. 3 του Ν. 4076/2012 όρισε τα εξής: «Η πρώτη και η δεύτερη περίοδος της περίπτωσης β' της παρ. 4 του άρθρου 8 του Ν. 4009/2011 (Α'195) τροποποιείται ως εξής: "β) Τα εσωτερικά μέλη εκλέγονται από το σύνολο των καθηγητών του οικείου ιδρύματος με ενιαίο ψηφοδέλτιο και με σημείωση της εκλογής δίπλα από το όνομα των υποψηφίων της σειράς προτίμησης με διαδοχικούς ακέραιους αριθμούς (σύστημα ταξινομικής ψήφου). Στην εκλογή συμμετέχουν και οι υπηρετούντες λέκτορες των Πανεπιστημίων/καθηγητών εφαρμογών των Τ.Ε.Ι., οι οποίοι υπηρετούν στο ίδρυμα, σύμφωνα με τα άρθρα 77 και 78. Τα εσωτερικά μέλη ανά Σχολή δεν μπορούν να υπερβαίνουν τα δύο. Σε περίπτωση δύο (2) διαδοχικών άγονων εκλογικών διαδικασιών, των οποίων το μεταξύ τους διάστημα δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τις τρεις (3) εργάσιμες ημέρες, το αρμόδιο για τη διενέργεια των εκλογών όργανο υποχρεούται στη διεξαγωγή της εκλογικής διαδικασίας μέσω επιστολικής ή ηλεκτρονικής ψήφου, το αργότερο εντός της αποκλειστικής προθεσμίας των επτά (7) ημερών από την τελευταία άγωνα ψηφοφορία. Σε περίπτωση άγονης εκλογικής διαδικασίας μέσω επιστολικής

ή ηλεκτρονικής ψήφου, τότε υποχρεωτικά, εντός αποκλειστικής προθεσμίας επτά (7) ημερών, ως εσωτερικά μέλη του Συμβουλίου διορίζονται οι αρχαιότεροι καθηγητές πρώτης βαθμίδας του ιδρύματος, με τους περιορισμούς του δεύτερου εδαφίου της περίπτωσης α΄της παραγράφου 4 του άρθρου 8 του παρόντος νόμου [κατά το οποίο, δεν επιτρέπεται να είναι υποψήφιοι καθηγητές οι οποίοι αποχωρούν από την υπηρεσία πριν από τη λήξη της τετραετούς θητείας των μελών του Συμβουλίου]. Η διαδικασία και ο τρόπος διενέργειας των ανωτέρω ψηφοφοριών, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσης παραγράφου καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού». Από τον συνδυασμό των ως άνω διατάξεων προκύπτει ότι η αναφορά, στο άρθρο 2 παρ. 3 του Ν. 4076/2012, στην «πρώτη και δεύτερη περίοδο» της τροποποιούμενης διατάξεως (του άρθρου 8, παρ. 4, περίπτ. β΄, όπως ίσχυε) έχει γίνει εκ παραδρομής, διότι υπό διαφορετική ερμηνευτική εκδοχή, αν δηλ. η τροποποίηση αφορά μόνο την πρώτη και δεύτερη περίοδο της επίμαχης διατάξεως, το κείμενο που προκύπτει δεν έχει νόημα και συνέπεια, ιδίως ως προς τη ρύθμιση για τον περιορισμό του αριθμού των εσωτερικών μελών του Συμβουλίου ανά Σχολή. Εξάλλου, στην τροποποιητική διάταξη του άρθρου 2 παρ. 3 του Ν. 4076/2012 μνημονεύεται ρητώς το

«σύστημα ταξινομικής ψήφου», ενώ και η παρεχόμενη με την ίδια διάταξη εξουσιοδότηση για την έκδοση αποφάσεως του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού αφορά στην διαδικασία και τον τρόπο διενέργειας των ψηφοφοριών, καθώς και σε κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της «παρούσας παραγράφου». Με τα δεδομένα αυτά, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος ο εξεταζόμενος λόγος ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση στερείται εξουσιοδοτικού ερείσματος, κατά το μέρος που περιλαμβάνει διατάξεις για το σύστημα ταξινομικής ψήφου. Περαιτέρω, ο ειδικότερος ισχυρισμός των αιτούντων ως προς την ισχύ της αρχικής υπουργικής αποφάσεως περί εφαρμογής του συστήματος ταξινομικής ψήφου, μετά την θέση σε ισχύ του Ν. 4076/2012, είναι απορριπτέος, αφενός, ως αλυσιτελώς προβαλλόμενος, εφόσον η ίδια ρύθμιση περιλαμβάνεται στην προσβαλλόμενη «κωδικοποιητική» υπουργική απόφαση και, αφετέρου, ως αβάσιμος διότι η επίμαχη (αρχική) υπουργική απόφαση δεν καταργήθηκε με την κατάργηση της εξουσιοδοτικής διατάξεως κατ' επίκληση της οποίας είχε εκδοθεί, αφού δεν περιελήφθη στο Ν. 4076/2012 ρητή σχετική πρόβλεψη (βλ. σχετ. ΣτΕ 1222/2009, σκ. 7, 732/2006, σκ. 5, 3023/1990, σκ. 3), αλλά ανακλήθηκε, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 25 παρ. 2 και 3 της προσβαλλόμενης

«κωδικοποιητικής» υπουργικής αποφάσεως.

10. Επειδή, προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι παράνομη και ακυρωτέα, διότι εκδόθηκε κατ' επίκληση της εξουσιοδοτικής διατάξεως του άρθρου 8, παρ. 4, εδάφ. β', του Ν. 4009/2011, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 2 παρ. 3 του Ν. 4076/2012, η οποία, κατά παράβαση του άρθρου 43, παρ. 2, δεύτερο εδάφιο, του Συντάγματος, εξουσιοδοτεί τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού (ήδη Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων) να ρυθμίσει ζήτημα ευρύ και ιδιαίτερης σημασίας, για την ρύθμιση του οποίου αποδέκτης της σχετικής εξουσιοδότησεως αρμόδιος είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, σύμφωνα με το άρθρο 43, παρ. 2, πρώτο εδάφιο, του Συντάγματος. Ειδικότερα, προβάλλεται ότι η εξουσιοδότηση αυτή είναι τόσο γενική και αόριστη ώστε να καταλείπει στην διοίκηση απόλυτη ευχέρεια καθορισμού του εκλογικού συστήματος και της διαδικασίας εκλογής. Ως προς το εκλογικό σύστημα, κατά τους ισχυρισμούς των αιτούντων, η νομοθετική ρύθμιση, πέραν του χαρακτηρισμού της ψήφου ως «ταξινομικής», στερείται παντός ουσιαστικού περιεχομένου σε σχέση με το εκλογικό σύστημα και τον τρόπο τελικής επιλογής των εσωτερικών μελών του Συμβουλίου.

11. Επειδή, η προσβαλλόμενη υπουργική

απόφαση με τον τίτλο «Κωδικοποίηση διαδικασιών ανάδειξης των οργάνων διοίκησης των Α.Ε.Ι. και σύστημα ταξινομικής ψήφου», επικαλείται στο προοίμιό της, ως εξουσιοδοτικό έρεισμα, τις διατάξεις του άρθρου 8 του Ν. 4009/2011, όπως τροποποιήθηκε, ιδίως, με τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 3 και 8 του Ν. 4076/2012, όπως αυτές παρατίθενται ανωτέρω στη σκ. 6. Στις διατάξεις αυτές καθιερώνεται η εκλογική διαδικασία αναδείξεως των εσωτερικών μελών του Συμβουλίου και του Πρύτανη των Α.Ε.Ι. τόσο μέσω κάλπης όσο και μέσω ηλεκτρονικής και επιστολικής ψήφου, σε περίπτωση δύο (2) διαδοχικών άγονων εκλογικών διαδικασιών με κάλλη. Ως προς τον τρόπο αναδείξεως του Πρύτανη, ο νόμος ορίζει ότι εκλέγεται με άμεση, μυστική και καθολική ψηφοφορία, από τους καθηγητές και τους υπηρετούντες λέκτορες του Ιδρύματος, ενώ, για την εκλογή των εσωτερικών μελών του Συμβουλίου από το σύνολο των καθηγητών του οικείου Ιδρύματος, ο νόμος καθιερώνει «σύστημα ταξινομικής ψήφου» το οποίο, στην εξουσιοδοτική διάταξη χαρακτηρίζεται ως το σύστημα στο οποίο η εκλογή γίνεται «με ενιαίο ψηφοδέλτιο και με σημείωση της εκλογής δίπλα στο όνομα των υποψηφίων της σειράς προτιμήσεως με διαδοχικούς ακέραιους αριθμούς». Στην αιτιολογική έκθεση του νόμου αναφέρεται σχετικά ότι το επίμαχο σύστημα εισάγεται «ώστε να διασφαλισθεί η ισόρροπη εκπροσώπηση της κοινότητας του Ιδρύματος στο

Συμβούλιο, χωρίς αποκλεισμούς ή κυριαρχία επιμέρους αντιλήψεων», ενώ, στο πλαίσιο επιδιώξεως, προφανώς, του ίδιου στόχου, η εξουσιοδοτική διάταξη προβλέπει, επίσης, ότι τα εσωτερικά μέλη του Συμβουλίου ανά Σχολή δεν μπορούν να υπερβαίνουν τα δύο. Σε ό,τι αφορά την εφαρμογή του καθιερούμενου από την εξουσιοδοτική διάταξη συστήματος της ταξινομικής ψήφου για την εκλογή των καθηγητών-

εσωτερικών μελών του Συμβουλίου κάθε Α.Ε.Ι., η προσβαλλόμενη υπουργική απόφαση ρυθμίζει ζητήματα σχετικά με: α) τον τρόπο καταρτίσεως των ψηφοδελτίων, τα οποία απεικονίζονται στο Παράρτημα της αποφάσεως, β) τον τρόπο της ψηφοφορίας και γ) τον τρόπο καταμέτρησης των ψήφων, τον υπολογισμό του εκλογικού μέτρου, τον συντελεστή βαρύτητας των ψηφοδελτίων καθώς και τον τρόπο εκλογής ή αποκλεισμού των υποψηφίων σε κάθε γύρο καταμέτρησης, μέχρις ότου καλυφθούν όλες οι εκλόγιμες θέσεις. Με τα δεδομένα αυτά, η παροχή εξουσιοδοτήσεως για την ρύθμιση με υπουργική απόφαση της διαδικασίας και του τρόπου διεξαγωγής της ψηφοφορίας με κάλπη και, ενδεχομένως, με ηλεκτρονική - επιστολική ψήφο, δεν παραβιάζει, κατά τα νενολογημένα (Σ.τ.Ε. 1210/2010, 2667/2001, 2967, 2820/1999, 1370/1985), το άρθρο 43, παρ. 2, εδάφιο δεύτερο, του Συντάγματος, δεδομένου ότι αφορά σε ζητήματα λεπτομερειακού και τεχνικού χαρακτήρα,

η βασική ρύθμιση των οποίων περιλαμβάνεται στο νόμο. Περαιτέρω, σε ό,τι αφορά το «σύστημα ταξινομικής ψήφου» για την ανάδειξη των εσωτερικών μελών του Συμβουλίου κάθε Α.Ε.Ι., ο νόμος, πέραν των ρυθμίσεων που αναφέρονται στα προσόντα εκλογιμότητας των υποψηφίων, στο δικαίωμα του εκλέγειν, καθώς και στην επιλογή μέχρι δύο (2) εσωτερικών μελών του Συμβουλίου ανά Σχολή, προσδιορίζει με σαφήνεια τα βασικά χαρακτηριστικά του επίμαχου εκλογικού συστήματος που συνίστανται, πρώτον, στην συγκρότηση του εκλογικού σώματος, αποτελούμενου από το σύνολο των καθηγητών του οικείου Ιδρύματος, δεύτερον, στην διεξαγωγή της ψηφοφορίας με ενιαίο ψηφοδέλτιο και, τρίτον, στην σημείωση από τους εκλογείς δίπλα στο όνομα των υποψηφίων της σειράς προτιμήσεως με διαδοχικούς ακέραιους αριθμούς. Ενόψει των βασικών αυτών επιλογών του νομοθέτη, η παροχή εξουσιοδοτήσεως για την ρύθμιση, με υπουργική απόφαση, των προαναφερόμενων ζητημάτων εφαρμογής του καθιερούμενου στο νόμο εκλογικού συστήματος, δεν αντίκειται στο άρθρο 43, παρ. 2, εδάφιο δεύτερο, του Συντάγματος, στο μέτρο που τα ζητήματα που καταλείπονται προς ρύθμιση με υπουργική απόφαση έχουν, προεχόντως, χαρακτήρα τεχνικών ζητημάτων εφαρμογής ενός σχετικά πολύπλοκου εκλογικού συστήματος, η ρύθμιση του οποίου απαιτεί εξειδικευμένες επιστημονικές γνώσεις (πρβλ. ΣτΕ

3539/2003, 3472/2001). Κατά συνέπεια, ο εξεταζόμενος λόγος ακυρώσεως είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί.

12. Επειδή, προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν είναι νόμιμη και πρέπει να ακυρωθεί, διότι η επίμαχη «κωδικοποίηση» δεν στηρίζεται σε ειδική εξουσιοδότηση ενώ, εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 2 του Ν. 4048/2012 (Α'34), η κωδικοποίηση αμιγώς κανονιστικών διατάξεων γίνεται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση των κατά περίπτωση αρμοδίων Υπουργών. Όπως έχει κριθεί, για την κωδικοποίηση κανονιστικών διατάξεων απαιτείται ειδική νομοθετική εξουσιοδότηση (βλ. Π.Ε. 154/2007, 168/2003, πρβλ. ΣτΕ 2229/1989 7μ.). Ωστόσο, εν προκειμένω, όπως προκύπτει από το περιεχόμενο της προσβαλλόμενης υπουργικής αποφάσεως, αυτή δεν αποτελεί μία απλή, συστηματική διατύπωση σε ενιαίο κείμενο ισχυουσών διατάξεων, καθ' όσον θεσπίζει το πρώτον και νέους κανόνες δικαίου, αφενός, με την συμπεριληψη εν μέρει διαφορετικών ρυθμίσεων από τις μέχρι τότε ισχύουσες και «κωδικοποιούμενες» υπουργικές αποφάσεις, ιδίως σε σχέση με την αρχική απόφαση που ρύθμιζε την εκλογική διαδικασία (βλ. π.χ. άρθρα 1 έως 3, 7 παρ. 4, 9 της προσβαλλόμενης αποφάσεως) και, αφετέρου, με την ανάκληση των «κωδικοποιούμενων» προγενέστερων υπουργικών αποφάσεων (άρθρο 25 παρ. 2 και 3 της προσβαλλόμενης αποφάσεως,

βλ. ΣτΕ 3182/2008 7μ.). Συνεπώς, δεν πρόκειται για επίσημη κωδικοποίηση στερούμενη κανονιστικού χαρακτήρα, αλλά για νέα ρύθμιση της εν γένει εκλογικής διαδικασίας. Με τα δεδομένα αυτά, ο περί του αντιθέτου προβαλλόμενος λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτός ως αβάσιμος. Περαιτέρω, ο επί μέρους ισχυρισμός των αιτούντων περί παραβάσεως εν προκειμένω του (τότε ισχύοντος και ήδη καταργηθέντος με το άρθρο 5 του Ν. 4142/2013, Α'83/9.4.2013) άρθρου 19 παρ. 2 του Ν. 4048/2012, πέραν του απαραδέκτου της προβολής του το πρώτον, με το υπόμνημα που κατέθεσαν οι αιτούντες μετά τη συζήτηση της υποθέσεως, εντός της χορηγηθείσης από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου προθεσμίας, είναι, εν πάση περιπτώσει, αβάσιμος και απορριπτός, διότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της επίμαχης διατάξεως, η οποία αφορά σε επίσημη κωδικοποίηση κανονιστικών διατάξεων.

13. Επειδή, ακολούθως, προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι παράνομη και ακυρωτέα, ως εκδοθείσα κατ' επίκληση των προαναφερόμενων διατάξεων του άρθρου 8 του Ν. 4009/2011, όπως ισχύουν, οι οποίες, προβλέποντας την εκλογή «εξωτερικών» μελών στο Συμβούλιο των Α.Ε.Ι., πλήττουν τις αρχές της ακαδημαϊκής ελευθερίας και της πλήρους αυτοδιοικήσεως των Α.Ε.Ι., κατά παράβαση του άρθρου 16 του

Συντάγματος. Ειδικότερα, σε σχέση με την αρχή της πλήρους αυτοδιοικήσεως των Α.Ε.Ι., ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως περιλαμβάνει τέσσερα σκέλη, με τα οποία προβάλλονται ως αντισυνταγματικές οι ακόλουθες ρυθμίσεις: α) η συμμετοχή «τρίτων» ιδιωτών, που δεν διαθέτουν την ακαδημαϊκή ιδιότητα, ούτε προσόντα αντίστοιχα με εκείνα των μελών Δ.Ε.Π. των ελληνικών Α.Ε.Ι. και δεν έχουν την ιδιότητα του δημοσίου λειτουργού, ως εξωτερικών μελών στο Συμβούλιο του οικείου Α.Ε.Ι., β) η μη εκλογιμότητα, ως εξωτερικών μελών του Συμβουλίου, των εν ενεργεία καθηγητών Α.Ε.Ι. της ημεδαπής και των συνταξιούχων καθηγητών του ιδίου Α.Ε.Ι., κατά παράβαση του άρθρου 4 του Συντάγματος, σε βάρος των ακαδημαϊκών δασκάλων, ιδίως δε των καθηγητών της ημεδαπής, χωρίς προφανείς λόγους δημοσίου συμφέροντος, γ) η μη θέσπιση, με την επιφύλαξη του ήδη αναφερθέντος κωλύματος οικονομικής συναλλαγής (του άρθρου 8, παρ. 5, περίπτ. α' του Ν. 4009/2011, όπως ισχύει), οιοδήποτε επαγγελματικού ασυμβίβαστου των εξωτερικών μελών του Συμβουλίου του Α.Ε.Ι., αναφορικά με την ιδιότητά τους αυτή, πράγμα που είναι απαραίτητο, λόγω της ιδιότητάς τους και των καθηκόντων τους, ώστε να διασφαλίζονται οι συνταγματικά κατοχυρωμένες αρχές της αξιοκρατίας και της διαφάνειας, και δ) η επιλογή των εξωτερικών μελών του Συμβουλίου από ένα εξαιρετικά μικρό σε αριθμό εκλεκτορικό σώμα, αποτελούμενο αποκλειστικά από καθηγητές του οικείου

Α.Ε.Ι. (δηλ. τα εσωτερικά μέλη του Συμβουλίου), χωρίς την ισότιμη συμμετοχή και των λοιπών παραγόντων της ακαδημαϊκής κοινότητας (φοιτητών και διοικητικού προσωπικού), κατά παράβαση της αρχής της πλήρους αυτοδιοικήσεως των Α.Ε.Ι.

14. Επειδή, το ισχύον Σύνταγμα, στο άρθρο 16, ορίζει, μεταξύ άλλων, τα εξής: «1. Η τέχνη και η επιστήμη, η έρευνα και η διδασκαλία είναι ελεύθερες η ανάπτυξη και η προαγωγή τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους. Η ακαδημαϊκή ελευθερία και η ελευθερία της διδασκαλίας δεν απαλλάσσουν από το καθήκον υπακοής στο Σύνταγμα. 2. ... 3. ... 4. ... 5. Η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται αποκλειστικά από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση. Τα ιδρύματα αυτά τελούν υπό την εποπτεία του Κράτους, έχουν δικαίωμα να ενισχύονται οικονομικά από αυτό και λειτουργούν σύμφωνα με τους νόμους που αφορούν τους οργανισμούς τους ... 6. Οι καθηγητές των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι δημόσιοι λειτουργοί. Το υπόλοιπο διδακτικό προσωπικό τους επιτελεί επίσης δημόσιο λειτούργημα, με τις προϋποθέσεις που νόμος ορίζει. Τα σχετικά με την κατάσταση όλων αυτών των προσώπων καθορίζονται από τους οργανισμούς των οικείων ιδρυμάτων ... 7. ... 8. ... 9. ...». Σύμφωνα με τις συνταγματικές αυτές διατάξεις, η ανώτατη εκπαίδευση, η οποία

έχει ως αποστολή την προαγωγή και μετάδοση της επιστημονικής γνώσεως μέσω της έρευνας και της διδασκαλίας, παρέχεται αποκλειστικά από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Με τις ίδιες διατάξεις καθορίζονται οι βασικές αρχές που διέπουν την παροχή της ανώτατης εκπαίδευσης, για την οποία θεσπίζονται συγκεκριμένα οργανωτικά και λειτουργικά πλαίσια που οριοθετούν την δράση όχι μόνο της διοικήσεως αλλά και του κοινού νομοθέτη. Οι αρχές αυτές είναι, αφενός, η αρχή της ακαδημαϊκής ελευθερίας και, αφετέρου, η αρχή της πλήρους αυτοδιοικήσεως (ΣΤΕ 2801/1984 Ολομ., 411/2008, Π.Ε. 144/2008 Ολομ., κ.ά.). Η αρχή της ακαδημαϊκής ελευθερίας, η οποία εγγυάται την αδέσμευτη επιστημονική σκέψη, έρευνα και διδασκαλία, αποτελεί ατομικό δικαίωμα του πανεπιστημιακού ερευνητή ή διδασκάλου, το οποίο ασκείται ως οργανωμένη δραστηριότητα εντός του πλαισίου λειτουργίας των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Η ελευθερία αυτή είναι, ως προς το περιεχόμενο και την μέθοδο της διδασκαλίας και της έρευνας, απόλυτη και ισχύει έναντι πάντων, μη επιδεχόμενη άλλους περιορισμούς πέραν εκείνων που απορρέουν από την υποχρέωση σεβασμού, εκ μέρους του πανεπιστημιακού διδασκάλου ή ερευνητή, των λοιπών διατάξεων του Συντάγματος (ΣΤΕ 2786-8/1984 Ολομ.). Από την εν λόγω αρχή απορρέει η

υποχρέωση του κοινού νομοθέτη, κατά την οργάνωση των καθηκόντων των μελών του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, να διασφαλίζει την ακώλυτη άσκηση του έργου τους (ΣΤΕ 1731/1986 Ολομ., 2786, 2801/1984 Ολομ., 81/2007, 3479/2001 κ.ά.). Η αρχή της πλήρους αυτοδιοικήσεως των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων έχει ως περιεχόμενο την εξουσία των εν λόγω ιδρυμάτων να αποφασίζουν για τις δικές τους υποθέσεις με δικά τους όργανα, τα οποία καθορίζονται μεν από τον κοινό νομοθέτη, απαρτίζονται όμως από πρόσωπα που είναι επιφορτισμένα ή μετέχουν, κατά τα ανωτέρω, στην πραγματοποίηση της εκπαιδευτικής και ερευνητικής αποστολής τους. Ως αναγκαίο περιορισμό της πλήρους αυτοδιοικήσεως των Α.Ε.Ι., οι ίδιες συνταγματικές διατάξεις καθιερώνουν την κρατική εποπτεία επί των ιδρυμάτων αυτών, περιεχόμενο της οποίας είναι, κατά την έννοια του Συντάγματος, ο έλεγχος νομιμότητας, από κρατικό όργανο, των πράξεων των οργάνων τους (ΣΤΕ 874/1992 Ολομ., 2801/1984 Ολομ.). Περαιτέρω, η ως άνω εξουσία, στην οποία περιλαμβάνεται, προεχόντως, η επιλογή του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού των Α.Ε.Ι., περιορίζεται, ως αμιγώς διοικητική, στην εφαρμογή των κανόνων δικαίου που διέπουν την οργάνωση και λειτουργία τους και δεν περιλαμβάνει και το δικαίωμα θεσπίσεως των σχετικών κανόνων ή της συμπράξεως

στην παραγωγή τους κατά τρόπο δεσμευτικό για τα νομοθετικά όργανα, πράγμα που προϋποθέτει όχι απλώς αυτοδιοίκηση αλλά αυτονομία των εν λόγω ιδρυμάτων, η οποία δεν τους παραχωρήθηκε από το Σύνταγμα. Εντός του πλαισίου αυτού, η θέσπιση των κανόνων για τη ρύθμιση ζητημάτων οργανώσεως και λειτουργίας των Α.Ε.Ι., στα οποία περιλαμβάνεται και ο τρόπος συγκροτήσεως και λειτουργίας των συλλογικών τους οργάνων (ΣτΕ 195/1984 Ολομ.), ανήκει στην αρμοδιότητα της νομοθετικής λειτουργίας και ασκείται από τα όργανα και με τη διαδικασία που προβλέπει το Σύνταγμα, όπως συμβαίνει και με την οργάνωση οποιασδήποτε δημόσιας υπηρεσίας, είτε κρατικής, είτε αυτοδιοικούμενης, κατά τόπο ή καθ' ύλη. Υπό την επιφύλαξη της διασφαλίσεως των προαναφερόμενων δύο συνταγματικών αρχών, ο νομοθέτης, κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς του αυτής, ούτε δεσμεύεται από τις σχετικές απόψεις των ενδιαφερομένων ιδρυμάτων, ούτε υποχρεούται να ακολουθήσει ορισμένο οργανωτικό και λειτουργικό πρότυπο (ΣτΕ 1731/1986 Ολομ., Π.Ε. 144/2008 Ολομ.), αλλά διαθέτει ευρύτατα περιθώρια εξουσίας να οργανώνει το θεσμικό πλαίσιο για την δομή και λειτουργία των Α.Ε.Ι. ανάλογα με τη φύση του ρυθμιζόμενου θέματος (ΣτΕ 982/2012 Ολομ.) και να ορίζει τα πρόσωπα που μετέχουν στη διοίκησή τους, προβλέποντας διαφορετικό τρόπο αναδείξεως ή συμμετοχής στα όργανα

από εκείνο που ίσχυε στο παρελθόν, ενόψει και των εκάστοτε ισχυουσών στα πανεπιστήμια συνθηκών, ώστε να μπορούν αυτά να ανταποκριθούν στις εξελισσόμενες επιστημονικές, κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες, με σκοπό την ικανοποίηση των σύγχρονων και πολυεπίπεδων στόχων του πανεπιστημίου (ΣτΕ 982/2012 Ολομ., 1731/1986 Ολομ., Π.Ε. 144/2008 Ολομ., πρβλ. ΣτΕ 32/2009 7μ.).

15. Επειδή, όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του Ν. 4009/2011, με τις διατάξεις του άρθρου 8 του εν λόγω νόμου που εισάγουν τις επίμαχες ρυθμίσεις, με τις οποίες προβλέπεται η συμμετοχή και «εξωτερικών» μελών στο Συμβούλιο των Α.Ε.Ι., επιδιώκεται η ενίσχυση της εξωστρέφειας των ιδρυμάτων αυτών, με τη συμμετοχή στην διοίκησή τους διακεκριμένων προσώπων τα οποία μπορούν να συνδράμουν στην καλύτερη οργάνωση και λειτουργία τους, καθώς και η σύνδεσή τους με την κοινωνία και την οικονομία. Περαιτέρω, η συνολική αναδιοργάνωση του τρόπου διοικήσεως και λειτουργίας της ανώτατης εκπαίδευσης, η οποία επιχειρείται με τις ίδιες διατάξεις δικαιολογείται, κατά την αιτιολογική έκθεση του νόμου, από τις ακόλουθες διαπιστώσεις: α) το υφιστάμενο σύστημα ανώτατης εκπαίδευσης είναι αγκιστρωμένο σε παρωχημένες δομές που υπονομεύουν τους στόχους που οφείλει να υπηρετεί, β) ο τρόπος εκλογής των οργάνων

διοικήσεως των Α.Ε.Ι. δημιουργεί εξαρτήσεις και αδράνεις που περιορίζουν την αποτελεσματικότητα της διοικήσεως των ιδρυμάτων και την ικανότητά τους να ανταποκρίνονται με ποιότητα στις αυξανόμενες ανάγκες και τις προσδοκίες της κοινωνίας και της οικονομίας γ) στο υφιστάμενο πλαίσιο δεν αποτρέπονται φαινόμενα κομματισμού και ευνοιοκρατίας, ενώ ευνοούνται οι διαφορές και συγκρούσεις μεταξύ των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας και δ) εν τέλει, το σημερινό πρότυπο διοικήσεως των Α.Ε.Ι. ευνοεί την εκπαιδευτική και ερευνητική εσωστρέφεια και περιορίζει τις υπαρκτές δυνατότητες των ιδρυμάτων να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τις διαφοροποιημένες ανάγκες τους. Οι προαναφερόμενες επιδιώξεις εντάσσονται στον γενικότερο στόχο του νόμου, όπως αυτός διευκρινίζεται στην αιτιολογική έκθεση και ο οποίος συνίσταται στην απαλλαγή των Α.Ε.Ι. από τις υπάρχουσες παθογένειες και στην δημιουργία των προϋποθέσεων μιας νέας εποχής για την επιστήμη, την ανάπτυξη και την προοπτική των νέων ανθρώπων και, επομένως, για ολόκληρη τη Χώρα, συγκροτώντας ισχυρά αυτοδιοικούμενα ιδρύματα με νέα αντίληψη και λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα αντίστοιχων εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων που έχουν εφαρμοσθεί, ιδίως, στις χώρες της Ευρώπης και στις Η.Π.Α., σύμφωνα με τα οποία οι θεσμοί που εισάγονται ενισχύουν τις

ακαδημαϊκές και επιταχύνουν τις αναπτυξιακές επιδόσεις, συμβάλλοντας αποφασιστικά στην δημιουργία της κοινωνίας της γνώσεως. Εξάλλου, από το περιεχόμενο των επίμαχων ρυθμίσεων του άρθρου 8 του Ν. 4009/2011, όπως ισχύει, σχετικά με την συμμετοχή «εξωτερικών» μελών στο Συμβούλιο των Α.Ε.Ι., συνάγεται ότι οι ρυθμίσεις αυτές κινούνται εντός των πλαισίων της αρχής της πλήρους αυτοδιοικήσεως των Α.Ε.Ι. και δεν θίγουν το δικαίωμα των ιδρυμάτων αυτών να αποφασίζουν επί των υποθέσεών τους με δικά τους όργανα, για τους ακόλουθους λόγους: Πρώτον, η συγκρότηση του Συμβουλίου και, ειδικότερα, η επιλογή των εξωτερικών μελών γίνεται με εκλογή από τα «εσωτερικά» μέλη, τα οποία, όπως έχει ήδη εκτεθεί, προέρχονται από τους πλήρους απασχολήσεως καθηγητές πρώτης βαθμίδας και τους αναπληρωτές καθηγητές του ιδρύματος και έχουν εκλεγεί από το σύνολο των καθηγητών και φοιτητών του οικείου Α.Ε.Ι., χωρίς την μεσολάβηση οποιουδήποτε οργάνου της κρατικής διοικήσεως ή άλλου οργάνου και, ως εκ τούτου, αντλούν τη νομιμοποίησή τους από τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας, τα οποία κατ' αυτό τον τρόπο εκπροσωπούνται έμμεσα, πέραν της άμεσης εκπροσωπήσεώς τους από τα εσωτερικά μέλη. Δεύτερον, το κατ' αυτό τον τρόπο συγκροτούμενο Συμβούλιο παραμένει όργανο εντεταγμένο στην οργανωτική δομή του οικείου Α.Ε.Ι., δεδομένου ότι τα

εξωτερικά μέλη, σε ό,τι αφορά τον σκοπό για τον οποίο επελέγησαν, καθίστανται, μετά την εκλογή τους από τα εσωτερικά μέλη, όργανα του Α.Ε.Ι. και παράγοντες που μετέχουν στην εν γένει εκπαιδευτική και ερευνητική αποστολή του (πρβλ. ΣτΕ 32/2009 7μ., 4076/1990). Τρίτον, τα εξωτερικά μέλη αποτελούν, εν πάση περιπτώσει, την μειοψηφία του Συμβουλίου. Τέταρτον, για την εκλογή των εξωτερικών μελών απαιτείται, κατ' αρχήν, αυξημένη πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων (4/5) του συνόλου των εσωτερικών μελών, ώστε να διασφαλίζεται η εκλογή προσώπων ευρύτερης αποδοχής και αναγνώρισης και μόνον επικουρικά, δηλαδή σε περίπτωση μη επιτεύξεως της αυξημένης αυτής πλειοψηφίας, αρκεί για την εκλογή των εξωτερικών μελών η απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων εσωτερικών μελών του Συμβουλίου. Πέμπτον, με πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων (4/5) του «συνόλου των μελών» του Συμβουλίου και, επικουρικά, δηλ. σε περίπτωση μη επιτεύξεως της πλειοψηφίας αυτής, με την «απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών» του οργάνου μπορεί να παυθεί εξωτερικό μέλος για λόγους πλημμελούς ασκήσεως των καθηκόντων του, χωρίς να προβλέπεται αντίστοιχη διαδικασία για τα εσωτερικά μέλη. Έκτον, διότι το Σύνταγμα δεν απαιτεί συγκεκριμένες ιδιότητες για τα μέλη που συγκροτούν τα όργανα διοικήσεως των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, ούτε ορίζει συγκεκριμένο

τρόπο αναδείξεώς τους, αποκλείοντας μόνο την κρατική παρέμβαση στην σχετική διαδικασία. Έβδομον, το Συμβούλιο δεν ασκεί την τρέχουσα διοίκηση του Ιδρύματος αλλ' αποτελεί, μέσα στο πλαίσιο και υπό τις προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος, όργανο χαράξεως στρατηγικής, ελέγχου και λογοδοσίας της τρέχουσας διοικήσεως των ΑΕΙ, η οποία ανήκει στον Πρύτανη και την Σύγκλητο. Εξάλλου, το Συμβούλιο δεν ασκεί *stricto sensu* ακαδημαϊκές αρμοδιότητες, ενώ και όσες από τις αρμοδιότητές του άπτονται ακαδημαϊκών ζητημάτων ασκούνται μετά από εισήγηση, πρόταση ή γνώμη (απλή ή σύμφωνη) άλλου οργάνου (βλ. π.χ. τα άρθρα 5 παρ. 1 και 6 παρ. 1 του Ν. 4009/2011, κατά τα οποία ο μεν Οργανισμός κάθε ιδρύματος εγκρίνεται «με προεδρικό διάταγμα ... ύστερα από πρόταση του Πρύτανη, η οποία διατυπώνεται μετά από γνώμη της Συγκλήτου και εγκρίνεται από το Συμβούλιο», ο δε Εσωτερικός Κανονισμός κάθε ιδρύματος εγκρίνεται με απόφαση του οικείου Συμβουλίου «που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση του πρύτανη και σύμφωνη γνώμη της Συγκλήτου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως»), περιορίζονται δε αποκλειστικά στην θέσπιση των κανόνων που αφορούν στα επίμαχα ζητήματα και στην οργάνωση του πλαισίου εντός του οποίου θα ασκούνται οι ακαδημαϊκές αρμοδιότητες και όχι στην άσκηση, καθεαυτήν, των εν λόγω αρμοδιοτήτων. Η

ερμηνεία αυτή ενισχύεται και από σειρά σημαντικών τροποποιήσεων που επέφερε στις αρχικές ρυθμίσεις του Ν. 4009/2011 ο Ν. 4076/2012, από τις οποίες προκύπτει σαφής περιορισμός, αν όχι υποβάθμιση, της συμμετοχής του Συμβουλίου στην άσκηση της διοικήσεως των Α.Ε.Ι., σε σχέση με την ενίσχυση του ρόλου των λοιπών μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας στα άλλα όργανα του Ιδρύματος, της Σχολής και των Τμημάτων. Συγκεκριμένα, ως προσόντα για την εκλογή «εξωτερικού» μέλους του Συμβουλίου, ο νόμος προβλέπει την ευρεία αναγνώριση του υποψηφίου στην επιστήμη, στα γράμματα ή στις τέχνες καθώς και ότι ο υποψήφιος θα πρέπει να διαθέτει αυξημένα τυπικά προσόντα και τουλάχιστον πτυχίο ημεδαπού ή αναγνωρισμένου αλλοδαπού Α.Ε.Ι., ενώ δεν προβλέπονται, πλέον, ως προσόντα του υποψηφίου «η διάκρισή του στην κοινωνική, οικονομική, πολιτική ή πολιτιστική ζωή σε εθνικό ή σε διεθνές επίπεδο και η γνώση και εμπειρία από θέση ευθύνης» (άρθρο 8, παρ. 5, περίπτ. α'). Η αρμοδιότητα αναλήψεως πρωτοβουλιών για τη συνεργασία του ιδρύματος «με εκπαιδευτικά ή μορφωτικά ιδρύματα και επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς της ημεδαπής ή της αλλοδαπής», την οποία αρχικά ο νόμος ανέθετε στο Συμβούλιο (άρθρο 8, παρ. 10, περίπτ. ε' του Ν. 4009/2011), ανατίθεται πλέον στην Σύγκλητο (άρθρο 8, παρ. 20, περίπτ. ιζ', του Ν. 4009/2011, προστεθείσα με το άρθρο 2 παρ. 11 του Ν. 4076/2012).

Η αρμοδιότητα για την χάραξη της στρατηγικής για την ανάπτυξη του ιδρύματος και την διαμόρφωση της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας του, την οποία, αρχικά, το Συμβούλιο ασκούσε χωρίς την σύμπραξη άλλου οργάνου, ασκείται πλέον από το Συμβούλιο «μετά από εισήγηση της Συγκλήτου» (άρθρο 8, παρ. 10, περίπτ. α', όπως ισχύει). Περαιτέρω, ενώ αρχικά το Συμβούλιο ήταν αρμόδιο για την «εκλογή των κοσμητόρων των σχολών» (άρθρο 8, παρ. 10, περίπτ. ι', του Ν. 4009/2011), η αρμοδιότητά του περιορίζεται, πλέον, στην προεπιλογή των υποψηφίων, ώστε μεταξύ αυτών να εκλεγεί ο κοσμήτορας «από τους καθηγητές και τους υπηρετούντες λέκτορες της Σχολής, με άμεση μυστική και καθολική ψηφοφορία» και, ακολούθως, να διορισθεί από τον Πρύτανη (άρθρο 9, παρ. 2, περίπτ. α' και β', του Ν. 4009/2011, όπως ισχύει). Το τεκμήριο αρμοδιότητας, το οποίο αρχικά ο νόμος ανέθετε στον Πρύτανη (άρθρο 8, παρ. 18, περίπτ. ιη', του Ν. 4009/2011), ανατίθεται πλέον στην Σύγκλητο (άρθρο 8, παρ. 20, περίπτ. ιζ', του Ν. 4009/2011, όπως ισχύει). Τέλος, όπως έχει ήδη εκτεθεί στην πέμπτη σκέψη της παρούσης αποφάσεως, με το Ν. 4076/2012 δεν προβλέπονται πλέον «προγράμματα σπουδών», ενώ το Τμήμα επανήλθε ως η «βασική εκπαιδευτική και ακαδημαϊκή μονάδα του Ιδρύματος» έναντι της Σχολής (άρθρο 7, παρ. 1 και 2, του Ν. 4009/2011, όπως ισχύει), για δε την λειτουργία του εφαρμόζονται αναλόγως

οι διατάξεις που ίσχυαν πριν την έναρξη ισχύος του Ν. 4009/2011 (άρθρο 4 παρ. 5 του Ν. 4076/2012). Με τα δεδομένα αυτά, ο προβαλλόμενος στα πλαίσια του πρώτου σκέλους του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως ισχυρισμός, κατά τον οποίο οι προαναφερόμενες ρυθμίσεις του Ν. 4009/2011, όπως αυτές ισχύουν μετά το Ν. 4076/2012, με τις οποίες προβλέπεται η συμμετοχή «εξωτερικών» μελών στο Συμβούλιο κάθε Α.Ε.Ι. παραβιάζουν την αρχή της πλήρους αυτοδιοικήσεως των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Ακολουθώντας, αβάσιμος και απορριπτέος είναι ο κρινόμενος λόγος ακυρώσεως, κατά το δεύτερο σκέλος του, με το οποίο προβάλλεται παράβαση της συνταγματικής αρχής της ισότητας, λόγω μη εκλογιμότητας ως εξωτερικών μελών του Συμβουλίου των εν ενεργεία καθηγητών Α.Ε.Ι. της ημεδαπής και των συνταξιούχων καθηγητών του ιδίου Α.Ε.Ι., την οποία καθιερώνει το άρθρο 8, παρ. 5, περίπτ. α', του Ν. 4009/2011, όπως ισχύει. Και τούτο διότι η ρύθμιση αυτή, θεσπίζοντας αφηρημένα και αντικειμενικά κριτήρια για τα προσόντα εκλογιμότητας των εξωτερικών μελών του Συμβουλίου κάθε Α.Ε.Ι., εξυπηρετεί προδήλως τον συνταγματικά θεμιτό σκοπό για την προώθηση της εξωστρέφειας των Α.Ε.Ι. και είναι αλληλένδετη προς την φύση των «εξωτερικών» μελών του οργάνου, δηλαδή μελών μη προερχομένων από το ίδιο το ίδρυμα. Εξάλλου, από τους εν

ενεργεία καθηγητές του οικείου ιδρύματος προέρχονται τα «εσωτερικά» μέλη του Συμβουλίου, ενώ οι συνταξιούχοι καθηγητές μπορούν να εκλεγούν ως εξωτερικά μέλη σε Συμβούλια άλλων Α.Ε.Ι. Περαιτέρω, απορριπτέος ως αβάσιμος είναι ο εξεταζόμενος λόγος και κατά το τρίτο σκέλος του, με το οποίο προβάλλεται ότι η συμμετοχή «εξωτερικών» μελών στο Συμβούλιο των Α.Ε.Ι., χωρίς παράλληλα να εμποδίζεται η εκ μέρους τους άσκηση ιδιωτικών δραστηριοτήτων, δεν διασφαλίζει τις αρχές της διαφάνειας και της αξιοκρατίας, δεν προστατεύει τα ΑΕΙ από «ξένα προς αυτά συμφέροντα και επιρροές» και μεταβάλλει την φύση και δραστηριότητα των Α.Ε.Ι., κατά παράβαση του άρθρου 16 παρ. 5 του Συντάγματος. Και τούτο διότι, με την επίμαχη ρύθμιση, ο νομοθέτης αποσκοπεί στην προσέλκυση ως υποψηφίων εξωτερικών μελών ατόμων τα οποία τυγχάνουν ευρείας αναγνωρίσεως στην επιστήμη, στα γράμματα ή στις τέχνες - πέραν των αυξημένων τυπικών προσόντων τους - ενώ προβλέπει ότι κωλύονται να εκλεγούν ως εξωτερικά μέλη του Συμβουλίου πρόσωπα τα οποία είχαν οποιαδήποτε οικονομική συναλλαγή με σκοπό το κέρδος με το ίδρυμα την τελευταία πενταετία, αποσκοπώντας στην προστασία του ιδρύματος από την εκλογή εξωτερικών μελών με γνώμονα την εξυπηρέτηση οικονομικών συμφερόντων. Εξάλλου, η αιτίαση ότι με την συμμετοχή εξωτερικών μελών στο

Συμβούλιο Α.Ε.Ι. κινδυνεύει η αποστολή των ιδρυμάτων από ξένα συμφέροντα και επιρροές, ερειδόμενη σε καθαρά υποθετική βάση, είναι απορριπτέα ως αορίστως προβαλλόμενη και αναπόδεικτη. Τέλος, και ως προς το τέταρτο και τελευταίο σκέλος ο εξεταζόμενος λόγος ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι η εκλογή των «εξωτερικών» μελών του Συμβουλίου από ένα ολιγάριθμο «εκλεκτορικό σώμα», αποτελούμενο αποκλειστικά από τους καθηγητές του οικείου ιδρύματος, χωρίς την ισότιμη συμμετοχή των λοιπών παραγόντων της ακαδημαϊκής κοινότητας (φοιτητών και διοικητικού προσωπικού), παραβιάζει την αρχή της πλήρους αυτοδιοικήσεως των Α.Ε.Ι.είναι αβάσιμος. Στα πλαίσια του ελέγχου συνταγματικότητας του οργανωτικού σχήματος των Α.Ε.Ι., όπως αυτό καθιερώθηκε με το Ν. 1268/1982 «Για τη δομή και λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων» (Α'87) και χαρακτηρίστηκε ως «πανεπιστήμιο των ομάδων» («Gruppenuniversitt»), κρίθηκε ότι ο συνταγματικός νομοθέτης δεν επέβαλε συγκεκριμένο πρότυπο οργανώσεως των Α.Ε.Ι., όπως λ.χ. εκείνο του Ν. 5343/1932 (Α'85), γνωστό και ως «πανεπιστήμιο των τακτικών καθηγητών» («Ordinarienuniversitt»), αλλά διαφύλαξε στον κοινό νομοθέτη την ευχέρεια να επιλέγει το κατάλληλο πρότυπο κατά τις απαιτήσεις της εξελισσόμενης επιστήμης και τεχνολογίας και ενόψει των εκάστοτε κρατουσών οικονομικών και κοινωνικών

συνθηκών (ΣτΕ 2801/1984 Ολομ.). Περαιτέρω δε κρίθηκε ότι, λόγω της αποφασιστικής συμβολής των πρυτανικών αρχών στην άσκηση αρμοδιοτήτων, που εξέρχονται από τα αμιγή διοικητικά καθήκοντα, δεν είναι επιτρεπτό, κατά την έννοια της πλήρους αυτοδιοικήσεως, να μετέχουν στο εκλεκτορικό σώμα εκλογής των πρυτανικών αρχών εκπρόσωποι του διοικητικού προσωπικού, που ασκεί μόνο διοικητικά καθήκοντα, άσχετα προς το επιτελούμενο στα πανεπιστήμια έργο προαγωγής και μεταδόσεως της επιστήμης και έρευνας (ΣτΕ 2805/1984, Ολομ.). Εξάλλου, ενόψει της προαναφερόμενης ευχέρειας που το Σύνταγμα αναγνωρίζει στον κοινό νομοθέτη, κρίθηκε, ακολούθως, ότι, στο μέτρο που «η ανάδειξη των πρυτανικών αρχών έχει προεχόντως διοικητικό χαρακτήρα», δεν αντίκειται στις ως άνω διατάξεις του άρθρου 16 του Συντάγματος η διάταξη του άρθρου 8 παρ. 1 του μεταγενέστερου Ν. 3549/2007 «Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για τη δομή και λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων» (Α' 69), η οποία προέβλεπε την συμπερίληψη του διοικητικού προσωπικού των Α.Ε.Ι. σε ενιαία τρίτη ομάδα εκλεκτόρων (μαζί με τους βοηθούς, επιστημονικούς συνεργάτες και επιμελητές, τα μέλη του ΕΕΔΙΠ και τα μέλη του ΕΤΕΠ) για την ανάδειξη των πρυτανικών αρχών, η οποία συμμετέχει στην διαμόρφωση του τελικού εκλογικού αποτελέσματος με

μικρό σε σχέση με τις άλλες δύο ομάδες (μέλη ΔΕΠ και φοιτητές), ποσοστό βαρύτητας ψήφου (10% έναντι 50% για τα μέλη ΔΕΚ και 40% για τους φοιτητές) (ΣτΕ 982/2012, Ολομ.). Από όλα τα ανωτέρω, συνάγεται ότι, εφόσον στο Σύνταγμα δεν ορίζεται συγκεκριμένος τρόπος αναδείξεως των πανεπιστημιακών οργάνων, ούτε ποιές ακριβώς ιδιότητες πρέπει να έχουν τα μέλη τους, το οργανωτικό σχήμα του «πανεπιστημίου των ομάδων», όπως αυτό καθιερώθηκε, κατά βάση, με το Ν. 1268/1982, είναι ένα από τα επιτρεπόμενα κατά το Σύνταγμα πρότυπα οργανώσεως των Α.Ε.Ι., το οποίο δύναται να τροποποιηθεί ή αντικατασταθεί από άλλο, κατά την κρίση του νομοθέτη, λαμβανομένου μάλιστα υπόψη ότι τα πανεπιστήμια αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου προεχόντως ιδρυματικού και όχι σωματειακού χαρακτήρα (βλ. σχετ. ΣτΕ 2746/2010, σκ. 3 και 982/2012 Ολομ., σκ. 3). Με τα δεδομένα αυτά, ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως είναι και κατά το τέταρτο σκέλος του απορριπτέως ως αβάσιμος, ειδικότερα, διότι: α) τα εξωτερικά μέλη του Συμβουλίου των Α.Ε.Ι. εκλέγονται έμμεσα από το σύνολο των καθηγητών και των φοιτητών του οικείου ιδρύματος, οι οποίοι εκλέγουν με άμεση ψηφοφορία τα εσωτερικά μέλη, χωρίς η έμμεση αυτή αυτοδιοίκηση να είναι αντίθετη με το Σύνταγμα, λόγω του προαναφερόμενου χαρακτήρα των Α.Ε.Ι. ως νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ιδρυματικού και όχι σωματειακού

χαρακτήρα, β) η συμμετοχή του διοικητικού προσωπικού των Α.Ε.Ι. στην σχετική διαδικασία δεν είναι, κατά τα ήδη εκτεθέντα, συνταγματικά επιβεβλημένη, γ) το προσωπικό των ειδικών κατηγοριών «διδασκικού και εργαστηριακού προσωπικού του ιδρύματος», του άρθρου 29 του Ν. 4009/2011, δεν εκπροσωπείται μεν στην διαδικασία εκλογής των εξωτερικών μελών του Συμβουλίου, μετέχει, όμως, με εκπροσώπους όλων των επιμέρους κατηγοριών του (Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π., Ε.Τ.Ε.Π.) στην Σύγκλητο του οικείου Α.Ε.Ι., δηλαδή στο όργανο που ασκεί κατ'εξοχήν αρμοδιότητες σχετικές με το επιστημονικό και ερευνητικό έργο των Α.Ε.Ι. (βλ. άρθρα 8, παρ. 19, περίπτ. ε', και 29 του Ν. 4009/2011), ενώ παρίσταται, χωρίς δικαίωμα ψήφου, στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου του ιδρύματος που το αφορούν (άρθρο 8, παρ. 9 του Ν. 4009/2011) και δ) η επιλογή από το νομοθέτη της συγκεκριμένης μορφής εκπροσωπήσεως των επί μέρους κατηγοριών του προσωπικού των Α.Ε.Ι. στο Συμβούλιο του ιδρύματος, η οποία εναπόκειται στην ευχέρειά του, εξυπηρετεί τον προαναφερθέντα σκοπό της επίμαχης ρυθμίσεως, δηλαδή την αντιμετώπιση της παθογένειας των Α.Ε.Ι. από το προηγούμενο πρότυπο διοικήσεως και οργανώσεώς τους, το οποίο συνεπήγετο σχέσεις εξαρτήσεως μεταξύ των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας. Ο σκοπός δε αυτός είναι συνταγματικά θεμιτός και δεν παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας, στο μέτρο

που η επιλεγείσα ρύθμιση είναι, κατ' αρχήν, κατάλληλη και δεν υπερακοντίζει τον σκοπό αυτό. Εξάλλου, με την πρόβλεψη συμμετοχής στο Συμβούλιο των Α.Ε.Ι. «εξωτερικών» μελών δεν κωλύεται η άσκηση της κατοχυρωμένης στο άρθρο 16 του Συντάγματος ακαδημαϊκής ελευθερίας, δηλαδή η ελευθερία της επιστημονικής έρευνας και διδασκαλίας των πανεπιστημιακών δασκάλων και ερευνητών, διότι από καμμία διάταξη του Ν. 4009/2011, όπως ισχύει, δεν προκύπτει ότι τίθεται σε κίνδυνο η ακώλυτη άσκηση του έργου τους. Κατά συνέπεια, ο περί του αντιθέτου προβαλλόμενος, στα πλαίσια του εξεταζόμενου λόγου ακυρώσεως, ισχυρισμός των αιτούντων είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί.

16. Επειδή, περαιτέρω, με άλλο ισχυρισμό αμφισβητείται η συνταγματικότητα του αποκλεισμού του δικαιώματος του εκλέγεσθαι των επίκουρων καθηγητών Α.Ε.Ι. ως εσωτερικών μελών του Συμβουλίου του οικείου ιδρύματος. Και ο λόγος αυτός είναι αβάσιμος, ενόψει του ότι, κατά τα προεκτεθέντα, τα Α.Ε.Ι. είναι οργανισμοί, προεχόντως, ιδρυματικού και όχι σωματειακού χαρακτήρα καθώς και του ότι το Σύνταγμα δεν επιβάλλει το ίδιο την συγκεκριμένη ιδιότητα που πρέπει να έχουν τα μέλη των οργάνων των Α.Ε.Ι. Κατά συνέπεια, απόκειται στην ευχέρεια του νομοθέτη να ορίσει ότι τα εσωτερικά μέλη του Συμβουλίου θα προέρχονται από τους Καθηγητές και τους

Αναπληρωτές Καθηγητές του οικείου ιδρύματος, οι οποίοι εκλέγονται ως μόνιμοι και όχι και από τους επίκουρους καθηγητές, οι οποίοι εκλέγονται με τετραετή θητεία - με δυνατότητα ανανεώσεως για άλλη μία θητεία ύστερα από κρίση (άρθρο 16 παρ. 2 του Ν. 4009/2011) - σε συνδυασμό και με την ρύθμιση του άρθρου 8, παρ. 4, περίπτ. α', του Ν. 4009/2011, η οποία, ορίζοντας ότι «δεν επιτρέπεται να είναι υποψήφιοι [ως εσωτερικά μέλη] καθηγητές οι οποίοι αποχωρούν από την υπηρεσία πριν από τη λήξη της τετραετούς θητείας», αποσκοπεί, προδήλως, στην σταθερότητα της συνθέσεως του οργάνου και στην συνεχή και απρόσκοπτη λειτουργία του καθ' όλη την διάρκεια της τετραετούς θητείας του. Επισημαίνεται, άλλωστε, ότι οι επίκουροι καθηγητές έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν για την ανάδειξη των εσωτερικών μελών του Συμβουλίου, από τα οποία εκπροσωπούνται έμμεσα στο εν λόγω συλλογικό όργανο του οικείου Α.Ε.Ι., ενώ συμμετέχουν άμεσα τόσο στην Γενική Συνέλευση της Σχολής (άρθρο 9 παρ. 10 του Ν. 4009/2011, όπως αναριθμήθηκε και αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 παρ. 8 του Ν. 4076/2012), όσο και στην Συνέλευση του Τμήματος (άρθρο 10, παρ. 5 του Ν. 4009/2011, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 4 παρ. 3 του Ν. 4076/2012).

17. Επειδή, στη συνέχεια, με άλλο λόγο αμφισβητείται η συνταγματικότητα (αντίθεση στις αρχές της ακαδημαϊκής

ελευθερίας και της αυτοδιοικήσεως) των ρυθμίσεων του άρθρου 8 του Ν. 4009/2011, όπως ισχύει, με τις οποίες προβλέπεται: α) η συμμετοχή στην διαδικασία εκλογής και διορισμού του Πρύτανη και προσώπων τα οποία δεν προέρχονται από το ίδρυμα, ιδίως δε των «εξωτερικών» μελών του Συμβουλίου, β) η δυνατότητα επιλογής ως Πρύτανη προσώπου που δεν είναι μέλος της πανεπιστημιακής κοινότητας του συγκεκριμένου εκάστοτε Α.Ε.Ι., γ) η πρόβλεψη κριτηρίων για την συνδρομή των προσόντων του υποψηφίου Πρύτανη, τα οποία είναι αόριστα και, όπως τίθενται, δεν μπορούν να ελεγχθούν για την τήρηση των κανόνων διαφάνειας και αξιοκρατίας, αφού αφήνουν σημαντικά περιθώρια ουσιαστικής εκτιμήσεως από τα πρόσωπα που κάνουν την επιλογή, δ) η εκλογή του Πρύτανη μόνο από τους Καθηγητές του ιδρύματος και όχι από όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, ε) ο αποκλεισμός της δυνατότητας όλων των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας να λάβουν, ως εκλογίμοι, μέρος στην διαδικασία εκλογής του Πρύτανη, λόγω της «προεπιλογής» των υποψηφίων από το Συμβούλιο και στ) ο περιορισμός του ρόλου του Πρύτανη έναντι του Συμβουλίου στην διοίκηση των Ιδρυμάτων. Ως προς τον πρώτο από τους ισχυρισμούς αυτούς παρατηρούνται τα εξής: Όπως έχει ήδη εκτεθεί στην έκτη σκέψη της παρούσης αποφάσεως, το Συμβούλιο μετέχει στην διαδικασία εκλογής του Πρύτανη του Ιδρύματος,

αφενός, μέσω της προεπιλογής από αυτό των υποψηφίων και, αφετέρου, με την έκδοση της αποφάσεως διορισμού του εκλεγέντος Πρύτανη, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (άρθρο 8, παρ. 16, περιπτ. γ' και δ', του Ν. 4009/2011, όπως ισχύει). Η συμμετοχή, κατά τον ως άνω τρόπο, του Συμβουλίου στην επίμαχη διαδικασία δεν προσκρούει στο Σύνταγμα, διότι, κατά τα ήδη λεπτομερώς εκτεθέντα στις σκέψεις 13, 14 και 15, η σύνθεση του οργάνου αυτού και από εξωτερικά μέλη δεν παραβιάζει τις συνταγματικές αρχές της ακαδημαϊκής ελευθερίας και της πλήρους αυτοδιοικήσεως των Α.Ε.Ι. Ως εκ τούτου, ο κρινόμενος περί του αντιθέτου ισχυρισμός των αιτούντων είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί. Εξάλλου, αβάσιμος και απορριπτέος είναι και ο δεύτερος προβαλλόμενος ισχυρισμός, εφόσον, κατά το νόμο (άρθρο 8 παρ. 15 και 16 του Ν. 4009/2011, όπως ισχύει), ως Πρύτανης εκλέγεται καθηγητής πρώτης βαθμίδας Α.Ε.Ι. της ημεδαπής, ή της αλλοδαπής με τα ίδια ακριβώς προσόντα, ενώ, με την διεύρυνση του κύκλου των υποψηφίων, μέσω διεθνούς προσκλήσεως ενδιαφέροντος εκδιδόμενης από τον Πρόεδρο του Συμβουλίου, ο νομοθέτης αποσκοπεί, όπως εκτίθεται ειδικότερα στην αιτιολογική έκθεση του Ν. 4009/2011, στην προσέλκυση ως υποψηφίων ελλήνων ακαδημαϊκών δασκάλων της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, με πλούσια διοικητική εμπειρία για την ανάδειξή τους

στο αξίωμα του Πρύτανη, ο οποίος είναι ο «ακαδημαϊκός ηγέτης του Ιδρύματος και έχει την ευθύνη της διοίκησής του». Πέραν δε τούτων, ο Πρύτανης αντλεί τη νομιμοποίησή του μέσω της εκλογής του με άμεση, μυστική και καθολική ψηφοφορία από τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας (καθηγητές και υπηρετούντες λέκτορες) του οικείου Α.Ε.Ι. Περαιτέρω, ο τρίτος επί μέρους ισχυρισμός των αιτούντων ως προς τα προβλεπόμενα στο νόμο κριτήρια επιλογής του Πρύτανη είναι απορριπτέος, διότι πρόκειται για κριτήρια πρόσφορα (καθηγητής πρώτης βαθμίδας Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, με ελληνική ιθαγένεια και άριστη γνώση της ελληνικής γλώσσας, αναγνωρισμένο κύρος και σημαντική διοικητική εμπειρία) για την εξυπηρέτηση του σκοπού του νόμου και τα οποία διαγιγνώσκονται κατόπιν αξιολογικής κρίσεως. Επίσης, αβάσιμος και απορριπτέος είναι ο τέταρτος ισχυρισμός που αφορά στο εκλεκτορικό σώμα για την εκλογή του Πρύτανη, προεχόντως, διότι ο νόμος (άρθρο 8, παρ. 16, περίπτ. α΄, του Ν. 4009/2011, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 2 παρ. 8 του Ν. 4076/2012) προβλέπει ότι ο Πρύτανης εκλέγεται όχι μόνο από τους Καθηγητές αλλά και «από τους υπηρετούντες λέκτορες του ιδρύματος». Ακολούθως, και ο πέμπτος ισχυρισμός είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί, διότι με την ανάθεση στο Συμβούλιο της αρμοδιότητας προεπιλογής δύο (2) ή τριών (3), κατά περίπτωση, υποψηφίων

μεταξύ εκείνων που έχουν τα νόμιμα προσόντα (άρθρο 8, παρ. 16, περίπτ. γ΄, του Ν. 4009/2011, όπως ισχύει), ο νομοθέτης επεδίωξε την ισόρροπη κατανομή αρμοδιοτήτων και ρόλων μεταξύ του Πρύτανη και του Συμβουλίου του Ιδρύματος, στο πλαίσιο της νέας οργάνωσης των Α.Ε.Ι., με στόχο την προσαρμογή και ανάπτυξη τους στις σύγχρονες συνθήκες. Τέλος, απορριπτέος, ως ερειδόμενος επί εσφαλμένης προϋποθέσεως είναι και ο έκτος και τελευταίος προβαλλόμενος στα πλαίσια του κρινόμενου λόγου ακυρώσεως ισχυρισμός περί περιορισμού του ρόλου του Πρύτανη έναντι του Συμβουλίου στην διοίκηση των Α.Ε.Ι., διότι, όπως έχει ήδη εκτεθεί στην έκτη σκέψη, μετά τις σημαντικές τροποποιήσεις που επέφερε στις αρχικές ρυθμίσεις του Ν. 4009/2011 ο Ν. 4076/2012, μεταβλήθηκε ο συσχετισμός μεταξύ των οργάνων διοικήσεως των Α.Ε.Ι., με αποτέλεσμα τον σαφή περιορισμό, αν όχι υποβάθμιση, του ρόλου του Συμβουλίου στην άσκηση της διοικήσεως των Α.Ε.Ι., έναντι των λοιπών οργάνων του Ιδρύματος, δηλαδή του Πρύτανη και της Συγκλήτου.

18. Επειδή, προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι παράνομη και ακυρωτέα, ως εκδοθείσα κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 8 και 9 του Ν. 4009/2011, με τις οποίες προβλέπεται η συμμετοχή του Συμβουλίου στην διαδικασία εκλογής του Κοσμήτορα της Σχολής και η παύση του

με απόφαση του Συμβουλίου, το οποίο ασκεί τις εν λόγω αρμοδιότητες με βάση και ακαδημαϊκά κριτήρια, χωρίς, όμως, το όργανο αυτό να διαθέτει την ακαδημαϊκή - επιστημονική επάρκεια για μία τέτοια κρίση, ενώ και τα «εσωτερικά» μέλη του οργάνου ενδέχεται να μην έχουν οποιαδήποτε σχέση με το επιστημονικό αντικείμενο των υποψηφίων κοσμητόρων. Ο λόγος αυτός είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί, προεχόντως, ενόψει των ρυθμίσεων του άρθρου 9, παρ. 2 - 6, του Ν. 4009/2011, όπως τροποποιήθηκαν με το άρθρο 3, παρ. 1 - 5 του Ν. 4076/2012, από τις οποίες προκύπτει, μεταξύ άλλων, ότι: α) το Συμβούλιο δεν εκλέγει πλέον τον Κοσμήτορα, αλλά η αρμοδιότητά του περιορίζεται στην (προ)επιλογή, εφόσον είναι ενδεκαμελές δύο (2) και, εφόσον είναι δεκαπενταμελές, τριών (3) υποψηφίων μεταξύ αυτών που συγκεντρώνουν τα τυπικά προσόντα και ύστερα από συνεκτίμηση των ουσιαστικών τους προσόντων, β) ο Κοσμήτορας εκλέγεται πλέον από τους Καθηγητές και τους υπηρετούντες λέκτορες της Σχολής, με άμεση, μυστική και καθολική ψηφοφορία και, ακολούθως, διορίζεται από τον Πρύτανη, γ) ο κυριαρχικός ρόλος του Κοσμήτορα στην οικεία Σχολή, τον οποίο του επεφύλασσε αρχικά ο νόμος, έχει περιορισθεί σημαντικά, εφόσον δεν έχει πλέον την αρμοδιότητα συγκροτήσεως των «επιτροπών επιλογής και εξέλιξης καθηγητών», του άρθρου 19 του Ν.

4009/2011 (δηλ. των «εκλεκτορικών σωμάτων»), την οποία του είχε αναθέσει η διάταξη του άρθρου 9, παρ. 5, περίπτ. ε΄, του Ν. 4009/2011 και η οποία ανατίθεται εφεξής στην Συνέλευση του Τμήματος, κατόπιν σύμφωνης γνώμης της Κοσμητείας, αλλά διατηρεί την σχετική αρμοδιότητα μόνο ως προς τις «επιτροπές αξιολόγησης» των Καθηγητών, του άρθρου 21 του Ν. 4009/2011 και δ) το Συμβούλιο, ναι μεν κατά την διάταξη του άρθρου 9, παρ. 3, του Ν. 4009/2011, όπως αναριθμήθηκε με το άρθρο 3, παρ. 3, του Ν. 4076/2012, έχει την αρμοδιότητα να παύει τον Κοσμήτορα, για ανεπάρκεια στην εκτέλεση των καθηκόντων του, όμως η απόφασή του λαμβάνεται με αυξημένη πλειοψηφία των τριών τετάρτων (3/4) του συνόλου των μελών του, από τα οποία τουλάχιστον η πλειοψηφία διαθέτει την απαιτούμενη προς τούτο ακαδημαϊκή και επιστημονική επάρκεια. Με τα δεδομένα αυτά η ρύθμιση δεν προσκρούει σε κάποια συνταγματική αρχή ή διάταξη, εντάσσεται δε στην επιδιωκόμενη από το νομοθέτη ισόρροπη κατανομή αρμοδιοτήτων και ρόλων μεταξύ, αφενός, του Συμβουλίου και, αφετέρου, των λοιπών οργάνων των Α.Ε.Ι. και των Σχολών τους, με στόχο την ανταπόκρισή τους στις νέες ανάγκες και την προσαρμογή τους στις σύγχρονες συνθήκες. Εξάλλου, σύμφωνα με το νόμο (άρθρο 9, παρ. 2, περίπτ. β΄, του Ν. 4009/2011, όπως ισχύει), η διαδικασία εκλογής του Κοσμήτορα διενεργείται από τριμελή επιτροπή

Καθηγητών πρώτης βαθμίδας του Ιδρύματος, από τους οποίους δύο (2) ανήκουν στην οικεία Σχολή, ενώ ένας (1) προέρχεται από άλλη, μεταξύ δε των αρμοδιοτήτων της επιτροπής αυτής, η οποία ορίζεται από τον Πρύτανη, περιλαμβάνονται η συγκέντρωση των υποψηφιοτήτων, καθώς και η εκλογιμότητα των υποψηφίων, προφανώς μετά από συνεκτίμηση όχι μόνο των διοικητικών αλλά και των ακαδημαϊκών τους προσόντων.

19. Επειδή, προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι μη νόμιμη και ακυρωτέα, διότι, προβλέποντας ένα περίπλοκο εκλογικό σύστημα και την δυνατότητα ηλεκτρονικής καταμέτρησης των ψήφων, προάγει την αδιαφάνεια, αποκλείει τον έλεγχο της εφορευτικής επιτροπής, καθώς και την δικαστική προστασία των θιγομένων. Η προσβαλλόμενη απόφαση ρυθμίζει τον τρόπο οργάνωσης της εκλογικής διαδικασίας αναδείξεως των εσωτερικών μελών του Συμβουλίου και τον Πρύτανη των Α.Ε.Ι., αφενός, μέσω κάλπης (Κεφάλαιο Β΄) και, αφετέρου, σε περίπτωση δύο άγονων εκλογικών διαδικασιών με κάλη, μέσω ηλεκτρονικής και επιστολικής ψήφου (Κεφάλαιο Γ΄), σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 8 του Ν. 4009/2011 όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν μετά το Ν. 4076/2012. Ρυθμίζει, επίσης (Κεφάλαιο ΣΤ΄), την εφαρμογή του συστήματος της ταξινομικής ψήφου (κατά τα οριζόμενα

στην εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 8, παρ. 4, περίπτ. β΄, του Ν. 4009/2011, όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 4076/2012), κατά το οποίο ο εκλογέας εκφράζει την βούληση και την προτίμησή του στους υποψηφίους, οι οποίοι αναγράφονται σε ενιαίο ψηφοδέλτιο κατ' αλφαβητική σειρά, χωρίς άλλα διακριτικά γνωρίσματα συνδυασμών, με διαδοχικούς και συνεχόμενους ακέραιους αριθμούς (1, 2, 3 κ.λπ.). Λόγω της σχετικής πολυπλοκότητας της διαδικασίας καταμέτρησης των ψήφων, προβλέπεται στην προσβαλλόμενη απόφαση (άρθρο 22 παρ. 1) ότι αυτή «μπορεί να διενεργείται ηλεκτρονικά». Περαιτέρω, όπως εκθέτει η διοίκηση στο έγγραφο με τις απόψεις της προς το Δικαστήριο και προκύπτει από τον δικτυακό τόπο του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων στον οποίο γίνεται παραπομπή, η ηλεκτρονική διαδικασία, αφενός, διευκολύνει δραστικά την καταμέτρηση των ψήφων και, αφετέρου, αποτυπώνει κάθε ψηφοδέλτιο σε κάθε στάδιο της εκλογικής διαδικασίας, καθιστώντας διαφανή την διαδικασία και ευχερέστατο τον έλεγχο των αποτελεσμάτων. Η ηλεκτρονική αυτή διαχείριση του εκλογικού συστήματος δεν αποκλείει τον «χειροκίνητο» έλεγχο της διαδικασίας καταμέτρησης, ο οποίος είναι εφικτός, πλην χρονοβόρος. Με τα δεδομένα αυτά και λαμβανομένου υπόψη α) ότι το θεσμοθετούμενο εκλογικό σύστημα της «ταξινομικής ψήφου», παρ' ότι περίπλοκο (βλ. ιδίως το άρθρο 22 της

προσβαλλόμενης απόφασης, κατά το οποίο η εκλογή των υποψηφίων λαμβάνει χώρα σε περισσότερους του ενός γύρους καταμέτρησης των ψήφων), έχει τύχει εφαρμογής ακόμη και σε βουλευτικές ή προεδρικές εκλογές, όπου κατά τεκμήριο οι εκλογείς και οι υποψήφιοι είναι πολυπληθείς (π.χ. Ιρλανδία, Αυστραλία, Ν. Ζηλανδία), και β) ότι η ηλεκτρονική καταμέτρηση των ψήφων δεν προβλέπεται ως αποκλειστικός τρόπος εξαγωγής των αποτελεσμάτων, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι οι ισχυρισμοί των αιτούντων περί αδυναμίας ελέγχου των εκλογικών αποτελεσμάτων εκ μέρους της Εφορευτικής Επιτροπής και περί ελλείμματος εν προκειμένω δικαστικής προστασίας των ενδιαφερομένων. Εν πάση περιπτώσει, σύμφωνα με το άρθρο 7, παρ. 4, της προσβαλλόμενης απόφασης, που εφαρμόζεται σε περίπτωση εκλογικής διαδικασίας με κάλπη, πριν την ενιαία καταμέτρηση των ψήφων από την Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή (Κ.Ε.Ε.), η εφορευτική επιτροπή κάθε εκλογικού τμήματος συντάσσει «πρακτικό καταμέτρησης ψηφοδελτίων», το οποίο παραδίδει μαζί με τα ψηφοδέλτια, τους φακέλους και το πρωτόκολλο ψηφοφορίας στην Κ.Ε.Ε., τα οποία φυλάσσονται και μπορούν να ελεγχθούν απευθείας και χωρίς την χρήση ηλεκτρονικού συστήματος, σε περίπτωση υποβολής ενστάσεων, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 8 της απόφασης. Επίσης, η Κ.Ε.Ε. συντάσσει τελικό πρακτικό (πρακτικό εκλογής), στο

οποίο, «εκτός από τα συνήθη στοιχεία, περιέχονται: α) ο συνολικός αριθμός των εγγεγραμμένων στους εκλογικούς καταλόγους εκλογέων, β) ο συνολικός αριθμός των ψηφισάντων, γ) ο συνολικός αριθμός των έγκυρων, άκυρων και λευκών ψηφοδελτίων, δ) το περιεχόμενο εκάστου ψηφοδελτίου και ο αριθμός των προτιμήσεων που αναγράφονται σε αυτό, ε) η κατανομή των ψηφοδελτίων ανά υποψήφιο σε κάθε γύρο καταμέτρησης, στ) ο συνολικός αριθμός ψήφων που έλαβε κάθε υποψήφιος σε κάθε γύρο, ζ) η κατάταξη των υποψηφίων με φθίνουσα σειρά ανά γύρο, η) οι υποψήφιοι που εξελέγησαν, οι υποψήφιοι που αποκλείστηκαν ανά γύρο καταμέτρησης, η διαδικασία εκλογής ή αποκλεισμού τους και ο αριθμός των ψήφων με βάση τις οποίες εξελέγησαν ή αποκλείστηκαν, θ) ο αριθμός και το περιεχόμενο των ψηφοδελτίων που μεταφέρθηκαν σε άλλους υποψηφίους, η κατανομή των ψήφων μεταξύ των υποψηφίων και ο συντελεστής βαρύτητας εκάστου ψηφοδελτίου σε κάθε γύρο καταμέτρησης, ι) τα αποτελέσματα των τυχόν κληρώσεων και οι υποψήφιοι μεταξύ των οποίων διεξήχθησαν, ια) η τελική κατάταξη των εκλεγέντων υποψηφίων, ο αριθμός των ψήφων που συγκέντρωσαν και ο γύρος στον οποίο εξελέγησαν και ιβ) οι ενστάσεις που υποβλήθηκαν και οι αποφάσεις επί αυτών. Τέλος, στο πρακτικό αναγράφονται τα αποτελέσματα της καταμέτρησης και διαλογής των ψήφων, με την ακόλουθη

σειρά: Προτάσσονται οι εκλεγέντες υποψήφιοι, οι οποίοι κατατάσσονται κατά αύξουσα σειρά, ανάλογα με το γύρο στον οποίο εξελέγησαν, έπονται οι υποψήφιοι που αποκλείστηκαν, ακολουθούν οι υποψήφιοι που δεν εξελέγησαν» (άρθρο 9 παρ. 4). Το πρακτικό εκλογής, τα πρακτικά καταμέτρησης και τα πρωτόκολλα ψηφοφορίας, τα ψηφοδέλτια με τη σειρά αριθμησής τους, οι αριθμημένοι φάκελοι και το λοιπό εκλογικό υλικό φυλάσσονται με ευθύνη της Κ.Ε.Ε., σε συνεργασία με την αρμόδια υπηρεσία τεχνικής υποστήριξης του οικείου Α.Ε.Ι. (άρθρο 9, παρ. 5, τελευταίο εδάφιο). Αντίστοιχες ρυθμίσεις περιέχει η προσβαλλόμενη απόφαση, αφενός, για την εκλογική διαδικασία με ηλεκτρονική ψήφο (άρθρο 12, παρ. 2 και 3) και, αφετέρου, για την εκλογική διαδικασία με επιστολική ψήφο (άρθρα 17 - 18).

20. Επειδή, προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη είναι παράνομη και ακυρωτέα διότι, κατά το μέρος που προβλέπει τη δυνατότητα ασκήσεως του εκλογικού δικαιώματος από απόσταση, χωρίς την αυτοπρόσωπη παρουσία του ψηφοφόρου στο εκλογικό τμήμα και καθιερώνει την χρήση υπολογιστικού συστήματος και αυτοματοποιημένων μεθόδων για την οργάνωση και διεξαγωγή της όλης εκλογικής διαδικασίας, προάγει την αδιαφάνεια και αποκλείει την δικαστική προστασία, ενώ δεν διασφαλίζει τις προϋποθέσεις ασφάλειας, την ακεραιότητα, την εγγύηση

και τη μυστικότητα της ψήφου. Ειδικότερα, προβάλλονται οι εξής επιμέρους ισχυρισμοί: α) ότι δεν είναι δυνατός ο έλεγχος για την ταυτοπροσωπία του ψηφοφόρου από την εφορευτική επιτροπή του Πανεπιστημίου, β) ότι δεν αποτρέπει την περίπτωση υποκλοπής των στοιχείων του ψηφοφόρου ή επιβολής συγκεκριμένης ψήφου από τρίτους, εφόσον η ψηφοφορία θα γίνεται από απομακρυσμένη πρόσβαση χωρίς τον έλεγχο της εφορευτικής επιτροπής, γ) ότι η εφορευτική επιτροπή δεν έχει κανένα άλλο ρόλο πέραν της αρμοδιότητας να δώσει τους χρόνους ενάρξεως και λήξεως της ψηφοφορίας, ενώ περιορίζεται στην επικύρωση των ηλεκτρονικών εκλογικών αποτελεσμάτων, τα οποία επεξεργάζεται, υπολογίζει και εξάγει ένα εντελώς ανεξέλεγκτο υπολογιστικό σύστημα, σύμφωνα με τις οδηγίες που δίνονται όχι από τα όργανα του Πανεπιστημίου που έχουν την ευθύνη της εκλογής αλλά από το Υπουργείο Παιδείας, δ) ότι η διενέργεια των εκλογών δεν είναι αποκλειστική ευθύνη των αρμοδίων οργάνων του Πανεπιστημίου, καθώς ευθύνη έχουν και εξωτερικά μέλη (άγνωστα στην εφορευτική επιτροπή), όπως αυτά ορίζονται από το σύστημα διαχειρίσεως "ΖΕΥΣ", ε) ότι ψηφιοποιείται μία διαδικασία, η οποία αποτελεί τον κορυφαίο θεσμό της δημοκρατίας και υποβιβάζεται η άσκηση ενός θεμελιώδους πολιτικού δικαιώματος στο επίπεδο των ηλεκτρονικών συναλλαγών

στις οποίες προβαίνει καθημερινά ο πολίτης, και στ) ότι ευνοεί τους ψηφοφόρους εκείνους που έχουν εξοικειωθεί με τις νέες τεχνολογίες και οδηγεί στον αποκλεισμό των υπολοίπων από τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

21. Επειδή, στο κεφάλαιο Γ', με τον τίτλο «Ηλεκτρονική Ψήφος», της προσβαλλόμενης «κωδικοποιητικής» υπουργικής απόφασης, περιγράφονται η εκλογική διαδικασία (άρθρο 11), το πέρας αυτής, ο τρόπος συντάξεως των πρακτικών και του πίνακα αποτελεσμάτων (άρθρο 12) καθώς και τα της υποβολής τυχόν ενστάσεων (άρθρο 13). Όπως προκύπτει από τις διατάξεις του άρθρου 11, παρ. 3 και 4, της εν λόγω απόφασης και τα όσα αναλυτικά αναφέρονται στον δικτυακό τόπο του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων στον οποίο γίνεται παραπομπή (βλ. κείμενο υπό τον τίτλο «Απαντήσεις για τους ψηφοφόρους - Το σύστημα Ζεους με απλά λόγια»), ο έλεγχος της ταυτοπροσωπίας του ψηφοφόρου διασφαλίζεται μέσω της διαδικασίας αποστολής ειδικού-εξατομικευμένου ηλεκτρονικού μηνύματος σε όλους τους εγγεγραμμένους εκλογείς, το οποίο περιλαμβάνει την ακριβή διαδικτυακή διεύθυνση, στην οποία ο εκλογέας ασκεί το εκλογικό του δικαίωμα, καθώς και κάθε άλλη απαραίτητη πληροφορία. Ο ψηφοφόρος, αφού καταχωρήσει την ψήφο του στο ηλεκτρονικό σύστημα, λαμβάνει μια ψηφιακή «Απόδειξη

Καταχώρησης Ψήφου», η οποία αποτελεί τεκμήριο της συμμετοχής του στην ψηφοφορία και θα πρέπει να κατατίθεται μαζί με κάθε τυχόν ένσταση του εκλογέα. Με τα ανωτέρω δεδομένα, πρέπει ν' απορριφθεί ως αβάσιμος ο ισχυρισμός των αιτούντων, με τον οποίο προβάλλεται ότι με το σύστημα της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας δεν διασφαλίζεται ο έλεγχος της ταυτοπροσωπίας του ψηφοφόρου. Περαιτέρω, όπως προκύπτει από τον ως άνω δικτυακό τόπο, κατά την ηλεκτρονική ψηφοφορία προβλέπονται διαδικασίες, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι δεν θα υπάρξει υποκλοπή των στοιχείων του ψηφοφόρου ή επιβολή συγκεκριμένης ψήφου από τρίτους. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι κάθε ψηφοφόρος μπορεί να ψηφίσει όσες φορές θέλει μέχρι να λήξει η διαδικασία της ψηφοφορίας, ώστε, στην περίπτωση που ψήφισε με εξωτερική επιρροή, να έχει την δυνατότητα να ξαναψηφίσει με τρόπο που εκφράζει ελεύθερα και ανεπηρέαστα τις επιλογές του. Παράλληλα, αντιμετωπίζεται ο κίνδυνος να διπλομετρηθούν ψήφοι, καθόσον προβλέπεται ότι κάθε νέα ψήφος στην απόδειξη της καταχωρήσεώς της αναφέρει σαφώς την ακύρωση της προηγούμενης ψήφου. Επίσης, εξασφαλίζεται και η περίπτωση υποκλοπής των στοιχείων του ψηφοφόρου, διότι, εάν ο ψηφοφόρος δεν παρέλαβε καθόλου ηλεκτρονικό μήνυμα ή εάν το έλαβε και δει στην σελίδα του ότι ψήφισε ενώ γνωρίζει ότι δεν έχει ψηφίσει,

μπορεί ν' απευθυνθεί αμέσως στην εφορευτική επιτροπή, η οποία οφείλει αμελλητί να προβεί στην εξέταση και επίλυση του ζητήματος, εξασφαλίζοντας το δικαίωμα της ψήφου, ενώ προβλέπεται και η «διαδικασία ελέγχου ψήφου» μέσω «κωδικών ελέγχου», που μπορούν να χρησιμοποιηθούν αν ο χρήστης έχει την υποψία ότι ο υπολογιστής του έχει παραβιαστεί από κακόβουλο λογισμικό. Με τα δεδομένα αυτά, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι οι περί του αντιθέτου ισχυρισμοί των αιτούντων, οι οποίοι, άλλωστε, δεν αμφισβητούν με ειδικότερες αιτιάσεις την αποτελεσματικότητα και αξιοπιστία των προβλεπόμενων, εξόχως τεχνικών, διαδικασιών αντιμετώπισης των πιθανών περιπτώσεων υποκλοπής των στοιχείων του ψηφοφόρου και επιβολής συγκεκριμένης ψήφου από τρίτους. Εξάλλου, σύμφωνα με τα όσα προκύπτουν από τις ως άνω διατάξεις της προσβαλλόμενης απόφασης και τα όσα αναφέρονται στον δικτυακό τόπο του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, στον οποίο παραπέμπει η Διοίκηση με τις απόψεις της, το απόρρητο της ψήφου διασφαλίζεται μέσω των διαδικασιών της «κρυπτογράφησης της ψήφου» και της «ανώνυμης μίξης των κρυπτογραφημένων ψηφοδελτίων». Ειδικότερα, για την κρυπτογράφηση των ψήφων σε κάθε ψηφοφορία, υπάρχουν πολλαπλά «κρυπτογραφικά κλειδιά», οι «Κωδικοί Ψηφοφορίας», τα οποία κατέχουν και διαφυλάσσουν με

προσωπική ευθύνη τα μέλη της εφορευτικής επιτροπής, ενώ και το σύστημα «Ζευς» κατέχει επίσης έναν κωδικό, με αποτέλεσμα το απόρρητο να προσβάλλεται μόνο εάν κάποιος έχει διαθέσιμους ταυτόχρονα τους κωδικούς όλων των μελών, καθώς και αυτόν του συστήματος 'Ζευς', πράγμα το οποίο είναι πρακτικά αδύνατο. Ως προς την «ανώνυμη μίξη των κρυπτογραφημένων ψηφοδελτίων», προβλέπεται μία τεχνική διαδικασία «μαθηματικής απόδειξης» για το ότι η μίξη έγινε σωστά. Με τα δεδομένα αυτά και λαμβανομένου υπ' όψιν ότι τα εν λόγω ζητήματα είναι εξόχως τεχνικά, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως, κατά το μέρος που με αυτόν προβάλλεται ότι με το σύστημα ηλεκτρονικής ψηφοφορίας δεν διασφαλίζονται προϋποθέσεις για την ασφάλεια, την ακεραιότητα, την εγγύηση και τη μυστικότητα της ψήφου, χωρίς να αμφισβητούνται οι προβλεπόμενες διαδικασίες με ειδικότερους ισχυρισμούς. Περαιτέρω, από τα προαναφερόμενα προκύπτει ότι ο ρόλος της εφορευτικής επιτροπής είναι θεμελιώδης σε όλες τις φάσεις της εκλογικής διαδικασίας, καθόσον διασφαλίζει το απόρρητο της ψηφοφορίας μέσω της διαδικασίας των «Κωδικών Ψηφοφορίας», για τους οποίους κάθε μέλος ευθύνεται, προσωπικά, πειθαρχικά και οι οποίοι είναι απαραίτητοι για την παραγωγή των αποτελεσμάτων, φυλάσσει το πρακτικό καταμετρήσεως, το πρακτικό εκλογής και το λοιπό εκλογικό υλικό σε συνεργασία με την αρμόδια

υπηρεσία τεχνικής υποστηρίξεως του οικείου ΑΕΙ και, τέλος, αποφαίνεται επί των ενστάσεων κατά του κύρους των εκλογών. Ως εκ τούτου, είναι αβάσιμος και απορριπτός και ο περί του αντιθέτου ισχυρισμός των αιτούντων. Εξάλλου, η συμμετοχή των εξωτερικών μελών που ορίζονται από το σύστημα «Ζευς» περιορίζεται μόνο στην κατοχή ενός «Κωδικού Ψηφοφορίας» ο οποίος, σε συνδυασμό με τους τρεις κωδικούς που διατίθενται στα μέλη της εφορευτικής επιτροπής, διασφαλίζει το απόρρητο της ψηφοφορίας, ενώ ο ρόλος της εφορευτικής επιτροπής είναι, κατά τα ήδη εκτεθέντα, θεμελιώδης σε όλες τις φάσεις της εκλογικής διαδικασίας. Συνεπώς, είναι απορριπτός ως αβάσιμος και ο επί μέρους ισχυρισμός των αιτούντων ότι το εν λόγω σύστημα ηλεκτρονικής ψηφοφορίας προβλέπει πως η διενέργεια εκλογών δεν είναι αποκλειστική ευθύνη των αρμοδίων οργάνων του Πανεπιστημίου. Εξάλλου, το γεγονός της ψηφιοποίησης της εκλογικής διαδικασίας, αφενός, δεν απαγορεύεται από καμία συνταγματική ή άλλη υπερνομοθετικής ισχύος διάταξη και, αφετέρου, αποσκοπεί στην εξασφάλιση της ασκήσεως του εκλογικού δικαιώματος, σε περίπτωση που αυτή δεν μπορεί να ασκηθεί με την φυσική παρουσία των ψηφοφόρων, όπως προκύπτει από την οικεία εξουσιοδοτική διάταξη. Ως εκ τούτου, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως, κατά το μέρος που με αυτόν προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη

απόφαση είναι παράνομη και ακυρωτέα, διότι υποβιβάζει την άσκηση ενός θεμελιώδους δικαιώματος στο επίπεδο των ηλεκτρονικών συναλλαγών, στις οποίες προβαίνει καθημερινά ο πολίτης. Τέλος, λαμβανομένου υπ' όψιν, ότι ο ηλεκτρονικός τρόπος ψηφοφορίας απευθύνεται σε μέλη ΔΕΠ Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι., που κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας είναι άνθρωποι εξοικειωμένοι με τις νέες τεχνολογίες, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως, κατά το μέρος που με αυτόν προβάλλεται ότι ο ηλεκτρονικός τρόπος ψηφοφορίας ευνοεί τους ψηφοφόρους που έχουν εξοικειωθεί με τις νέες τεχνολογίες και οδηγεί στον αποκλεισμό των υπολοίπων από τις διαδικασίες λήψεως αποφάσεων.

22. Επειδή, σύμφωνα με όσα εκτίθενται στις προηγούμενες σκέψεις, πρέπει η παρούσα δίκη να καταργηθεί ως προς το 9ο και 12ο από τα αιτούντα Α.Ε.Ι. και η υπό κρίση αίτηση να απορριφθεί ως προς τους λοιπούς αιτούντες.

Δ ι

ά τ α ύ τ α

Καταργεί την δίκη ως προς τους 9ο και 12ο των αιτούντων.

Απορρίπτει την αίτηση, κατά τα λοιπά.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΘΕΜΑ

Α. Παραγραφή βεβαιωμένων οφειλών από τέλη ύδρευσης και αποχέτευσης

Β. Αποσπάσεις υπαλλήλων ΟΤΑ α' και β' βαθμού και νομικών προσώπων αυτών, λόγω ασυμβίβαστου, κατόπιν εκλογής τους ως αιρετών, δυνάμει των διατάξεων των άρθρων 105 και 107 του ν. 5003/2022

Α. Παραγραφή βεβαιωμένων οφειλών από τέλη ύδρευσης και αποχέτευσης

ΘΕΜΑ: Παραγραφή βεβαιωμένων οφειλών από τέλη ύδρευσης και αποχέτευσης

Έγγραφο: 64349/ 31.7.2023 του Υπουργείου Εσωτερικών (Διεύθυνση Οικονομικών ΤΑ)

Σε απάντηση του ανωτέρω σχετικού μηνύματός σας, το οποίο περιήλθε στην υπηρεσία μας στις 28.7.2023, αναφορικά με το αντικείμενο του θέματος, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 6 του α.ν. 344/1968 «... Κατ' εξαίρεσιν αι προερχόμεναι εκ φόρων εν γένει, τελών, δικαιωμάτων, εισφορών και αντιτίμου προσωπικής εργασίας παραγράφονται μετά πενταετίαν ως ανωτέρω».

Τα ανταποδοτικά τέλη ύδρευσης και αποχέτευσης, τα οποία σημειωτέον, διατηρούν την ιδιότητα αυτή (του ανταποδοτικού τέλους) και στην περίπτωση που τη σχετική υπηρεσία παρέχει ο οικείος δήμος και στην περίπτωση που αυτή παρέχεται από δημοτική επιχείρηση (ΔΕΥΑ), επιβάλλονται σε κάθε περίπτωση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19 του β.δ/τος 24-9/20-10/1958. Τα ως άνω τέλη συνεπώς εμπίπτουν στην **πενταετή παραγραφή** της **πρ ο ι α σ η**

προαναφερόμενης διάταξης του άρθρου 6 του α.ν. 344/1968 και όχι στην εικοσαετή παραγραφή απαιτήσεων του Δημοσίου της παρ. 3 του άρθρου 136 του ν.4270/2014, όπου ορίζονται ρητά οι εμπόπτουσες περιπτώσεις και στις οποίες δεν συμπεριλαμβάνονται τα συγκεκριμένα τέλη. Επιπλέον, οι Ο.Τ.Α. δεν εντάσσονται στο "Δημόσιο", όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 14 παρ. 1στ. του ν. 4270/2014.

Ως εκ τούτου και αναφορικά με το ερώτημά σας, βεβαιωμένες οφειλές από τέλη ύδρευσης παραγράφονται μετά την παρέλευση πενταετίας από την ταμειακή τους βεβαίωση, με την επιφύλαξη τυχόν ενεργειών (διοικητικά μέτρα είσπραξης) για την επιδίωξη είσπραξής τους από τον δήμο, στο πλαίσιο του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Κ.Ε.Δ.Ε.-ν.δ. 356/1974 που ίσχυε για το διάστημα αναφοράς, νέος Κ.Ε.Δ.Ε.-ν. 4978/2022). Τα ίδια ισχύουν και για την είσπραξη των τελών καθαριότητας και φωτισμού που αναφέρετε στο υπ' αριθμ. XXX/5.10.2022 έγγραφό σας.

Τέλος, σας υπενθυμίζουμε ότι σε περίπτωση μη βεβαίωσης και είσπραξης εσόδων των δήμων εφαρμογή έχουν οι διατάξεις του άρθρου 277 του ν. 3852/2010, καθώς και οι νέες διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 39 του ν. 5027/2023, όπως ισχύουν οι νόμοι αυτοί. Σχετική και η υπ' αριθμ. 534/Α.Π. 38880/4-5-2023 εγκύκλιός μας που στάλθηκε στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις του Κράτους.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ- 2023

Ο Διευθυντής

Νικόλαος Χατζηεργάτης

Β. Αποσπάσεις υπαλλήλων ΟΤΑ α' και β' βαθμού και νομικών προσώπων αυτών, λόγω ασυμβίβαστου, κατόπιν εκλογής τους ως αιρετών, δυνάμει των διατάξεων των άρθρων 105 και 107 του ν. 5003/2022.

ΘΕΜΑ: Αποσπάσεις υπαλλήλων ΟΤΑ α' και β' βαθμού και νομικών προσώπων αυτών, λόγω ασυμβίβαστου, κατόπιν εκλογής τους ως αιρετών, δυνάμει των διατάξεων των άρθρων 105 και 107 του ν. 5003/2022.

Εισαγωγικά:

Μετά την ολοκλήρωση των αυτοδιοικητικών εκλογών της 8ης και 15ης Οκτωβρίου 2023 και επειδή, όπως προβλέπεται στην κείμενη νομοθεσία (άρθρα 10 και 48 του ν. 4804/2021, όπως ισχύουν), είναι ασυμβίβαστη η ιδιότητα του αιρετού δήμου ή περιφέρειας με την ιδιότητα του τακτικού υπαλλήλου στον ίδιο δήμο ή στην ίδια περιφέρεια και τα πάσης φύσεως νομικά πρόσωπα τα οποία έχουν συστήσει ή στα οποία μετέχουν οι φορείς αυτοί, με την παρούσα εγκύκλιο παρέχονται οδηγίες για τη διενέργεια απόσπασης των

ενδιαφερομένων υπαλλήλων, ώστε να μην καταληφθούν από το ασυμβίβαστο και εκπέσουν από το αιρετό αξίωμα.

Οι νομοθετικές προβλέψεις:

Άρθρο 105 του ν. 5003/2022

Στην παρ. 4 του άρθρου 10 του ν. 4804/2021 (Α' 90) επέρχονται αλλαγές και διαμορφώνεται ως εξής:

«4. α) Δεν μπορούν να είναι δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι δημοτικών κοινοτήτων ή πρόεδροι δημοτικών κοινοτήτων, υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου που υπηρετούν στον ίδιο δήμο και στα πάσης φύσεως νομικά πρόσωπα τα οποία έχει συστήσει ή στα οποία μετέχει ο δήμος. Το ασυμβίβαστο δεν συντρέχει, αν τα πρόσωπα του πρώτου εδαφίου αιτηθούν την απόσπασή τους σύμφωνα με την περ. β). Σε διαφορετική περίπτωση εκπίπτουν αυτοδικαίως από το αιρετό αξίωμά τους. Η αρμόδια υπηρεσία του δήμου οφείλει αμελλητί να ενημερώσει τον Επόπτη Ο.Τ.Α. για την έκδοση της σχετικής διαπιστωτικής πράξης.

β) Οι υπάλληλοι που έχουν εκλεγεί μπορούν να αποσπαστούν, σε άλλη υπηρεσία, εντός των διοικητικών ορίων του δήμου όπου εξελέγησαν και αν δεν υπάρχει, στην πλησιέστερη υπηρεσία προς τον δήμο όπου εξελέγησαν, με ισχύ της απόσπασης από την ημερομηνία εγκατάστασης και για όσο χρόνο διαρκεί η θητεία τους. Για την

πραγματοποίηση της απόσπασης, υποβάλλεται από τον ενδιαφερόμενο υπάλληλο αίτηση με την υπηρεσία προτίμησης, εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την επικύρωση της εκλογής από το αρμόδιο δικαστήριο. Η απόσπαση είναι υποχρεωτική για τη διοίκηση, διενεργείται με απόφαση των αρμοδίων οργάνων του Υπουργείου Εσωτερικών και κατά περίπτωση αρμοδίου Υπουργού, κατά παρέκκλιση του ν. 4440/2016 (Α` 224), μη εφαρμοζομένου του άρθρου 35 του ν. 4873/2021 (Α` 248), και λήγει αυτοδίκαια με την καθ' οιονδήποτε τρόπο λήξη της θητείας τους. Η μισθοδοσία υπαλλήλων φορέων εκτός Γενικής Κυβέρνησης, κατά τη διάρκεια της απόσπασής τους, βαρύνει τον φορέα προέλευσης. Η απόσπαση παραμένει σε ισχύ και στην περίπτωση ανάληψης αιρετού αξιώματος, για την άσκηση του οποίου ο αιρετός λαμβάνει υποχρεωτικά ειδική άδεια άνευ αποδοχών κατά τη διάρκεια της θητείας του.».

Άρθρο 107 του ν. 5003/2022

Στην παρ. 4 του άρθρου 48 του ν. 4804/2021 επέρχονται αλλαγές διαμορφώνεται ως εξής:

«4.α) Δεν μπορούν να είναι περιφερειάρχες ή περιφερειακοί σύμβουλοι, υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου στην ίδια περιφέρεια και τα πάσης φύσεως νομικά πρόσωπα τα

οποία έχει συστήσει ή στα οποία μετέχει η περιφέρεια. Το ασυμβίβαστο δεν συντρέχει, αν τα πρόσωπα του πρώτου εδαφίου αιτηθούν την απόσπασή τους σύμφωνα με την περ. β). Σε διαφορετική περίπτωση εκπίπτουν αυτοδικαίως από το αιρετό αξίωμά τους. Η αρμόδια υπηρεσία της περιφέρειας οφείλει αμελλητί να ενημερώσει τον Επόπτη Ο.Τ.Α. για την έκδοση της σχετικής διαπιστωτικής πράξης. β) Οι υπάλληλοι που έχουν εκλεγεί, μπορούν να αποσπαστούν σε άλλη υπηρεσία εντός της Περιφερειακής Ενότητας που επιλέγουν με ισχύ της απόσπασης από την ημερομηνία εγκατάστασης και για όσο χρόνο διαρκεί η θητεία τους. Για την πραγματοποίηση της απόσπασης, υποβάλλεται από τον ενδιαφερόμενο υπάλληλο αίτηση με την υπηρεσία προτίμησης του, εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την επικύρωση της εκλογής από το αρμόδιο δικαστήριο. Η απόσπαση είναι υποχρεωτική για τη διοίκηση, διενεργείται με απόφαση των αρμοδίων οργάνων του Υπουργείου Εσωτερικών και του κατά περίπτωση αρμοδίου Υπουργού, κατά παρέκκλιση του ν. 4440/2016 (Α` 224), μη εφαρμοζομένου του άρθρου 35 του ν. 4873/2021 (Α` 248) σε συνδυασμό με την παρ. 1 του άρθρου 177 του ν. 4876/2021 (Α` 251), και λήγει αυτοδίκαια με την καθ' οιονδήποτε τρόπο λήξη της θητείας τους. Η μισθοδοσία υπαλλήλων φορέων εκτός Γενικής Κυβέρνησης, κατά τη διάρκεια της

απόσπασής τους, βαρύνει τον φορέα προέλευσης. Η απόσπαση παραμένει σε ισχύ και στην περίπτωση ανάληψης αιρετού αξιώματος, για την άσκηση του οποίου ο αιρετός λαμβάνει υποχρεωτικά ειδική άδεια άνευ αποδοχών κατά τη διάρκεια της θητείας του».

Διαδικασία έκδοσης απόσπασης Υποβολή αίτησης:

Α.Υπάλληλοι δημοσίου δικαίου ή ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου που υπηρετούν σε δήμο ή σε πάσης φύσεως νομικά πρόσωπα, τα οποία έχει συστήσει ή στα οποία μετέχει ο δήμος και έχουν εκλεγεί δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι δημοτικών κοινοτήτων ή πρόεδροι δημοτικών κοινοτήτων στον ίδιο δήμο, δύνανται να αιτηθούν την απόσπασή τους σε άλλη υπηρεσία, εντός των διοικητικών ορίων του δήμου όπου εξελέγησαν και αν δεν υπάρχει, στην πλησιέστερη υπηρεσία προς τον δήμο όπου εξελέγησαν, λ.χ. σε όμορο δήμο.

Β.Αντίστοιχα, υπάλληλοι δημοσίου δικαίου ή ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου που υπηρετούν σε περιφέρεια ή σε πάσης φύσεως νομικά πρόσωπα, τα οποία έχει συστήσει ή στα οποία μετέχει η περιφέρεια και έχουν εκλεγεί Περιφερειάρχες ή Περιφερειακοί Σύμβουλοι στην ίδια Περιφέρεια, δύνανται να αιτηθούν την απόσπασή τους σε άλλη υπηρεσία, εντός

της Περιφερειακής Ενότητας της επιλογής τους.

- Η αίτηση υποβάλλεται από τον ενδιαφερόμενο υπάλληλο στον φορέα **υποδοχής** της επιλογής του, με κοινοποίηση στον φορέα προέλευσης,
- Η αίτηση υποβάλλεται εντός **αποκλειστικής** προθεσμίας δέκα (10) ημερών, από την επικύρωση της εκλογής από το αρμόδιο δικαστήριο (άρθρο 36 του ν.4804/2021).
- Δικαίωμα υποβολής αίτησης έχουν και οι υπάλληλοι που τελούν ήδη σε απόσπαση ως αιρετοί, για την τρέχουσα θητεία.
- Δικαίωμα υποβολής αίτησης έχουν και οι υπάλληλοι που διανύουν τη διετή δοκιμαστική υπηρεσία (σχετική η αριθμ. 369/2011 Γνμδ. ΝΣΚ, αποδεκτή).
- Δεν έχουν δικαίωμα υποβολής αίτησης υπάλληλοι οι οποίοι δεσμεύονται με δεκαετή παραμονή στην υπηρεσία διορισμού, λόγω εντοπιότητας.

Έκδοση απόφασης – Φορέας καταβολής μισθοδοσίας:

Η απόσπαση διενεργείται με απόφαση των αρμοδίων οργάνων του Υπουργείου

Εσωτερικών και του κατά περίπτωση αρμοδίου Υπουργού.

Ειδικότερα, ο φορέας υποδοχής αποστέλλει:

- Την αίτηση του ενδιαφερομένου
- Την απόφαση επικύρωσης εκλογής από το αρμόδιο δικαστήριο
- Πιστοποιητικό υπηρεσιακών μεταβολών του υπαλλήλου
- Βεβαίωση ύπαρξης πίστωσης

στον εποπτεύοντα Υπουργό, ο οποίος εκδίδει σχέδιο απόφασης απόσπασης που συνυπογράφεται και από τα αρμόδια όργανα του Υπουργείου Εσωτερικών.

Σε περίπτωση απόσπασης υπαλλήλου σε άλλο ΟΤΑ α΄ ή β΄ βαθμού ή σε Αποκεντρωμένη Διοίκηση, η απόφαση εκδίδεται από τα αρμόδια όργανα του Υπουργείου Εσωτερικών.

Η ισχύς της απόσπασης εκκινεί από την ημερομηνία εγκατάστασης (δηλ. 1-1- 2024) και λήγει αυτοδίκαια με την καθ' οιονδήποτε τρόπο λήξη της θητείας του αιρετού.

Η μισθοδοσία των αποσπασμένων υπαλλήλων βαρύνει τον φορέα υποδοχής. Μόνο στις περιπτώσεις υπαλλήλων φορέων εκτός Γενικής Κυβέρνησης, κατά τη διάρκεια της απόσπασής τους, η

μισθοδοσία βαρύνει τον φορέα προέλευσης.

Ειδικότερες Επισημάνσεις

Σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις:

-Η απόσπαση, ως ειδική λόγω του σκοπού της, είναι υποχρεωτική για τη διοίκηση.

-Η απόσπαση διενεργείται κατά παρέκκλιση του ν. 4440/2016 (Α΄ 224),

-Για τη διενέργεια της απόσπασης δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 35 του ν. 4873/2021 (Α΄ 248) σε συνδυασμό με αυτές της παρ. 1 του άρθρου 177 του ν. 4876/2021, ήτοι, δεν απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του αρμοδίου οργάνου του ΟΤΑ α΄ ή β΄ βαθμού προέλευσης, αντίστοιχα.

-Η απόσπαση παραμένει σε ισχύ και στην περίπτωση που ο υπάλληλος αναλάβει αιρετό αξίωμα, για την άσκηση του οποίου λαμβάνει υποχρεωτικά ειδική άδεια άνευ αποδοχών, κατά τη διάρκεια της θητείας του, σύμφωνα με το άρθρο 93 και 182, αντίστοιχα, του ν. 3852/2010, όπως ισχύει.

Κατόπιν των ανωτέρω, παρακαλείσθε όπως κοινοποιήσετε την παρούσα εγκύκλιο στους υπαλλήλους, που υπάγονται στο ρυθμιστικό πεδίο των άρθρων 105 και 107 του ν. 5003/2022, για άμεση ενημέρωση.

Τυχόν ανακύπτοντα ερωτήματα που δεν καλύπτονται από τις παρεχόμενες με την παρούσα εγκύκλιο οδηγίες, παρακαλούμε όπως υποβάλλονται στην υπηρεσία μας αποκλειστικά από τις αρμόδιες υπηρεσίες

προσωπικού στις οποίες υπάγονται οι ενδιαφερόμενοι υπάλληλοι.

Μεμονωμένα ερωτήματα υπαλλήλων που υποβάλλονται απευθείας στην υπηρεσία μας, θα αρχειοθετούνται.

Η παρούσα εγκύκλιος έχει αναρτηθεί στον διαδικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών, www.ypes.gr στην ενότητα Εγκύκλιοι – Αποφάσεις.

Είμαστε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε επιπλέον διευκρίνιση ή πληροφορία.

Ο Γενικός Γραμματέας Δημόσιας Διοίκησης

Δημήτρης Κιρμικίρογλου

